ምዕራፍ 25

እግዚአብሔር ለምን ማብራሪያ አይሰጥም?

ወደ መጽሐፈ ኢዮብ መጨረሻ አካባቢ፥ ልበ-ሙለው ወጣት ኤሊሁ ኢዮብ የእግዚአብሔርን ጉብኝት በመሻቱ ላይ እየተሳለቀ ይናገራል። «እግዚአብሔር እንደ አንተ ስላለው ደካማ ፍጡር የሚጨነቅ ይመስልሃል? የአጽናፈ-ዓለሙ ፈጣሪ የሆነው ሁሉን የሚችል አምላክ ምድርን ለመጎብኘትና ከአንተ ጋር ለመገናኘት የሚፈልግ ይመስልሃል? ለአንተ የሆነ ማብራሪያ የመስጠት ዕዳ አለበትን? ነቅተህ መልስ፥ ኢዮብ።»

ኤሊሁ ረዥም ንግግሩን እየቀጠለ ሳለ፥ ከትከሻው ላይ አንዲት ትንሽ ደመና ታየች። ደመናዋ ወደ ዐውሎ ነፋስነት እየተለወጠች ስትመጣ፥ ከሌሎች ሁሉ የተለየ ድምፅ አስተጋባ። ኤሊሁ ከመቅጽበት ተገታና ኢዮብ መንቀጥቀጥ ጀመረ። እግዚአብሔር ራሱ ከትእይንቱ ላይ ተገኝቶ ነበር። እግዚአብሔር ለኢዮብ የፍትሕ-አልባነት ወቀሳ ምላሽ ለመስጠት ነበር የመጣው።

መጽሐፈ ኢዮብ ከእግዚአብሔር ጋር ለሚደረግ ቅይማት እንደ ዋነኛ መረጃ የሚያገለግል ከሆነ፥ ይኸው ከዐውሎ ነፋስ ያስተጋባው ኃይለኛ ድምፅ በሌሎች ጊዜያት ሁሉ ለሚያጋጥም ግራ መጋባትና ጥርጣሬ ጠቃሚ አሳቦችን እንደሚያስተላልፍ እሙን ነው። እንግዲህ እግዚአብሔር ራሱን ለመከላከል ምን ይል ይሆን?

እግዚአብሔር ሊናገራቸው ስለሚችላቸው አያሌ ጠቃሚ ነገሮች ማሰብ ይቻላል። «ኢዮብ፥ በተከሰተው ነገር ከልቤ አዝናለሁ። ለእኔ ስትል ብዙ ፍትሕ-አልባ መከራዎችን ተቀብለሃል፤ እኮራብሃለሁ። ይህ ለእኔም ሆነ ለአጽናፈ-ዓለሙ ምን ማለት እንደሆነ አታውቅም።» እግዚአብሔር መጠነኛ አድናቆት፥ ርኅራኄ ወይም ቢያንስ በማይታየው ዓለም ውስጥ «ከመጋረጃው በስተጀርባ» ስለነበረው ሁኔታ ቢናገር ለኢዮብ መጽናኛ ይሆነው ነበር።

እግዚአብሔር እንዲህ ዓይነት ነገር አልወጣውም። እንዲያውም «ከምላሹ» ውስጥ የሚገኘው በአብዛኛው ጥያቄ እንጂ መልስ አይደለም። በመከራ ችግር ላይ ሊያነጋግሩ የሚችሉትን ሠላሳ አምስት ምዕራፎች ወደ ጎን በመተው፥ የተፈጥሮአዊውን ዓለም አስደናቂ የቃላት ጉብኝት ወደማካሄዱ ያመራል። ኢዮብን ምርጥ ሥራዎቹ

ወደሚኙበት አዳራሽ በመጋበዝ የኮረብታ ፍየሎችን፥ የሜዳ አህዮችን፥ ሰጎኖችንና ንስሮችን በኩራት የሚያሳየው ይመስላል። ይህንንም የሚያደርገው በራሱ የፍጥረት ሥራ እንደተደነቀ በሚመስል ሁኔታ ነበር። በመጽሐፈ ኢዮብ መጨረሻ የሚገኘው ቅኔ ከዓለም ሥነ-ጽሑፍ ከየትኛውም ጋር አይነጻጸርም። እግዚአብሔር ስለ ተፈጥሮአዊው ዓለም የሚሰጠውን አንጸባራቂ ትንተና እየተከታተልሁ በምደነቅበት ጊዜ እንኳ ግራ የመጋባት ስሜት ይጫነኛል። ከሁሉም ጊዜያት እግዚአብሔር ኢዮብን ለማስተማር ይኸኛውን አቅጣጫ የመረጠው ለምንድን ነው? እነዚህ ቃላት ከኢዮብ ችግር ጋር ተዛምዶ አላቸውን?

ፍሬድርክ ቡችነር "Wishful Thinking" በሚለው መጽሐፋቸው ውስጥ የእግዚአብሔርን ንግግር በማጠቃለያ መልክ ጽፈዋል። «እግዚአብሔር ይናገራል እንጂ ማብራሪያ አይሰጥም። ኢዮብ እርሱን እንደ ማን እንደሚያስብ ይጠይቀዋል። ኢዮብ እንዲብራሩለት የሚፈልጋቸውን ነገሮች ማንሣት ለአንድ ትንሽ እንስሳ ስለ ታዋቂው ሳይንቲስት አልበርት አይነስታይን ለማስረዳት እንደ መሞከር መሆኑን ይናገራል። እግዚአብሔር ዋነኛ ንድፉን አይገልጥም። ራሱን ግን ይገልጻል።» ከዚያ ውብ ቅኔ በስተጀርባ የሚገኘው መልእክት ይህ ነው፤ «ኢዮብ ሆይ፥ ቁሳዊውን ዓለም ስለ ማስተዳደር ትንሽ ግንዛቤ እስኪኖርህ ድረስ ግብረገባዊውን ዓለም ስለ ማስተዳደር አትንገረኝ» የሚል ነው።

«እንዲህ የከፋ ሥቃይ የምታበላኝ ለምንድን ነው፥ እግዚአብሔር ሆይ?» ሲል በመጽሐፉ ሁሉ ውስጥ ኢዮብ ጩኸቱን ሲያስተጋባ ነበር። «ራስህን በእኔ ቦታ አስቀምጥ።»

«አላስቀምጥም!» ሲል እግዚአብሔር ነጎድጓዳዊ ምላሽ ይሰጣል። «አንተ ራስህን በእኔ ቦታ አስቀምጥ!» ፀሐይ በየቀኑ እንድትወጣ፥ ወይም የመብረቅ ብልጭታን የት ስፍራ ለመበተን፥ ወይም አንድን ጉማሬ ለመሥራት ምን ዓይነት ጥበብ መጠቀም እንደሚያሻ ለማስተማር ከመቻልህ በፊት ዓለምን ስለማስተዳድርበት አሠራር አትፍረድብኝ። ዝም ብለህ አድምጠኝ።»

የእግዚአብሔር ንግግር በኢዮብ ላይ ያመጣው ለውጥ የንግግሩን ያህል አስደናቂ ነበር። ምንም እንኳ እግዚአብሔር ስለ ኢዮብ መከራ አንድም ምላሽ ባይሰጥም፥ ከማዕበሉ የመጣው ብርሃን ኢዮብን ጸጥ አሰኝቶአል። በአዲራና በዐመድ ላይ ተቀምጦ እየተጸጸተ ንስሐ ገባ። ከእግዚአብሔር ጋር የተቀያየመበትም ጉዳይ ሁሉ ተወገደ።

ልናውቀው የማንችለው

ምናልባትም እግዚአብሔር ከዐውሎ ነፋስ ውስጥ ሆኖ ሲናገር የመስማት ዕድል የማይኖረን ሰዎች እግዚአብሔር ለኢዮብ ያስተላለፈውን መልእክት ፈልፍለን ልናወጣ ይገባል። እግዚአብሔር በቀጥታ ለመናገር እንደማይፈልግ ሆኖ የሰጠው ምላሽ የሚፈታውን ያህል ችግር ይፈጥርብኛል። ዝም ብዬ «ለምን?» የሚሉትን ጥያቄዎች ወደ ጎን ልገፋ አልችልም። ሁልጊዜም እንደ ሜግ ውድሳን ካለው ሰው ጋር ስነጋገር ወይም የራሴ ሕይወት መዛባት ሲጀምር እነዚህ ጥያቄዎች ይከሰታሉ።

እግዚአብሔር የኢዮብን ጥያቄ ለመመለስ አለመፈለጉ ለዘመኑ አእምሮ አይመችም። አንድ ነገር ከአእምሮአችን በላይ እንደሆነ ሲነግሩን እንደሰትም። ማብራሪያ ልንሰጥ ስለማንችላቸው የሳይንስ ዘርፎች የሚናገር "The Encyclopedia of Ignorance" የተባለ መጽሐፍ አለኝ። ይሁንና፥ በዓለም ሁሉ የሚገኙ ሳይንቲስቶች በእነዚያ አካባቢዎች በመመራመር የጎደለውን የእውቀት ክፍተት ለመሙላት የሚችሉትን ሁሉ በማድረግ ላይ ናቸው። ምናልባት እግዚአብሔር የሰው ልጅ ለመቼውም የማይረዳው ሥነ-መለኮታዊ (The Encyclopedia of Theological Ignorance) መሐይምነት ዳርቻ ከልሎ ይሆን?

ብዙ ብደራደርም የመጽሐፈ ኢዮብ አሳብ ወደዚሁ ድምዳሜ ይገፋኛል። ሕይወት እንዲህ ኢ-ፍትሐዊ የሆነችው ለምንድን ነው? እግዚአብሔር ሥቃይን ሆን ብሎ የሚጠነስሰውና ሲከሰት እያየ ዝም የሚለው መቼ ነው? በእነዚህ በሁለቱ መካከል ያለውስ ልዩነት ምንድን ነው? እግዚአብሔር አንዳንድ ጊዜ የቅርብ፥ በሌላ ጊዜ ደግሞ ዝም ያለ የሚመስለው ለምንድን ነው? እግዚአብሔር እነዚያን ጉዳዮች ወደ በጎነት ለመለወጥ የሚችልባቸው ግሩም ዕድሎች እያሉለት ራሱን ነቅንቆ ዝም ይላል። ለምን ብሎ ሲያብራራ ይኑር? ኢዮብም ሆነ ሌሎች የሰው ልጆች አይረዱትም።

እግዚአብሔር የተናገረው ነገር ባለመኖሩ ለኢዮብ ጥያቄዎች ዝርዝር መልስ ማቅረብ አይቻልም። ልንጠይቅ የምንችለው ነገር ቢኖር እግዚአብሔር ለምን ምላሽ እንደማይሰጥ ብቻ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ዝም ብሎ ወደሚቆይበት ወረዳ እየገባሁ ስለሆነ፥ ቀጣዩ መላምታዊ አሠራር ነው። ይህም እግዚአብሔር ለመመለስ የማይፈልጋቸውን ጥያቄዎች ከማንሣት ለማይታቀቡ ወገኖች በማሰብ የቀረበ ነው።

1. እግዚአብሔር እንዳናውቅ የሚፈልገው ምናልባትም ማወቃችን ስለማይረዳን ሊሆን ይችላል።

ተመሳሳይ አሳሳቢ ጥያቄዎች በመከራ ውስጥ የሚገኙትን ግለሰቦች ሁሉ ያስጨንቃሉ፤ ለምን? ለምን እኔን? እግዚአብሔር ሊነግረኝ የሚፈልገው ምንድን ነው? በመጽሐፈ ኢዮብ እግዚአብሔር እነዚህን የምከንያት ጥያቄዎች ገሸሽ በማድረግ በእኛ የእምነት ምላሽ ላይ ያተኩራል። ነገር ግን እግዚአብሔር ጥያቄዎቻችንን ፊት ለፊት ቢመልስ ምን እንደሚከሰት አስብ። ከበስተ ጀርባው ያለውን ምከንያት ብቻ ብናውቅ ሥቃያችንን በተሻለ ሁኔታ እንደምንሸከም እንገምታለን። ግን ይህ እውነት ነው ወይ?

በሁለት የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍት መካከል አስገራሚ ተመሳሳይነት አይቻለሁ፤ መጽሐፈ ኢዮብና ሰቆቃው ኤርምያስ። ኢዮብ የቤቱንና የንብረቱን መውደም ባለማመን ታሪኩን ይጀምራል፤ የሰቆቃው ኤርምያስም ጸሐፊ የኢየሩሳሌምን ከተማ መፈራረስ ባለማመን ታሪኩን ይጀምራል። ሁለቱም መጻሕፍት ከእግዚአብሔር ጋር የጠለቀ ቅይማት ፈጥረው እንመለከታለን። እንዲያውም በርካታ የመጋልየ መጋልይ ምንባቦች ከእርሱ በላይ ጥንታዊ የነበረው የመጽሐፈ ኢዮብ አገላለጾችን ይመስላሉ። ይሁንና፥ የሰቆቃው ኤርምያስ ጸሐፊ (ምናልባትም የጻፈው ኤርምያስ ሊሆን ይችላል) በጽልመት ውስጥ አልነበረም። ኢየሩሳሌም ለምን እንደተደመሰሰች ያውቅ ነበር። የተደመሰሰችው አይሁዶች ከእግዚአብሔር ጋር የነበራቸውን ቃል ኪዳን ስላፈረሱ ነበር። ይሁንና፥ የምከንያቱ መታወቅ ሥቃዩን ወይም የጭንቀትና የመተው ስሜትን ለማርገብ የፈየደው ነገር አልነበረም። «እግዚአብሔር እንደ ጠላት ሆኗል» ሲል የኢዮብን ዓይነት ቃና ተጠቅሟል። «ለምን ትረሳናለህ? ለረዥም ጊዜ ለምን ትተወናልህ?» ሲል ጠይቋል–ምንም እንኳ መልሱን ሙሉ ለሙሉ ቢያውቀውም፤ ሌሎች የመጽሐፉ ክፍሎች በዝርዝር ገልጸውታል።

ኢዮብን፥ ኤርምያስን፥ ወይም ሜግ ውድሳንን ሊያጽናና የሚችል ማብራሪያ ምን ይሆን? እውቀት ምሑራዊና የራቀ ሲሆን፥ ሥቃይ ግላዊና የቀረበ ነው። የትኛውም ምሑራዊ ምላሽ የሥቃይን ችግር ሊፈታ አይችልም። ምናልባትም እግዚአብሔር የራሱን ልጅ ለሰው ልጆች ሥቃይ እንደ አንድ ምላሽ አድርጎ የላከው ለዚህ ይሆናል፤ ይኸውም የሰውን ልጅ ሥቃይ እንዲጋራና ወደ ራሱም እንዲስብ ነው። ትስእብት የሰውን ልጅ መከራ ባያስወግድም፥ የቀረበና ግላዊ ምላሽ ነበር። ከሁሉም በላቀ እውነተኛ መልኩ የትኞቹም ቃላት ከቃል በበለጠ ድምፀት ሊናገሩ አይችሉም።

«ለምን?» ለሚሉት ጥያቄዎች ምላሽ ለማግኘት መጽሐፈ ኢዮብን ብትመለከት፥ ማዘንህ አይቀሬ ነው። እግዚአብሔር ምላሽ አልሰጠም፤ ኢዮብም ጥያቄዎቹን ገታ፤ ሦስቱ ጓደኞቹም ለተሳሳተው መላምታቸው ንስሐ ገቡ። ኢየሱስም እንዲሁ የመከራን ቀጥተኛ ምክንያት ለመናገር አልፈለገም። ደቀ መዛሙርቱ ዕውር ሆኖ ስለተወለደ ሰው (ዮሐ. 9) እና በአካባቢያቸው ስለተከሰቱት አደጋዎች (ሉቃስ 13) የተወሰኑ ድምዳሜዎችን ሲያስቀምጡ ኢየሱስ ገሥጾአቸዋል። «ለምን?» ለተሰኙ ጥያቄዎች ፈጣን ምላሽ መስጠት እንደማይቻል ከመጽሐፍ ቅዱስ መረጃ መገንዘብ ይቻላል።

ከእግዚአብሔር ደንቦች አንዱን ብንጥስ ከአደገኛ ሁኔታ ላይ እንወድቃለን። «እግዚአብሔር በጣም ስለወደደው አባትህን ወደ ራሱ ወሰደው» ብሎ አንድን አባት–አልባ ልጅ ለማጽናናት መጣሩ እንኳ መጽሐፍ ቅዱስ ከማይዘልቅበት ክልል እንደ መግባት ዓይነት ነው። እንደ አውሮፕላን አደጋ፥ መቅሠፍት፥ የሽብርተኞች ቅጣት፥ መድኃኒቶችን ሆን ብሎ መመረዝ፥ በአፍሪካ የብዙዎችን ሕይወት የሚቀጥፈው ረሃብ ዓይነት ችግሮች አንድ ሥልጣናዊ ትርጓሜ ለማግኘት የሚጠብቁ ቢሆንም፥ መጽሐፈ ኢዮብ ጠቃሚ ማስገንዘቢያ ይሰጠናል። ይኸውም እግዚአብሔር ራሱ ማብራሪያ ለመስጠት እንዳልጣረ ነው።

2. *ምናልባትም እግዚአብሔር እንዳናውቅ የሚፈልገው ምላሹን ስለማንረዳው ይሆናል።*

እግዚአብሔር ለኢዮብ ጥያቄዎች ምላሽ ያልሰጠበት ሁኔታ ምሥጢራዊ ራስን የማግለል ጥበብ ላይሆን ይችላል። እግዚአብሔር ይህንን ያደረገው የሕይወትን ግልጽ እውነታ እንደሚያውቅ ለማሳየት ይሆናል። በሚጢጢዋ ምድር ላይ የተቀመጠ አንድ ሚጢጢ ፍጡር የአጽናፈ –ዓለሙን ግዙፍ ንድፍ ሊረዳ አይችልም። ለዓይነ–ስውራን የቀለምን ዓይነት፥ መስማት ለተሳናቸው የሞዛርትን ዜማ፥ ስለ አተሞች ለማያውቅ ሰው የአንጻራዊነትን ንድፈ–ሐሳብ (Theory of relativity) ማስረዳት አይቻልም።

ችግሩን ለመረዳት፥ በማይክሮስኮፕ (አጉሊ –መነጽር) መስተዋት ላይ ከተቀመጠ ነፍሳት ጋር ለመግባባት እንደምትፈልግ አድርገህ አስብ። የዚህ ዓይነቱ ነፍሳት «አጽናፈ–ዓለም» የሚወሰነው በተቀመጠበት የመመልከቻ መነጽር ስፋት ነው። ከመነጽሩ ጠርዞች ውጭ ያለውን ነገር የስሜት ሕዋሳቶች አይገነዘቡም። ለዚህ ዓይነቱ

ፍጥረት የቦታን ወይም የቁመትን ወይም የጥልቀትን ጽንሰ–አሳብ እንዴት አድርገህ ትገልጽለታለህ? «ከላይ» ሆነህ፥ የዚህን ፍጡር ባለ ሁለት አቅጣጫ (two-dimentional) ዓለምና ከአካባቢው የሚገኘውን ባለ ሦስት አቅጣጫ (three-dimentional) ዓለም ልትገነዘብ ትችላለህ። ያ ፍጡር ሊረዳ የሚችለው ግን «ከእርሱ በታች» ያለውን የሁለት አቅጣጫ ዓለም ብቻ ነው።* በተመሳሳይ ሁኔታ፥ የማይታየው ዓለም ከግንዛቤያችን ውጭ ነው፤ ይህም ተአምራት ብለን ከምንጠራቸው አልፎ ከሚከሰቱ ጣልቃ–ገብነቶች ውጭ መሆኑ እሙን ነው። ኢዮብ ወይም እኔና አንተ በአሁኑ አእምሮአችን ጠቅላላውን ምስል ልንረዳው አንችልም።

የፊልም ባለሙያው ዉዲ አለን “Purple Rose of Cairo” በተሰኘው ሥራው ውስጥ ይህንኑ «የሁለት ዓለማት የአመለካከት ደረጃ አንጸባርቋል። መጀመሪያ ዋናው ገጸ–ባሕርይ በፊልሙ ውስጥ ሲጫወት በምትመለከተው በማያ ፋሮ በኩል እናየዋለን። ከዚያም በሚያስደንቅ ሁኔታ ይኸው ዋና ገጸ–ባሕርይ ከባለ ሁለት አቅጣጫ የፊልም መስተዋት ይወጣና ወደ ኒው ጀርሲ ቲያትር ይገባል። ወዲያው በአድናቆት ከተዋጠችው ገጸ–ባሕርይ (ሚስ ፋሮ) ጋር ወደ እውነተኛው ዓለም ይዘልቃል።

ለፊልም ተዋናዩ የውጭው ዓለም አስገራሚ ይሆንበታል። አንድ ሰው በክርን ሲመታው እንደታዘዘው ይወድቃል፤ ነገር ግን በአድናቆት ጥርሱን ያንገጫግጫል፤ እነዚያ ምቶች ሊጎዱት አይገባም ነበር። እርሱና ሚስ ማያ በሚሳሳሙበት ጊዜ፥ ከስመቱን በመጠባበቅ ቆም ይላል። «ሁሉንም ነገር የሚቆጣጠረው እርሱ ነው። ጠቅላላው ዓለም የእርሱ ነው።» እያለ አንድ ሰው ስለ እግዚአብሔር በሚያስረዳው ጊዜ ተዋናዋዩ ራሱን በአዎንታ ይነቀንቃል። «አ፥ ሚስተር ማየርን ማለትህ ነው። የፊልም ኩባንያው ባለቤት» ሲል ይመልስለታል። የእርሱ ዓለም በፊልሙ ዓለም ውስጥ ታጥሮአል።

በመጨረሻም፥ ተዋናዩ ወደ ሁለት አቅጣጫ የፊልም መስተዋት በመዝለል ለተቀሩት ተዋንያን ስለ እውነተኛው ዓለም ማብራሪያ ይሰጣቸዋል። ሰውዬው በአእምሮ ሕክምና ሆስፒታል ውስጥ እንዳለ

---

* አንትሮፖሎጂስቶች በሚራራቁ ባሕሎች መካከል እንዲህ ዓይነት የግንዛቤ ክፍተት እንዳለ ይዘግባሉ። ለአንድ የፓፑዋ ኒው ጊኒ የገጠር ሰው የደን ፎቶግራፍ ቢሰጠው፥ ከወረቀቱ ላይ ያረፉትን ነጠብጣቦች ብቻ ይመለከታል። ይህ ሰው ባለ ሁለት አቅጣጫ ምስሎች የሆኑትን ወፎች፥ ፋፋአቴዎች እንደሚወክል ከልምድ ተረድቷል።

ሁሉ በግራሞት ያዩታል። የሚያወራው የማይሆነውን ነበር። ለእነርሱ የፊልሙ ዓላማ እንጂ ሌላ ዓለም እውን አልነበረም።

ዉዲ አለን የባለ ሁለት አቅጣጫውን ፍጥረት ዓይነት መልእክት ያስተላልፋል። አንዱ ዓለም ባለ ሁለት አቅጣጫው ወይም የፊልሙ ዓለም በሌላው ውስጥ የሚኖር ከሆነ፥ ትርጉም ሊሰጥ የሚችለው ከላይኛው ዓለም እይታ አንጻር ብቻ ነው። ምሳሌውን ወደ መጽሐፈ ኢዮብ ብንወስደው፥ አብዛኛዎቹ የኢዮብ ጥያቄዎች «በከፍተኛው» ዓለም ውስጥ የሚገኙትን እንቅስቃሴዎች የሚመለከቱ ናቸው። ይኸው «ከፍተኛው» ዓለም ደግሞ ከእርሱ ግንዛቤ የራቀ ነው።

እግዚአብሔር በሌላው አቅጣጫ «በከፍተኛው» ደረጃ ላይ ይኖራል። እርሱ አጽናፈ-ዓለሙ ይይዘው ዘንድ አይችልም። እኛ በማንረዳው መንገድ፥ እርሱ በጊዜና በቦታ የተገደበ አምላክ አይደለም። ወደ ቁሳዊው ዓለም ዘልቆ ሊገባ ይችላል። ይህንን ባያደርግ ደግሞ የስሜት ሕዋሳቶቻችን ሊረዱት አይችሉም ነበር። ይሁንና፥ ይህ ወደ ቁሳዊ ዓለም የመግባቱ ጉዳይ ለእርሱ ልክ አንዱ ደራሲ በተውኔቱ ውስጥ ራሱን እንደ አንድ ገጸ-ባሕርይ የሚያስተዋውቅበት ዓይነት ነው። በእውነተኛው ዓለም የሚገኝ ሰው በፊልም ውስጥ ዘው ብሎ ገብቶ የሚወጣበት ዓይነት እንደ ማለት ነው።

የጊዜ ጉዳይ

ወጣቷ ሴቲቱ በአንጻራዊው ፈለግ

ከብርሃን በላቀ ፍጥነት ሰትጓዝ

አንድ ቀን ጉዞ ጀምራ

ባለፈው ዕለት ማታ ተመለሰች

የጊዜ ግንዛቤ በእግዚአብሔር (የላይ እይታ) እና በእኛ መካከል ያለውን ግዙፍ ልዩነትን ያመለክታል። ይህም ልዩነት በበኩሉ ከእግዚአብሔር ጋር ባለን ቅይማት ለብዙዎቹ ያልተመለሱ ጥያቄዎቻችን ምክንያት እንደሚሆን አምናለሁ። ከዚህም የተነሣ እንደማፈንገጥ ዓይነት ሁኔታ ሊያስከትል ይችላል።

ቅዱስ አገስቲን «ኑዛዜዎች» (The Confessions) በተባለው አሥራ አንደኛው መጽሐፋቸው ውስጥ ስለ ጊዜ በሰፊው ጽፈዋል። «ጊዜ ምንድን ነው?» ሲሉ ይጀምራሉ። «አንድ ሰው እንደዚህ ቢጠይቀኝ ይገባኛል። ነገር ግን ለሚጠይቀኝ ሰው ለማብራራት ብፈልግ አይገባኝም።» «ከፍጥረት በፊት እግዚአብሔር ምን ይሠራ ነበር?»

ተብለው ሲጠየቁ አገስቲን፥ እግዚአብሔር ከተፈጠረው ዓለም ጋር ጊዜን ስለፈጠረ እንዲህ ዓይነቱ ጥያቄ ትርጉም እንደሌለውና የጠያቂውን በጊዜ የታሰረ አመለካከት እንደሚያወድም ተናግረዋል።* ከጊዜ «በፊት» የነበረው ዘላለማዊነት ብቻ ነው፤ ዘላለማዊነት ደግሞ ለእግዚአብሔር የማያከትም አሁንነት ነው። ለእግዚአብሔር አንድ ቀን እንደ አንድ ሺህ ዓመታት፥ ሺህ ዓመታት እንደ አንድ ቀን ነው።[2]

አገስቲንና አልበርት አይንስታይን ጊዜንና ቦታን ካዛመዱበት ጊዜ ወዲህ ስላለው ሁኔታ ምን ሊሉ ነው? አሁን ጊዜን እንደ አንጻራዊ እንጂ ፍጹማዊ አድርገን አንመለከተውም። የጊዜ ግንዛቤ በተመልካቹ አንጻራዊ ስፍራ ላይ እንደሚደገፍ ተናግሮአል። ይህንን ምሳሌ ውሰድ፤ የካቲት 23/1987 (እ.ኤ.አ.) ምሽት በቺሊ አንድ የሥነ ጠፈር ባለሙያ በላጤ ዓይኑ የሱፐርኖቫን የርቀት ፍንጣቂ እንደተመለከተ ተገልጾአል። ብርሃኑ እጅግ ከፍተኛ ከመሆኑ የተነሣ የእኛዪቱ ፀሐይ በአሥር ቢሊዮን ዓመታት የምትሰጠውን ያህል ኢነርጂ በአንድ ሰኮንድ ይለቅ ነበር። ነገር ግን እውን ያ ነገር በየካቲት 23/1987 ተፈጽሟል? ይህ የተፈጸመው ከፕላኔታችን እይታ አንጻር ብቻ ነው። በመሠረቱ፥ ያ ብርሃን የፈነዳው ከእኛው 1987 በፊት 170, 000 ዓመታት ቀደም ብሎ ነበር። ነገር ግን ከዚያ እጅግ ከላቀ ክስተት የመነጨው ብርሃን በዓመት 6 ትሪሊዮን ማይልስ እየተጓዘ ለመድረስ 170,000 ዓመታት ፈጅቶበታል።

እዚህ ጋ ነው እንግዲህ «ከፍተኛው» የዘላለም እይታ ተለምዶአዊውን የጊዜ ግንዛቤያችንን የሚሸረው። አንድ ከአጽናፈ-ዓለሙ ሁሉ የላቀ ግዙፍ ኑባሬ አለ እንበል። ከግዙፍነቱ የተነሣ ይኸው ኑባሬ በአንድ ጊዜ በምድር ላይና የ 1987 ሀ ሱፐርኖቫ በነበረበት ስፍራ ይገኛል። በ1987 ለዚያ ኑባሬ ሰዓቱ ስንት ይመስልሃል? ይኸው በአመለካከታችን የሚወሰን ነው። ከምድር እይታ አንጻር፥ ኑባሬው የ 1987 ሀ ሱፐርኖቫ ግኝት የሚያካትተውን የ1987 ታሪክ ይመለከት ነበር። ነገር ግን ከ1987 ሀ ሱፐርኖቫ እይታ አንጻር፥ ኑባሬው ምድር ለሚቀጥሉት 170,000 ዓመታት የምታገኘውን

---

* ግርቲን ሉተርም ለዚህ ጥያቄ የሰጠው ምላሽ ከአገስቲን የተሻለ አልነበረም። «እግዚአብሔር ሰማይን ከመፍጠሩ በፊት የት እንደነበር ሲጠየቅ አገስቲን በራሱ ውስጥ እንደነበር ተናግሯል። ሌላው ሰው ተመሳሳይ ጥያቄ ሲጠየቅ፥ እንዳንተ ላለ ደንቆሮ፥ ገብዝ፥ ሽንጋይና ጉጥ መንፈስ ሲአልን እየነነባ ነበር ብያለሁ» ሲል ተናግሯል።

ገጠመኝ ይለማመዳል። ስለሆነም፥ ኑባሬው የቀደመውን፥ (ከመሬት ሆኖ ከ170,000 ዓመታት በፊት የሱፐርኖቫን የብርሃን መረጨት ተመልከቷል)፥ የአሁኑን (በመሬት ላይ የ 1987ቱን ዓመተ ምሕረት ክስተት)፥ እና የወደፊቱን የምድር ላይ ነዋሪዎች ለሚቀጥሉት 170,000 ዓመታት የሚያገኙትን የሱፐርኖቫ 1987 ሀ «የአሁን» ክስተት በአንድ ጊዜ ተካፍሏል።

እንዲህ እንደ አጽናፈ-ዓለሙ የገዘፈው ኑባሬ በየትኛውም ጊዜ በየትኛውም ስፍራ የሚካሄደውን ነገር የመመልከት ብቃት ይኖረዋል። ለምሳሌ፥ በእኛዪቱ ፀሐይ ላይ በአሁኑ ሰዓት ምን እየተፈጸመ እንዳለ ለማወቅ ቢፈልግ፥ ከፀሐይ «እይታ አንጻር» ይመለከታል። ከስምንት ደቂቃዎች በፊት በፀሐይ ላይ ምን እንደተፈጸመ ለማወቅ ቢፈልግ፥ ከምድር «ለሚመለከት» ይችላል። ይህም ብርሃን ከፀሐይ ወደ ምድር 93 ሚሊዮን ማይልስ ከተጓዘ በኋላ የምንመለከተው ነው።

እንዲህ ዓይነቱን ኑባሬ ከጊዜ ነፃ ቢያደርገውም በቦታ ስለሚያስረው ምሳሌው ፍጹም ትክክል አይደለም። ነገር ግን «መጀመሪያ ሀ፥ ከዚያም ለ ይከሰታል» የሚለው የጊዜ ጽንሰ-አሳባችን የፐላኔታችንን ውስን የእይታ አንጻር ይገልጻል። ከጊዜና ቦታ ጽንሰ-አሳብ ውጭ የሆነው እግዚአብሔር በምድር ላይ የሚፈጸመውን ሁሉ እኛ ከመገመት በቀር ሙሉ ለሙሉ በማንረዳበት መንገድ ሊመለከት ይችላል።

እንዲህ ዓይነቶቹ አሳቦች ንድፈ-አሳቦች ብቻ አይደሉም። የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የፊዚክስ ተማሪዎች ወደፊት ከብርሃን በሚልቅ ፍጥነት ወደ ሕዋ ከመጠቁ በኋላ ይበልጥ ወጣት ሆነው ስለሚመለሱ ንድፈ-አሳባዊ የሥነ-ጠፈር ባለሙያዎች ይማራሉ። ከአሥር ዓመታት በፊት ባዶ መላምት የነበሩት ንድፈ-አሳቦች የጨረቃን ጨረር በሚጠቀሙና አቶሚክ ሰዓቶችን ወደ ሕዋ በሚልኩ ዘመናዊ ተመራማሪዎች እየተረጋገጡ ናቸው። ሳይንስ የሰዎችን ሕልም እያሟላ ነው፤ በምናባዊ ዓለም ውስጥ ንግሥቲቱ ለአሊስ ኢን ወንደር ላንድ፥ «ወደ ኋላ ብቻ የሚሠራው ማኅደረ ትውስታ እውነትም ደካማ ነው።» ብላለች።

እግዚአብሔርና ጊዜ

አንድ ሌላ ምሳሌ እንጨምር። እኔ እንደ ደራሲ በሁለት የተለያዩ «የጊዜ ዞኖች» ውስጥ እኖራለሁ። መጀመሪያ ዕለታዊ፡- ከመኝታ የመነሣት፥ ቁርስ የመብላት፥ የመልበስና ከዚያ በኋላ ምዕራፎችን፥ ገጾችንና ቃላትን ለማቀድ ወደ ቢሮዬ የመዛወርን ዕለታዊ ተግባር የሚያጠቃልል የእውነተኛው ዓለም ዞን አለ። በዚህ መሀል የምጽፈው

መጽሐፍ ራሱ በራሱ የጊዜ ዞን ውስጥ ሌላ ሰው–ሠራሽ ዓለም ይከሰታል።

የልበ ወለድ መጽሐፍ እየጻፍሁ ብሆን ኖሮ የሚከተሉትን ሁለት ዓረፍተ ነገሮች ልጠቀም እችላለሁ፤ «ስልኩ አቃጨለ። ወዲያውም ከሶፋዋ ብድግ ብላ አነሣችው።» በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የጊዜው ቅደም ተከተል ይህንን ይመስላል፤ የስልክ ጥሪ፥ ቅጽበታዊ ምላሽ። ነገር ግን ከመጽሐፉ ውጭ ባለው የደራሲው ዓለም ውስጥ በእነዚህ ሁለት ዓይነት ነገሮች መካከል የደቂቃዎች፥ የሰዓታት፥ የቀናትም እንኳ ልዩነት ሊኖር ይችላል። ምናልባትም የአንድ ቀን ሥራዬን «ስልኩ አቃጨለ» በሚል ዓረፍተ ነገር እቋጨውና ለሁለት ሳምንታት ዕረፍት ላይ ልቆይ እችላለሁ። ወደ መጽሐፉ መቼም ብመለስ፥ እዚያ ውስጥ ባለው የጊዜ ዞን መገደቤ አይቀርም። ምንም ቢሆን፥ «ስልኩ አቃጨለ። ከሁለት ሳምንታት በኋላ አነሣችው» ልል አልችልም። ሁለቱን የጊዜ ዞኖች መቀላቀሉ ግራ መጋባትን ይፈጥራል።

መጽሐፉን ከጠረዝሁት በኋላ፤ ከደራሲነቴ ጋር በተያያዘ ልዩ መንገድ ጠቅላላውን መጽሐፍ በጭንቅላቴ እይዛለሁ። «ከላይ» ሆኜ ጠቅላላውን መዋቅር በአንድ ጊዜ ልመለከት እችላለሁ፤ መነሻውን፤ መሀሉንና መደምደሚያውን አውቀዋለሁ። ብዙ ጊዜ ወስዶ ዓረፍተ ነገር በዓረፍተ ነገር በዝግታ ካላጠናው በቀር ማንም ሰው ይህንን ሊያደርግ አይችልም።

የሰውን ልጅ ታሪክ እግዚአብሔር በሚያይበት መንገድ በምናባችን ለመሣል የምንችለው ብቸኛ መሣሪያዎች በመሆናቸው ምሳሌዎችን እጠቀማለሁ። እኛ ታሪክን በተንቀሳቃሽ ፊልም ውስጥ አንዱ ሌላውን እየተከተለ እንደሚሄድ «ፍሬም» (frame) እናያለን። እግዚአብሔር ግን ጠቅላላውን ፊልም በአንድ ጊዜ ያየዋል። እጅግ ከራቀው ኮከብና እኔ ከምጸልይበት ክፍል ውስጥ ሆኖ ያየዋል። ዓረፍተ ነገር በዓረፍተ ነገር ወይም ገጽ በገጽ ሳይሆን እንደ ሙሉ መጽሐፍ ጠቅላላውን አሳብ ይመለከተዋል።

እኛ እንዲህ ዓይነቱን እይታ ልንመለከት የምንችለው በምናባችን በድንግዝግዙ ብቻ ነው። ነገር ግን መፍትሔ የሌለውና በጊዜ የታሰረውን ሕይወታችንን መረዳቱ እግዚአብሔር ለኢዮብ ጥያቄ ለምን ምላሽ እንደነፈገው ሊያስገነዝበን ይችላል። ይልቁንም እግዚአብሔር ኢዮብ ብዙም የማይረዳቸውን መሠረታዊ የአጽናፈ–ዓለም እውነታዎች ካስቀመጠ በኋላ «የቀረውን ለእኔ ተወው» በሚል ማስጠንቀቂያ ምላሽ ሰጥቶታል። እግዚአብሔር ምሥጢሩን

የማይነግረን ምናልባትም ኢዮብ፤ ወይም አልበርት አይንስታይን ወይም እኔና አንተ «የላይኛውን» እይታ ስለማንረዳለት ይሆናል።

እኛ እንደምንገነዘበው፤ ከጊዜ ውጭ ለሚኖርና አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ወደ ጊዜ ጣልቃ በሚገባ አምላክ ምን ዓይነት «ደንቦች» ከሥራ ላይ እንደሚውሉለት ልንረዳ አንችልም። እስኪ «ቅድመ ግንዛቤ» በሚለው ቃል ዙሪያ የሚሸኙትን ውዥንብሮች ተመልከት። እግዚአብሔር ኢዮብ ታማኝ ሆኖ እንደሚጸናና ውርርዱን እንደሚያሸንፍ ቀደም ብሎ ያውቅ ነበር? ይህ ከሆነ፥ ውርርዱ እውነተኛ የሚሆነው እንዴት ነው? በምድር ላይ የሚከሰቱ የተፈጥሮ አደጋዎች ጉዳይ? አስቀድሞ መከሰታቸውን የሚያውቅ ከሆነ ተወቃሹ እርሱ ነውን? በዓለማችን አንድ ሰው በመኪና ውስጥ ቦምብ መጠመዱን እያወቀ ለባለ ሥልጣናት ባያስታውቅ ለሚደርሰው አደጋ ተጠያቂ ነው። እንግዲህ እግዚአብሔር አስቀድሞ እያወቃቸው ለሚፈጸሙት አሳዛኝ ክስተቶች ተጠያቂ ነውን?

ነገር ግን ይህ እግዚአብሔር ለኢዮብ ያደረገው ኃይለኛ ንግግር ዋነኛ መልእክት ሊሆን ቢችልም፥ የእኛውን ደንብ በእግዚአብሔር ላይ ልንጭን አንችልም። ራሱ «ቅድመ-ግንዛቤ» የተሰኘውን ቃል በጊዜ ጽንሰ አሳብ ውስጥ ተቀምጦ ለ ከ ሀ ይቀጥላል የሚለውን ሰው አመለካከት ስለሚያሳይ፥ ችግሩን ያጋልጠዋል። እውነቱን ለመናገር፥ እግዚአብሔር የእኛን ተግባር አስቀድሞ «አይገነዘብም»። ይልቁንም፥ በዘላለማዊ አሁን ውስጥ ሆኖ ተግባራችንን ስናከናውን ያያል። በየትኛውም ክስተት ውስጥ የእግዚአብሔርን ሚና ለመረዳት በምንሞክርበት ጊዜ የግድ ነገሮችን «ከላይኛው» እይታ አንጻር እንመለከታለን። ይህንንም የምናደርገው የእርሱን ባሕርይ ከጊዜ ከተገደበው ደካማ የሥነ-ምግባር መመዘኛችን አኳያ በመፍረድ ነው። ምናልባትም «እግዚአብሔር ያንን አውሮፕላን ገለበጠው?» የሚለውን ዓይነት ችግር እጅግ በተለየ ብርሃን እንመለከት ይሆናል።

ቤተ ክርስቲያን ለረዥም ጊዜ በቅድመ-ግንዛቤና ቅድመ-ውሳኔ ላይ ስትሟገት መቆየቷ በጊዜ ጽንሰ-አሳብ ውስጥ ብቻ ሲገባ የምንገነዘበውን ነገር ለማወቅ መጣራችንን ያመለክታል። በሌላ አቅጣጫ፥ እንዲህ ዓይነቶቹን ጉዳዮች እጅግ በተለየ ሁኔታ እንመለከታለን። መጽሐፍ ቅዱስ በአንዳንድ ምሥጢራዊ ምንባቦቹ ውስጥ ስለ «ላይኛው» እይታ ፍንጭ ይሰጠናል። ክርስቶስ ከዓለም ፍጥረት በፊት እንደተመረጠ ይነግረናል። ይህም ከአዳምና ከውድቀት በፊት፥ ደኅንነት አስፈላጊ ባልሆነበት ወቅት መሆኑ ነው። ከዘመናት በፊት ጸጋና የዘላለም ሕይወት በክርስቶስ ኢየሱስ እንደተሰጠን ይናገራል። እንዴት አንድ ነገር ከጊዜ መፈጠር በፊት ይከሰታል?

እንዲህ ዓይነቱ አገላለጽ ከጊዜ ውጭ የሚኖረውን የእግዚአብሔርን አመለካከት ያሳያል። ጊዜን ከመፍጠሩ በፊት፥ እግዚአብሔር ገና ያልነበረችውንና የወደቀችውን ምድር ለመዋጀት ዐቀደ። ነገር ግን ወደ ጊዜ ሲገባ (እኔ እንደ ደራሲ በመጽሐፌ ውስጥ ራሴን እንደምጽፍ)፥ እግዚአብሔር በጊዜ በታሰረችው ዓለማችን ደንቦች ለመኖርና ለመሞት ተገደደ።*

ዘላለማዊ አሁን

እኛ የሰው ልጆች ጊዜ እንደማያከትም አሁን አድርገን የምንመለከትበት ገጽታ አለ። ነገሮች የሚከሰቱት በቅደም ተከተል መሆኑ እውነት ነው። ጠዋት፥ ከዚያ ከሰዓት፥ ቀጥሎም ምሽት። ነገር ግን የማሰብ ተግባራችን ሁሉ የሚፈጸመው አሁን ነው። በዛሬው ጠዋት ስለበላሁት ቁርስ ባስብ፥ በኃላፊ ጊዜ ስለሆነው ነገር በአሁን ጊዜ እያሰብሁ ነኝ ማለት ነው። በዚህ ምሽት ስለ እራት ባስብ፥ ወደፊት ስለሚሆነው አሁን እያሰብሁ ነኝ ማለት ነው። ያለሁት አሁን ብቻ ስለሆነ፥ ያለፈውንና የወደፊቱን ለማሰብ የምችለው ከአሁን እይታ አንጻር ነው።

ይኸው ግንዛቤ እግዚአብሔር ዓለምን ስለሚያይበት ዘላለማዊ አሁን መጠነኛ ግንዛቤ እንዲኖረን ያደርጋል። ይህም እግዚአብሔርን ለሚጠራጠሩ ሰዎች የመጽሐፍ ቅዱስን የማይለዋወጥ አካሄድ ማብራሪያ ሊሰጥ ይችላል። ለእነዚህ ከእግዚአብሔር ጋር ለተቀያየሙና በአሁን ለተጠመዱት ሰዎች ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ሁለት መፍትሔዎችን ያቀርባል። ይኸውም ያለፈውን እንዲያስታውሱና ወደፊት የሚመጣውን እንዲያስቡ ነው። በመዝሙረ ዳዊት፥ በነቢያት፥

---

* ይህ የግንዛቤ ልዩነት የነቢያትን እጅግ አደናጋሪ ገጽታ ግልጽ ለማድረግ ሊረዳ ይችላል። የተተነበዩት ክስተቶች – ወረራዎች፥ የምድር መናወጥ፥ መጪው መሪ፥ የታደሰችው ምድር– በሚቀጥለው ቀን፥ ወይም የዛሬ ሺህ ዓመት ወይም ከሺህ ዓመታት በኋላ እንደሚፈጸሙ አይገልጹም። እንዲያውም በቅርብ እና በሩቅ የሚፈጸሙ ጉዳዮች በአንድ አንቀጽ ውስጥ ተዳብለው ይገለጻሉ። «ስለዚህ ጌታ ራሱ ምልክት ይሰጣችኋል፤ እነሆ፥ ድንግል ትፀንሳለች፥ ወንድ ልጅም ትወልዳለች፥ ስሙንም አማኑኤል ብላ ትጠራዋለች» የሚለው የኢሳይያስ የታወቀ ትንቢያ ከዚህ ምድብ የሚገባ ነው። ቀጣዮቹ ሁለት ቁጥሮች ምልክቱ በራሱ በኢሳይያስ ዘመን እንደተፈጸመ ያሳያሉ (አያሌ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን ልጁ የኢሳይያስ ልጅ እንደሆነ ያምናሉ)፤ ነገር ግን ማቴዎስ የትንቢቱን የመጨረሻ ፍጻሜ ከድንግል ማርያም ጋር ያዛምደዋል። የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን ለዚሁ የነቢያት የተለመደ አሠራር ሁለት ወይም ሦስት እጅ ፍጻሜ፥ ከፊል ለሙሉው. . .የሚሉትን ዓይነት ስያሜዎች ይሰጣሉ።

ጊዜን ሁሉ ላጠቃለለው አምላክ ቅደም ተከተል ትንሹ ጉዳይ ነው። ስለሆነም ከጊዜ ውጭ የሆነ ኑባሬ ወደ ጊዜ መግባቱ በኢሳይያስ፥ በማርያምና በእኛም ዘመን በተደጋጋሚ የሚሰማ ድምፅ መከሰቱ ያስገርመን ይሆን?

በወንጌላትና በመልእክቶች ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ በተከታታይ የቀድሞውን በማሰብ እግዚአብሔር ያደረጋቸውን ታላላቅ ነገሮች እንድናስብ ይነግረናል። እርሱ ዕብራውያንን ከግብፅ ባርነት ነፃ ያወጣ የአብርሃም፥ የይስሐቅና የያዕቆብ አምላክ ነው። እርሱ ከፍቅር የተነሣ ልጁን ለሞት የላከና ከሞትም ያስነሣው አምላክ ነው።

አርቀን ሳንመለከት እግዚአብሔር ለእኛ እንዲያደርግ በምንፈልገው ነገር ላይ ከመጠን በላይ በማተኮር ከዚህ ቀደም ያደረጋቸውን ነገሮች ጠቃሚነት ልንዘነጋ እንችላለን።

በተመሳሳይ ሁኔታ፥ መጽሐፍ ቅዱስ ወደፊት ያመለክተናል። በባቢሎን ተማርከው ለተወሰዱት አይሁዶች፥ በሮም ወይም በኢራን ወይም በደቡብ አፍሪካ ወይም በአልባኒያ ለተሰደዱት ክርስቲያኖች፥ ባጠቃላይም በየትኛውም ስፍራ የቅይጣት ቁርሾ ለሚንጣቸው ወገኖች ነቢያት ወደፊት የሚመጣውን የሰላም፥ የፍትሕና የደስታ ዘመን ያሳያሉ። እናም በዚያው የወደፊት ተስፋ ውስጥ እንድንኖር ይጠሩናል። የዘመኑ አሳዋሪዎች እይታችንን እያደበዘዙት እንዴት እግዚአብሔር አፍቃሪ፥ ቸር፥ መሐሪና ኃያል «እንደሆነ አድርገን» ልንኖር እንችላለን? ነቢያት ታሪክ የሚወሰነው ባለፈው ወይም በአሁኑ ሳይሆን ወደፊት በሚመጣው እንደሆነ ገልጸዋል።

ለፍትሕ-አልባነት ጥያቄ ሌላ አማራጭ ባለመኖሩ፥ በጊዜ ምሥጢራት ላይ እንዲህ ያለ ሰፊ ምልከታ አካሂጃለሁ። ምንም ዓይነት አመክንዮአዊነትን ብንጠቀም፥ በጊዜ ከታጠረው ሰው እይታ አንጻር እግዚአብሔር አንዳንድ ጊዜ ኢ-ፍትሐዊ መሆኑ የማይቀር ነው። ፍትሕ የሚነግሠው በዘመን መጨረሻ የእግዚአብሔርን የእይታ ደረጃ ካገኘን፥ ክፋት ሁሉ ከተቀጣ ወይም ይቅር ከተባለ፥ ሕመም ሁሉ ከተፈወሰና ጠቅላላው 'አጽናፈ ዓለም ከታደሰ በኋላ ብቻ ነው። በዚያን ጊዜ የልጅን ሞት በሚመስል «ኢ-ፍትሐዊ» ክስተት ውስጥ የክፋት፥ የውድቀትና የተፈጥሮ ሕግጋት ሚና ምን እንደነበር እንረዳለን። እስከዚያ ድረስ፥ ነገሩን አናውቅም፤ እናም ሊያውቅ በሚችለው አምላክ ላይ እንደገፋለን።

እግዚአብሔር እኛን በጨለማ ውስጥ በማስቀመጡ ስለሚደሰት ሳይሆን፥ ብዙ ብርሃን ለመያዝ የሚችል ዓቅም ስለሌለን ብዙ ነገሮች ሳናውቅ እንኖራለን። እግዚአብሔር በዓይን ቅጽበት ስለ ዓለምም ስለ ታሪክ ፍጻሜም ሁሉንም ያውቃል። ነገር ግን በጊዜ የታሰርነው እኛ የምንረዳው እጅግ በተወሰነ ደረጃ ነው፤ ጊዜው እንዲያልፍ ልናደርግ እንችላለን። ታሪክ ጉዞውን እስኪቋጭ ድረስ እንዴት «ነገር ሁሉ ለበጎ

እንደሚደረግ» አናውቅም። እምነት ማለት በተገላቢጦሹ ጣዕም የሚሰጠውን ነገር ማመን ነው።

በእንዲህ ዓይነቱ የእምነት ብያኔ ላይ ተቃውሞውን የሚገልጽ ወዳጅ አለኝ። «ለክፉው ነገር እግዚአብሔርን ሳትወቅስ፥ ለመልካሞቹ ግን ምስጋና ትሰጠዋለህ?» ሲል ይናገራል። ግልጽ በማይሆን መንገድ ወዳጄ ትክክል ነው። ይሁንና፥ አንዳንድ ጊዜ እምነት የሚጠይቀው ይህንኑ ይመስለኛል። እንደ ኢዮብ፥ ስለ እርሱ ምንም ምልክት ሳያዩ እግዚአብሔርን ማመን። እግዚአብሔርን በፍጹማዊ በጎነቱ ማመን፤ ይህም በጎነት ከጊዜ ውጭ የሚኖርና ጊዜ ገና ያልደረሰበት ነው።

> «ዘለዓለም እንደ ቀን ወይም እንደ ደቂቃ ወይም ሰከንድ ባለው መለኪያችን ሊያገኘን ይችላል። ይሁንና፥ ዘለዓለም በየትኛውም መንገድ አጭር ይሁን ረዥም ከጊዜ ርዝማኔዎች ጋር አይነጻጸርም። ስለሆነም በመጨረሻው ላይ የሚገለጸው ተስፋችን ሙሉ ለሙሉ ከጊዜ ካልሆነ (ያ ከሰብአዊነታችን ጋር ላይስማማ ስለሚችል) ከአስከፊ ሁኔታዎች፥ ከጉስቁልና ከሚጎዳበትና ከማይጎዳበት ጊዜ በየትኛውም ደረጃ ተገኝቶ ተዋረድና ለውጥ ያስከተሉብንን ሁልጊዜም የሚያሳክክ ቁስል የሚፈውስ ይሆናል፤ ይህም ደስተኞች ስንሆንም ሳንሆንም ከሞላ ጎደል በእኩል ደረጃ የሚሠራ ነው። ከጊዜ ጋር ብዙም ስላልታረቅን እንደነቅበታለን። «ከመቼው አደገ! ጊዜው እንዴት ይበራል» ስንል የልምምዳችን አጽናፈ-አቀፋዊ መልስ የተለየ ይመስል እንገረማለን። ይህም ዓሣ በውኃ ርጥብነት በተደጋጋሚ የሚደነቅበት ዓይነት መሆኑ ነው። ያ ደግሞ እንግዳ ነገር ነው፤ ዓሣው አንድ ቀን የየብስ እንስሳ ለመሆን ካልወሰነ በቀር።»
>
> – ሲ. ኤስ. ሉዊስ "Reflections on Psalms"

[1]Frederick Buechner, *Wishful Thinking*, 46.

[2]Saint Augustine, *The Confessions of Saint Augustine*, 286-287.

የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች፡– ኢዮብ 36–38፤ ሰቆቃወ ኤርምያስ 2፥5፤ 1ኛ ጴጥሮስ 1፤ 2ኛ ጢሞቴዎስ 1፤ ኢሳይያስ 7፥14፤ ሮሜ 8።

«መንገዱ ለተሰወረበት ሰው፥ እግዚአብሔርም
በአጥር ላጠረው ብርሃን ስለ ምን ተሰጠ?
ከእንጀራዬ በፊት ልቅሶዬ መጥቶአልና፥
ጩኸቴም እንደ ውኃ ፈስሶአል።»
ኢዮብ 3፡23-24

ምዕራፍ 26

እግዚአብሔር ዝም ይላል?

አንድ ጊዜ አንድ ወዳጄ ምሽት ላይ ከትልቅ ሐይቅ ውስጥ ገብቶ ይዋኛል። እየተዝናና በዝግታ በሚዋኝበት ጊዜ፥ የምሽት ጭጋግ ከውኃ ላይ አረፈ። ወዲያው ሁሉም ነገር ከእይታው ውጭ ሆነ፤ ምንም ዓይነት አድማስ መሬት ወይም ዕቃም ሆነ ብርሃን ከሐይቅ ዳርቻ አልታይ አለው። ጭጋጉ ብርሃኑን ሁሉ ስላወደመው፥ በመጥለቅ ላይ የምትገኘውን ፀሐይ አቅጣጫ እንኳ ሊመለከት አልቻለም።

ለሠላሳ ደቂቃዎች ከውኃው ውስጥ በስጋት ሲወራጭ ቆየ። ከአንድ አቅጣጫ ይጀምርና ድፍረት አጥቶ በዘጠና ዲግሪ ወደ ሌላ አቅጣጫ ይዞራል። ጥረቱ ለውጥ አላስገኘም። ልቡ በኃይል ሲመታ ይሰማዋል። ጉልበት ለመቆጠብ ሲል ቆም ብሎ ውኃው ላይ ሰፍፎ ይቆያል። አተነፋፈሱን ለመቀነስ ይጥራል። ከዚያም በደመ ነፍስ ትግሉን ይቀጥላል። በመጨረሻም አንድ ደከም ያለ ድምፅ ከሐይቁ ዳር ሲጠራው ሰማ። የድምፁን አቅጣጫ ተከትሎ ወደዚያው አመራ።

ኢዮብ ከፍራስራሽ ላይ ተቀምጦ የሆነውን ሁሉ ለማስታወስ በሚጥርበት ጊዜ እንደዚያ ዓይነት ፍጹም የመጥፋት ስሜት ሳይሰማው አይቀርም። ለእርሱም አቅጣጫው ሁሉ ስውር ሆኖበት ነበር። ወደየት ይጠጋ? በጭጋጉ ውስጥ ሊመራው ይችል የነበረው እግዚአብሔር ዝም ብሎ ተቀመጠ።

የውርርዱ ጠቅላላ አሳብ ኢዮብን በጨለማ ውስጥ ማስቀመጥ ነበር። እግዚአብሔር በሚያነቃቃ ንግግር፥ «ኢዮብ፥ እንደ እምነት ጀግና፥ እንደ ሰማዕት ይህችን አድርግልኝ» ብሎት ቢሆን ኖሮ ኢዮብ መከራውን በደስታ ይቀበል ነበር። ነገር ግን ሰይጣን ኢዮብ እምነት ያለ ውጫዊ እርዳታ ወይም ማብራሪያ ሊጸና ይችል እንደሆነ ጠይቋል።

እግዚአብሔር ይህንኑ አሳብ ሲቀበል፥ ጭጋጉ በኢዮብ ዙሪያ ይሰፍር ጀመር። በመሠረቱ፥ ውርርዱን የጓላ ጓላ ያሸነፈው እግዚአብሔር ነው። ምንም እንኳ ኢዮብ በመራራ ማጉረምረም ውስጥ ቢንከራተትና ሕይወትን ጠልቶ ሞትን ቢመኝም፥ በእግዚአብሔር ላይ ተስፋ ሊቆርጥ አልፈለገም፤ «ቢገድለኝ እንኳ እርሱን እጠብቃለሁ።» ኢዮብ ለማመን የሚያስችል ምክንያት ሳይኖረው አምኗል። በጭጋግ ውስጥ በእግዚአሔር አመነ።

የኢዮብን ታሪክ ስታነብ በውርርዱ ግራ ልትጋባና ከዚያም የእፎይታ አየር ልትተነፍስ ትችላለህ። እፎይ! እግዚአብሔር ለችግሩ እልባት ሰጥቷል። ነጥቡን በሚገባ ካረጋገጠ በኋላ፥ ከተከታዮቹ ጋር በግልጽ ወደሚግባባበት አሠራር ይመለሳል። የተቀረውን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል እስካላነበብህ ድረስ፥ እንዲህ ብለህ ልታስብ ትችላለህ። እኔ ግን ይህን ለማለት አመነታለሁ፤ ምክንያቱም ይህ ከባድ እውነት በመሆኑ ልቀበለው አልፈልግም። ነገር ግን አጽናፈ-አቀፋዊ የእምነት ሕግ በሚመስለው ነገር ውስጥ እንደ ታላቅ ምሳሌ ሆኖ ይቆማል። እግዚአብሔር የሚያከብረው እምነት ሁሉም ነገር ባከተም ጊዜ እጅግ በተሻለ ሁኔታ የሚያድግ ይመስላል። እግዚአብሔር ዝም ሲል፥ ጭጋግ ሲበረታ ያኔ እምነት ለብ ይላል።

የጭጋጉ አሸናፊዎች

ከዳርቻው ላይ የብርሃን ነጸብራቅ ብልጭ ይልና ከዚያ በኋላ ለረዥም ጊዜ ጽልመት ይነግሣል። ይህ በመጽሐፈ ኢዮብ ውስጥ ብቻ ሳይሆን በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያየሁት ሁኔታ ነው። የታላቅ ሕዝብ አባትነቱን አንጸባራቂ ተስፋ አንግቦ ወደ መቶ ዓመት የተቃረበውን ሽማግሌ አብርሃምን አስታውስ። አንድ ልጅ ብቻ እስኪወልድ ድረስ ለሃያ አምስት ዓመታት የቆየው ራእይ እንደ ጠዋት ጤዛ ፈጥኖ የጠፋ ይመስል ነበር። እግዚአብሔር እንደገና ሲናገር፥ አብርሃምን እንደ ኢዮብ በከበደ የእምነት ፈተና አስተናገደው። «የምትወደውን አንድ ልጅህን ይስሐቅን ሠዋልኝ» አለው፥ የአብርሃምን ልብ ሰቅዞ በሚወጋ የቃላት ቢላዋ።

ከዚያም ከእግዚአብሔር ዘንድ ህልም ያየውንና ዳሩ ግን ራሱን ከጉድጓድ ውስጥ ያገኘውን ዮሴፍን እናገኘዋለን። ከእግዚአብሔር የተቀበለውን ምሪት በመከተሉ በግብፃውያን እስር ቤት ውስጥ ተጣለ። የዕብራውያን ነፃ አውጪ የነበረው ሙሴም ለአርባ ዓመታት በፈርዖን የደኅንነት ወታደሮች እየታደነ በረሃ ውስጥ ሲደበቅ ኖሯል። በእግዚአብሔር ፈቃድ ከተቀባ በኋላ ቀጣዩን የአሥር ዓመታት ጊዜ ከጦር በማምለጥና በዋሻ ውስጥ በመደበቅ የኖረው ዳዊትም ለዚህ አብነት ይሆናል።

ከረዥም ዝምታ በኋላ ግልጽ መልእክት የሚመጣበት የመለኮታዊ ምሪት የመገናኛ መስመር ኮድ በዜና መዋዕለ ካልዕ ውስጥ በግልጽ ተቀምጧል። በዚህ ክፍል መልካም ስለነበረው ንጉሥ ሕዝቅያስ እናነባለን። ይህ ሰው እግዚአብሔርን እጅግ ደስ በማሰኘቱ እግዚአብሔር የአሥራ አምስት ዓመታት ዕድሜ ጨመረለት። ቀጥሎ ምን ሆነ? «እግዚአብሔር ይፈትነውና በልቡ ያለውን ሁሉ ያውቅ ዘንድ ተወው።»

ከእነዚህ የብሉይ ኪዳን ገጸ ባሕርያት አብዛኞቹ በዕብራውያን ምዕራፍ 11 የክብር ዝርዝር ውስጥ ሰፍረዋል። ይህም ምዕራፍ አንዳንዶች «በዝና የከበረ የእምነት አዳራሽ» ብለው የሚጠሩት ነው። እኔ በበኩሌ ምዕራፉን «ከጭጋጉ የተረፉ ወገኖች ዝርዝር» ብዬ ብጠራው እመርጣለሁ። ለዚህም ምክንያቱ በዚህ ሰፍራ የተጠቀሱት ባለታሪኮች በአብዛኛው አንድ የጋራ ገጠመኝ ስላላቸው ነው፤ እንደ ኢዮብ ጭጋጉ የሚወርድበትና ሁሉንም ነገር የሚያስጨልምበትን የከፋ የፈተና ጊዜ አሳልፈዋል። የዕብራውያን መጽሐፍ በታማኝ ሰዎች ላይ የደረሱትን መከራዎች ይዘረዝራል፤ ሥቃዩ፥ ስድብ፥ ግርፋት፥ እስራት፥ በድንጋይ መወገር፥ በሰይፍ መሰንጠቅ ሁሉ ተፈጽሞባቸዋል።

ቅዱሳን ለዚህ የበቁት ነገሮች ለጊዜው እንደሚታዩት አለመሆናቸውንና የማይታየው ዓለም በዙሪያቸው ያለውን ዓለም ያህል እውነተኛና የሚታመን መሆኑን አጥብቀው ስላመኑ ነው። ዓለም የምትገለበጥ ሲመስል እንኳ እግዚአብሔር ሊታመን ይገባል። ዕብራውያን ምዕራፍ 11 ስለዘረዘራቸው ሰዎች አስደናቂ የእምነት ሕይወት «ዓለም አልተገባቸውምና» ሲል ይደመድማል፤ ከዚያም ይህንን አስገራሚ አስተያየት ያክላል፤ «ስለዚህም እግዚአብሔር አምላካቸው ተብሎ ሊጠራ አያፍርም።» ለእኔ ይኸው ዓረፍተ ነገር ዶርቲ ሰዬር ስለ እግዚአብሔር ሦስት ውርደቶች የሰጡትን አስተያየት ይገለብጠዋል። በተለይ ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔርን የምታሳፍር ሆናለች፤ ነገር ግን የኩራት ጊዜያትንም አምጥለታለች፤ ይህንን ከዕብራውያን ምዕራፍ 11 የእምነት ጀግኖች እንመለከታለን።

የእግዚአብሔር ወዳጆች፥ በተለይም እግዚአብሔር ዝም ያለ በሚመስልበት ጊዜ ግራ መጋባታቸው የማይቀር ነው። ፖል ቶርኒዮር እንዳሉት፥ «የጥርጣሬ አጋጣሚ ከሌለ፥ የእምነትም አጋጣሚ አይኖርም።» እምነት እርግጠኛ አለመሆንንና ግራ መጋባትን ይጠይቃል። መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ለሕዝቡ እንደሚገደው የሚያሳዩትን ብዙ ማረጋጫዎች ያቀርባል። ከእነዚህ ማረጋጫዎች አንዳንዶቹ ትንፋሽ የሚያሳጥሩ ድንቃ ድንቆች ናቸው። ነገር ግን ዋስትና የላቸውም። ዋስትና እምነትን ያገላልና።

ሁለት ዓይነት እምነቶች

ወዳጄ ሪቻርድ «እምነት» የሚለው ቃል ራሱ መሰናክል እንደሆነ ተናግሯል። ጥርጣሬ ሲገባው ክርስቲያኖች «ብቻ አመን» ይሉታል። ምን ማለታቸው ነው? ለእርሱ እምነት ማለት ጥያቄዎችን የማግለያ እንጂ ምላሽ የመስጫ መንገድ ሆኖ አልታየውም።

አንዳንድ ችግሮች የሚመጡት ቃሉን እየለጠጥን ከምንጠቀምበት መንገድ ይሆናል ባይ ነኝ። መጀመሪያ፥ አንድ ሰው የማይቻለውን የሚውጥበትን የሕፃን ልጅ ዓይነት እምነት ለመግለጽ እንጠቀምበታለን። ዳዊት ጎልያድን ለመግጠም ሲወጣ የዚህ ዓይነቱን የተጋነነ እምነት ከሥራ ላይ አውሎታል፤ (ኢየሱስ ያሞገሰው የሮም የመቶ አለቃም እንዲሁ። ኢየሱስ በሰውዬው የማያፈገፍግ እምነት «ተደንቆ» ነበር)። በዘመናችን፥ «የእምነት ሚሲዮናውያን» ከልጅ ዓይነት እምነት ስለሚወጡ አስገራሚ ተአምራት መጻሕፍት ይጽፋሉ። ይህ ቤቱን የሞሉትን ወላጅ–አልባ ሕፃናት የሚመግብ ወይም ተራራን የሚያንቀሳቅስ «የእምነት ዘር» ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥም እንዲህ ዓይነት በርካታ ታሪኮች ተመዝግበዋል።

ነገር ግን ኢዮብ በዕብራውያን ምዕራፍ 11 ከተዘረዘሩት የእምነት ጀግኖች ጋር ሆኖ ሌላ ዓይነት እምነት ያመለክታል። ይህም በዚህ ከእግዚአብሔር ጋር ስለመቀያየም በሚናገረው መጽሐፍ ውስጥ ያጠነጠንሁበት ዓይነት እምነት ተአምራት በማይኖሩበት ጊዜ፥ የተሟሟቀው ጸሎት ምላሽ ሳያገኝ ሲቀር፥ ኃይለኛ ጭጋግ የእግዚአብሔርን የተንከባካቢነት ምልክት ሲንድ አብሮ ሊናድ ይችላል። እንዲህ ዓይነቶቹ ጊዜያት አንድን የላቀ ነገር ይሻሉ፤ እናም ምንም ቢሆን ምንም በእምነት የመኖሩን ገጽታ «ድናት» ብዬ እጠራዋለሁ።

እነዚህን ሁለት ዓይነት እምነቶች ከማደናገር የተነሣ ከእግዚአብሔር ጋር የተቀያየመች አንዲት ነርስ አነጋገሬ ነበር። በክርስቲያን ቤተሰብ ውስጥ በማደግዋ የኮሌጅ ተማሪ በነበረችባቸው ጊዜያት እንኳ እግዚአብሔርን አልተጠራጠረችም ነበር። ከግድግዳዋ ላይ ኢየሱስ አንድን ሕፃን የታቀፈበት ሥዕል ተሰቅሏል፤ ይህም «ኩቴዎች» (Footprints) የተሰኘውን በአሜሪካን አገር የሚታወቅ ግጥም ለማብራራት ሲባል የተሠራ ነበር። ይኸውም ሥዕል የሕፃናትን እምነት አጉልቶ የሚያሳይ ነበር፤ በእግዚአብሔር ካመንህ ምንም ዓይነት ሥቃይ አይነካህም የሚል መልእክት ነበረው። በመከራ ጊዜ ወደኋላ ዞር ብለህ ስትመለከት፥ አንዱን የእግር ኮቴ ብቻ ታያለህ፤ ይህም አንተን ኢየሱስ ስለተሸከመህ መሆኑ ነው።

ይህች ነርስ በሃያ አራት ዓመት ዕድሜዋ ከካንሰር በሽተኞች ጋር እንድትሠራ ተመደበች። በዚያ ስፍራ ሆና ስለሠራቻቸው ጉዳዮች በማንሣት የታማሚዎቹን ጉዳይ አንድ በአንድ አጫወተችኝ። ከበሽተኞቿ አንዳንዶቹ እግዚአብሔር እንዲፈውሳቸው፥ እንዲያጽናናቸው፥ ከሥቃይ እንዲገላግላቸው ከጣሪያ በላይ እየጮኹ ይጸልዩ እንደነበር ገለጸችልኝ። ይሁንና፥ ጭካኔ የተሞላበትን ሞት ሞቱ። በእያንዳንዱ ምሽት ይህች ነርስ መፍትሔ የሌላቸውን ሥቃዮች በአእምሮዋ እያውጠነጠነች ከቤቷ ስትደርስ፥ የኮቴዎቹ ሥዕል ብሩኅ ተስፋዋን ይዞ ይጠብቃታል።

አሳቡን በትክክል ለመጨበጥ ሁለት የመዝሙረ ዳዊት ክፍሎችን ጎን ለጎን አንብብ። ከመዝሙር 23 ጀምር፤ «እግዚአብሔር እረኛዬ ነው፥ የሚያሳጣኝም የለም. . . ይመራኛል. . . ክፉውን አልፈራም. . . ቸርነትህና ምሕረትህ በሕይወቴ ዘመን ሁሉ ይከተሉኛል።» አሁን ደግሞ ወደ ኋላ መለስ ብለህ መዝሙር 22ን አንብብ። «አምላኬ፥ አምላኬ፥ ለምን ተውኸኝ? እኔን ከማዳንና ከጩኸቴ ቃል ሩቅ ነህ. . . በቀን ወደ አንተ እጠራለሁ፥ አልመለስህልኝም. . . አጥንቶቼ ሁሉ ተቆጠሩ፤ እነርሱም አዩኝ ተመለከቱኝም።»

መዝሙር 23 የሕፃን ዓይነት እምነት ሞዴል ሲሆን፥ መዝሙር 22 የጠለቀውንና ይበልጥ ምሥጢራዊ የሆነውን የጽናት እምነት ያሳያል። ከእግዚአብሔር ጋር የሚኖረን ሕይወት ሁለቱንም ሊጨምር ይችላል። ሁሉም ጸሎት በግልጽ ሁኔታ የሚመለስበት፥ እግዚአብሔር የቅርብና ተንከባካቢ የሚመስልበት ልዩ ግንኙነት ሊኖረን ይችላል። እንዲሁም ደግሞ እግዚአብሔር ዝም የሚልበት፥ ምንም ነገር በፎርሙላ የማይሠራበትና የመጽሐፍ ቅዱስ የተስፋ ቃሎች ሁሉ ውሸት የሚመስሉበት «የጭጋግ ጊዜም» ያጋጥመናል። ጽናት ከዚያ የጭጋግ ክልል ውጭ እግዚአብሔር አሁንም ንጉሥ እንደሆነና ሁኔታው ምንም ቢመስልም እንዳልተወን ማመንን ያካትታል።

ለእኛ በማይገባን ሁኔታ፥ እንደ ኢዮብ ዓይነት ሁኔታዎች እምነትን «ለማዳበር» እና ከእግዚአብሔር ጋር ይበልጥ ለመቀራረብ እገዛ ሊያደርጉ ይችላሉ።* ጽናት ብዙ የጠራሁት እጅግ የጠለቀ እምነት በድንጋዮች መካከል እንደሚገኝ የሣር ዘለላ በፍጭቶች መካከል

---

* እንደ ኢትዮጵያና ቻይናን በመሳሰሉ አገሮች የሚገኙትን አብያተ ክርስቲያናት የጎበኙ የአሜሪካ ክርስቲያኖች ይህንኑ እውነት ሊገነዘቡ ይችላሉ።

ያቆጠቁጣል። የሰው ልጆች የሚያድጉት በመጣርና በመሥራት ነው። በዚህ መልኩ የሰው ልጅ ተፈጥሮ ከመፍትሔዎች ይልቅ ችግሮችን ይሻል። ጸሎቶች ሁሉ ወዲያው በምትሐታዊ ሁኔታ የማይመለሱት ለምንድን ነው? እያንዳንዱ አማኝ ተመሳሳይ የመንፈሳዊ ዲስፕሊን አሰልቺ ፈለግ የሚከተለው ለምንድን ነው? ምክንያቱም የማያቋርጥ ጸሎት፥ ጾምና የቃል ጥናት ብሎም ማሰላሰል በቀዳሚነት የተወጠኑት ለእኛው እንጂ ለእግዚአብሔር ተብለው አይደለም።

ኪርክጋርድ ክርስቲያኖች ጥያቄዎቹን ራሳቸው እንደ መሥራት ከመጽሐፍ ጀርባ የተሰጠውን መልስ እንደሚመለከቱ ተማሪዎች መሆናቸውን ተናግሯል። እኔ እንዲህ ዓይነት ዝንባሌ ያለኝ ሲሆን፥ ይህም የእኔ ችግር ብቻ መሆኑን እጠራጠራለሁ። በአመዛኙ አቋራጭ መንገድ እንሻለን። ነገር ግን አቋራጭ መንገዶች ብዙውን ጊዜ ከዕድገት ይመልሱናል እንጂ ወደዚያ አይመሩንም። እስኪ ይህንን አሳብ በቀጥታ ከኢዮብ ጋር እናዛምደው፤ እርሱ የተጓዘበት ፈተና የመጨረሻ ውጤት ምን ነበር? ራባይ አብርሃም ሄስል እንዳሉት፥ «እንደ ኢዮብ ዓይነት እምነት ሊናወጥ አይችልም፤ የመናወጥ ውጤት ነውና።»

ስለ ጸሎት በጻፉት ወግ ውስጥ ሲ. ኤስ. ሉዊስ ወላጆች ሕፃን ልጆቻቸውን እንደሚንከባከቡ ሁሉ እግዚአብሔር አዳዲስ ክርስቲያኖችን በልዩ ፍቅር እንደሚያስተናግዳቸው ገልጸዋል።[1] እኝህ ሰው የቆየ ክርስቲያን የተናገረውን እንዲህ ሲሉ ጠቅሰዋል፤ «ለጸሎት በርካታ አስገራሚ መልሶችን ያገኘሁ ሲሆን፥ ከአንድ ጊዜ በላይ ተአምራዊ ያልኋቸው ሁኔታዎች አጋጥመውኛል። ነገር ግን እነዚህ ሁኔታዎች የሚከሰቱት ከዳግም ልደት በፊት ወይም ከዳግም ልደት በኋላ ባሉት አጭር ጊዜያት ነው። የክርስትናው ሕይወት እየፈካ ሲሄድ፥ እየቀነሱ ይሄዳሉ። የጸሎት መልሶች ንፍገት በተደጋጋሚ መከሰቱ ብቻ ሳይሆን እያደለ ይሄዳል።»[1]

መጀመሪያ ስንመለከተው፥ እንዲህ ዓይነቱ አሳብ ትክክል ላይመስለን ይችላል። ክርስቲያን እያደገ ሲሄድ እምነት እየቀለለ አይሄድም? ሉዊስ እንደገለጹት፥ አዲስ ኪዳን ምላሽ ስላልተሰጣቸው ጸሎቶች ሁለት ጠንካራ ምሳሌዎች ያቀርባሉ፤

ኢየሱስ «ጽዋው» ከእርሱ እንዲወሰድ ሦስት ጊዜ የጸለየ ሲሆን ጳውሎስም «የሥጋው መውጊያ» እንዲነሣ ሦስት ጊዜያት ለምኗል።

ሉዊስ፥ «እግዚአብሔር እርሱን ለሚያገለግሉት ከሁሉም የተሻለውን ብቻ ያደርግላቸዋል? ከሁሉም በላቀ ሁኔታ ያገለገለው ክርስቶስ የሥቃይ ሞቱ ሲቃረብ፥ «ለምን ተውኸኝ» ብሏል።

እግዚአብሔር ሰው በሆነ ጊዜ፥ ያ ሰው እጅግ በቸገረው ጊዜ ከእግዚአብሔር የቀረበለት ርዳታ እጅግ ትንሽ ነበር። ዓቅም ቢኖረኝ እንኳ ድፍረት የማላገኝለት ምሥጢር እዚህ ጋ አለ። በእዚህ መሀል፥ እንደ እኔና አንተ ያሉ ትናንሽ ሰዎች ከየትኛውም ተስፋና አጋጣሚ ባሻገር አንዳንድ ጊዜ ጸሎታችን ምላሽ ቢያገኝ፥ ለራሳችን ጥቅም የውክቢያ ድምዳሜዎችን ልናበጅ አይገባም። ብርቱዎች ብንሆን ኖሮ የሚቀርብልን የፍቅር መስተንግዶ ያንስ ነበር። ጀግኖች ብንሆን ኖሮ፥ ያለ ምንም ርዳታ ወደ ታላቅ ጦርነት እንላክ ነበር።

የሌለ ጥያቄ

የሲ. ኤስ. ሉዊስ ቃላት የሚያስደምም ድምፅ ያስተጋባሉ። ይሁንና፥ እምነት በፈተና የሚጠነክርበትን የጽናት አሠራር በአንድ ጥሩ ፎርሙላ ላስቀምጠው አልችልም። ይህ መጽሐፍ የተነሣው እምነቱ እስከተፈተነበት ጊዜ ድረስ በአስተማማኝ ሁኔታ ላይ ከነበረው የሪቻርድ ታሪክ ነበር። ፈተናው ሲደርስ እግዚአብሔር እንደከዳው አሰበ። እግዚአብሔር እርሱን ወይም ደግሞ ማንኛውንም የሚወደውን ሰው የሚፈትነው ለምንድን ነው? ሪቻርድ እንዲህ ባለው አምላክ ላይ እምነቱን ጥሎ ሊቀጥል አልቻለም። ጠንካራው የሕፃንነት እምነታቸው በፈተና ጊዜ የከዳቸውን ብዙ ሰዎች አነጋግሬያለሁ።

ከመጽሐፈ ኢዮብ ውስጥ ችላ የማይሉት ጥያቄ አድፍጧል። የፍቅር «ፈተና» ለመስጠት ብሎ አንድ ሰው ሚስቱን ኢዮብ ለተጋፈጠው አደጋ ቢዳርግ፥ እንደታመመ በመቁጠር እናስረዋለን። አንዲት እናት ከባሕሩ ዳርቻ ውስጥ ከሚገኘው ጭጋግ ድምፅዋን አሰምታ አቅጣጫ ባለመጠቆም ከልጆቿ ራሷን ብትደብቅ፥ ለእናትነት የማትበቃ ሴት እንደሆነች እንናገራለን። እንግዲህ እንዲህ ዓይነቱን መለኮታዊ ውርርድ የምንረዳው እንዴት ነው?

ሁለት ምልከታዎችን ከማቅረብ በቀር የምሰጠው ንጹሕ ፎርሙላ የለኝም።

1. *እምነታችን ለእግዚአብሔር ምን ትርጉም እንዳለው ብዙም የምናውቀው ነገር የለም።* በሆነ ምሥጢራዊ መንገድ፥ የኢዮብ አስከፊ ሁኔታ የሰው ልጆች ሁሉ ልምምድ እምብርት ለመሆን በመቻሉ ለእግዚአብሔር «ጠቃሚ» ሆኗል። ከኢዮብ እምነት ባሻገር፥ ከፍጥረት ሁሉ በስተጀርባ ውስጣዊ ዓላማ ከአደጋ ላይ ወድቆ ነበር። እግዚአብሔር ለነፃ የሰው ልጆች ክፍተት የመልቀቅ «አደጋ» ከወሰደበት ጊዜ አንሥቶ፥ ያለ ጉቦ በነፃ የሚቀርብ እውነተኛ እምነት ለእግዚአብሔር እኛ እስከዚህም የማንረዳው ከፍተኛ እሴት ሲያበረክት

እንመለከታለን። ለእግዚአብሔር በእምነት ከመጽናት የበለጠ ፍቅራችንን የምንገልጽበት መንገድ የለም።

እግዚአብሔር ከፍጥረቱ ፍቅሩን እንደሚፈልግ እየተናገሩ እግዚአብሔር ራሱ ለዚያ ፍቅር ያለን ናፍቆት እንዴት እንደገለጸ መዘንጋቱ ስሕተት ነው፤ ይህም ከዓመፀኛ ልጆች ምላሽ፥ ማንኛውንም ምላሽ እንደሚሻ አባት፤ ከምክንያቶቹ ሁሉ በላይ እምነትን ላጎደለችው ፍቅረኛው አንድ ተጨማሪ ዕድል እንደሚሰጥ የተበደለ አፍቃሪ መሆኑ ግልጽ ነው። እነዚህ እግዚአብሔር በነቢያት ዘመን ሁሉ ደጋግሞ የተጠቀመባቸው ምሳሌዎች ናቸው። እንደ ወላጆች፥ እንደ አፍቃሪዎች በምድር ላይ የሚሰሙን ጥልቅ ስሜቶች እግዚአብሔር ለእኛ የሚሰማው የረሃብ ፍላጎት ነጸብራቆች ብቻ ናቸው። ይህም ፍላጎት እግዚአብሔር ትስእብትንና ስቅለትን እንዲጋፈጥ አድርጎታል።

የሰው ልጆች ማንጻጸሪያዎች ሁሉ እነዚህን ጉዳዮች ማካተት ይሳናቸዋል፤ የሚሳናቸው ግን ማሳነሱ እንጂ ማጋነኑ አይደለም። ኢየሱስ እንደተናገረው፥ በታሪክ መጨረሻ ላይ (ጭጋጉ ለበጎነት ስፍራ ሲለቅ) አሳሳቢው ጥያቄ አንድ ብቻ ይሆናል፤ «የሰው ልጅ በሚመጣበት ጊዜ በምድር ላይ እምነት ያገኛ ይሆንን?» ሐዋርያው ጳውሎስ ከዘፍጥረት እስከ ኢየሱስ ዘመን የነበረውን የዓለም ሁኔታ ከነደፈ በኋላ፥ እንዲህ ሲል ደምድሟል። «ምናልባትም እየመረመሩ ያገኙት እንደሆነ እግዚአብሔርን ይፈልጉ ዘንድ በምድር ሁሉ ላይ እንዲኖሩ የሰውን ወገኖች ሁሉ ከአንድ ፈጠረ። ቢሆንም ከእያንዳንዳችን የራቀ አይደለም።» ልጁን መላኩ እግዚአብሔር የከፈለው ዋጋ ነው፤ እንደ ኢዮብ፥ ወይም አንተ ወይም እንደ እኔ ካሉት ሰዎች የሚሰጠው የታማኝነት ምላሽ «ሽልማቱን» ይወክላል።

ውስን እይታ ላለን የሰው ልጆች ከኢዮብ መከራ የተገኘውን «ሽልማት» መገንዘቡ ከባድ እንደሆነ አረዳለሁ። ሲ. ኤስ. ሉዊስ እግዚአብሔር እኛን «ወደ ታላቅ ጦርነት» ስለመላኩ እስከ መግለጽ ሊደርሱ ይችላሉ። መጽሐፍ ቅዱስ፥ በማይታዩ የመልካምና ክፉ ኃይላት መካከል በሚካሄደው ጦርነት ውስጥ የሰው ልጆች እንደ ዋነኛ የእግረኛ ጦር እንደሚያገለግሉ ይናገራል። በዚህ ውስጥ ዋነኛው መሣሪያችን እምነት ነው። ምናልባትም እግዚአብሔር ወደ አደገኛ የጦርነት ቀጠናዎች የሚልከን ልጁን ወደ ጦር ሜዳ የሚሰድ ማንኛውም ወላጅ ከሚጋፈጠው ዓይነት የኩራት፥ የፍቅር፥ የሥቃይና የጸጸት ስሜት ጋር ሊሆን ይችላል።

የኢዮብ መከራ ለእግዚአብሔር «ጠቅሞታል?» ይህንን ሊመልስ የሚችለው እግዚአብሔር ብቻ ነው። መለኮታዊ ሉዓላዊነት ማለት ቢያንስ ይኸው እንደሆነ ወደ መደምደሙ ደርሻለሁ፤ ለእግዚአብሔር

የሚጠቅመው የትኛው እንደሆነ ሊወስን የሚችለው እግዚአብሔር ብቻ ነው። «ሳያዩ የሚያምኑ ብፁዓን ናቸው» ብሏል። ኢየሱስ ዞር ባለ መንገድ የቶማስን ጥርጣሬ በመገሠጽ። ኢዮብ የሕይወትን እጅግ የጨለመ ገጽታ ተመልክቷል፤ የእግዚአብሔርን የጠለቀ ዝምታ ሰምቷል፤ ይሁን እንጂ በእግዚአብሔር ከማመን አልተመለሰም።

2. *እግዚአብሔር ራሱን ከተመሳሳይ የእምነት መመዘኛ ነፃ አላደረገም።* የኢዮብ መከራዎች በኢየሱስ ሕይወት ከተሰሙት የገደል ማሚቶ ማስተጋባት ተለይተው አይችሉም። ኢየሱስ ተፈትኗል። ወዳጆቹንና ጤንነቱን ጨምሮ ሁሉንም ነገር አጥቷል። እንደ ዕብራውያን ጸሐፊ አገላለጽ፥ «ከሞት ሊያድነው ወደሚችል ከብርቱ ጩኸትና ከእንባ ጋር ጸሎትንና ምልጃን አቀረበ።» በመጨረሻም፥ ሕይወቱን አጥቷል።

በመስቀሉ ላይ የተፈጸመውን ነገር ሙሉ ባንረዳም፥ እግዚአብሔር እርሱ ራሱ ባልታገሠው ፈተና ውስጥ የፈጠራቸውን ሰዎች ለማሳለፍ እንደማይፈቅድ እንመለከታለን። በዓመታት በሥቃይ ውስጥ ከሚገኙ በርካታ ሰዎች ጋር የተነጋገርሁ ስሆን፥ ይህ ሐቅ ለእነርሱ ምን ያህል አስፈላጊ እንደሆነ መግለጽ ያስቸግረኛል። እንደ ጆኒ ኤሪክሰን ታዳ ካሉት ዝነኞች፥ በገጠር ሆስፒታል ውስጥ ከሚኖሩ፥ የሲያልን ያህል በከፋ የሥ ስተኛው ዓለም እስር ቤቶች ከሚኖሩ ሰዎች የሚከተለውን ዓይነት አሳብ አግኝቻለሁ፤ «ቢያንስ ከኢየሱስ የተነሣ፥ እግዚአብሔር ስሜቴን ይረዳዋል።»

አሁንም የሪቻርድ አሳብ ይታወሰኛል። «ለማለት የምችለው ነገር ቢኖር ኢዮብ እግዚአብሔርን ለማስደሰት አንድ የከፋ ዋጋ እንደከፈለ ነው።» ይህንን ያለው ከዓመድ ላይ ተቀምጦ ቁስሎቹን ስለሚፈገፍገው ኢዮብ እያሰበ ነበር። ነገር ግን ሪቻርድ እነዚህን ቃላት በሚናገርበት ጊዜ ከመስቀሉ ላይ ተንጠልጥሎ ቁስሎቹን ለመንካት ስላልቻለው ኢየሱስ እያሰብሁ ነበር። ኢዮብ የከፋ ዋጋ እንደከፈለ ለመስማማት እገደዳለሁ። በአንድ በኩል፥ እግዚአብሔር ከኢዮብ ላይ በተደረገው ውርርድ የራሱን እጆች አስሯል። እጅግ ቀጥተኛ በሆነው ሁኔታ፥ በስቅለቱ ማታ የራሱ እጆች እንዲታሰሩ ፈቅዶአል። (ኢየሱስ ስለ ስቅለቱ ሲናገር፥ «አሁን ነፍሴ ታውካለች፥ ምንስ እላለሁ? አባት ሆይ፥ ከዚህ ሰዓት አድነኝ። ነገር ግን ስለዚህ ወደዚህ ሰዓት መጣሁ» «አባት ሆይ፥ ስምህን አክብረው» ብሏል።)

መጽሐፍ ቅዱስን በማጠናበት ጊዜ፥ የጸሐፊዎቹ አመለካከት በቀጥታ ወደ መስቀሉ የመቀልበሱ ሁኔታ አስገርሞኛል። የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች ስለ ከባባድ ጊዜ ሲናገሩ፥ የኢዮብ፥ የነቢያትና የመዝሙራት

መለያ የነበረውን ቃተታ አይገልጹም። ስለ መከራው ምንም ዓይነት ግልጽ ማብራሪያ አያቀርቡም፤ ይልቁንም ሁለቱን ክስተቶች ማለትም የኢየሱስን ሞትና ትንሣኤ ደጋግመው ይጠቅሳሉ። ጸሐፊዎቹ እነዚህ ክስተቶች የሆነ ሥዕላዊ ማብራሪያ እንደሚያቀርቡ ያሰቡ ይመስላል።

ሐዋርያት በነፃ የገለጹት እምነት ሙሉ ለሙሉ በፋሲካ እሑድ አርፎአል። ይህም እግዚአብሔር በታሪክ ሁሉ እጅግ አሳዛኝ የሆነውን የልጁን ሞት አሁን ስቅለት ብለን ወደምናከብርበት ዕለት የተለወጠበት ነበር። ከጥላ ውስጥ ሆነው መስቀሉን የተመለከቱት እነዚያ ደቀ መዛሙርት ከመሪያቸው ጋር ለሦስት ዓመታት ቆይተው ሳይማሩ የቀሩትን ነገር ወዲያውኑ አስተውለዋል፤ ይኸውም እግዚአብሔር የሌለ በሚመስልበት ጊዜ ከሁሉም በላይ የቀረበ ሊሆን እንደሚችል ነው። እግዚአብሔር ሙት ሲመሰል፥ ምናልባትም ወደ ሕይወት እየመጣ ይሆናል።

የሦስቱ ቀናት ምሳሌ– ኀዘን፥ ጨለማ፥ ድል–ለአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች ለሁሉም ፈተናችን የሚሠራ ሞዴል ሆኖ አገልግሏል። ምንም እንኳ «ለምን?» ለተሰኙት ጥያቄዎቻችን ማብራሪያ ባናገኝላቸውም የእግዚአብሔር ፍቅር ማረጋገጫው ወደሆነው ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ ልንመለከት እንችላለን። ስቅለት እግዚአብሔር ለሥቃያችን እንዳልተወን ያሳያል። ሕይወታችንን የሚጎዱ ክፋቶችና ሥቃዮች ለእግዚአብሔር እውነተኞችና ዋጋ ያላቸው በመሆናቸው፥ እርሱ ራሱ ሊካፈላቸውና ሊታገሣቸው ፈቅዶአል። እርሱም በእግዚአብሔር ዝም ተብሏል፤ ከመስቀሉ ላይ ሆኖ የጠቀሰው፥ መዝሙር 22ን እንጂ መዝሙር 23ን አልነበረም።

የትንሣኤ እሑድ እንደሚያሳየው፥ በመጨረሻው ድሉ የመከራ አይሆንም። ስለሆነም ያዕቆብ፥ «ልዩ ልዩ ፈተና ሲደርስባችሁ እንደ ሙሉ ደስታ ቁጠሩት» ብሏል። ጴጥሮስም በበኩሉ፥ «በዚህም እጅግ ደስ ይላችኋል. . . አሁን ለጥቂት ጊዜ ቢያስፈልግ በልዩ ልዩ ፈተና አዝናችኋል» ብሏል። ጳውሎስ፥ «በመከራችን ደግሞ እንደሰታለን» ሲል ጽፎአል። ሐዋርያቱ ከእንዲህ ዓይነት «የተቤዠ መከራ» ምን በጎ ነገር ሊወጣ እንደሚችል ገልጸዋል፤ እነዚህም ብስለት፥ ጥበብ፥ ፍቱን እምነት፥ ጽናት፥ በጎነትና ሌሎችም ሽልማቶች ተካተዋል።

ደስታ ለምን? ይህ ከመከራው ውስጥ በሚፈልቅ ሳይሆን፥ እግዚአብሔር በትንሣኤ እሑድ በሰፊው ያደረገውን ለእያንዳንዳችን በመጠኑ ሊያደርግልን ስለሚችል ነው። ያዕቆብ፥ ጴጥሮስና ጳውሎስ የጠቀሱዋቸው መከራዎች በብሉይ ኪዳን ከፍተኛ የእምነት ክስረት ሊያስከትሉ ይችሉ ነበር። ነገር ግን የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች ጳውሎስ

እንዳለው «ነገር ሁሉ ለበጎ እንዲደረግ እናውቃለን» የሚል እምነት ነበራቸው።

ይህ በጣም የታወቀ ጥቅስ በተዛባ መልክ ይተረጎማል። አንዳንድ ሰዎች «እግዚአብሔርን ለሚወዱት መልካም ነገሮች ብቻ ይፈጸማሉ» ብለው ይተረጉማሉ። ጳውሎስ ለማለት የፈለገው ምን ዓይነት ነገሮችን ልንጠብቅ እንደሚገባን ይዘረዝራል፤ እነዚህም መከራ፥ ስደት፥ ጭንቀት፥ ራብ፥ ራቁትነት፥ ፍርሃት፥ ሰይፍ የመሳሰሉትን የሚያካትት ነው። ጳውሎስ እነዚህን ሁሉ ታግሦ አል። ይሁንና፥ «በዚህ ሁሉ ከአሸናፊዎች እንበልጣለን» ሲል ይናገራል፤ የትኛውም ዓይነት መከራ ከእግዚአብሔር ፍቅር አይለየንም።

ጳውሎስ ነገሩ የጊዜ ጉዳይ እንደሆነ ይናገራል። ትንሽ ጠብቁ፤ በዝምታ የተዋጠውን ጥቁር ዓርብ ወደ ትንሣኤው እሑድ የለወጠው የእግዚአብሔር ተአምር አንድ ቀን አጽናፈ-ዓለሙን ሁሉ ያጥለቀልቃል።

«በደመናት ፊትህን ብትጋርድም፥
እነዚያን ዓይኖች አውቃለሁ፥
ምንም እንኳ አንዳንድ ጊዜ ዘወር ቢሉም፥
ዓይኖችህ ከቶውንም ሰው አይንቁም።»

–ጆን ዶን፥ “A Hymn to Christ”

«አስቸጋሪው ነገር ሁሉ ሰለ ሕይወት ካለን ንድፈ-አሳብ የላቀን ጉዳይ ያመለክታል።»

– ጆርጅ ማክዶናልድ

[1]C.S. Lewis, *The World's Last Night,* 10.

የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች፦ ኢዮብ 13፤ ዘፍጥረት 22፤ 2ኛ ዜና 32፤ ማቴዎስ 8፤ ማርቆስ 14፤ 2ኛ ቆሮንቶስ 12፤ ሉቃስ 18፤ የሐዋርያት ሥራ 17፤ ዮሐንስ 20፤ ዕብራውያን 5፤ ዮሐንስ 12፤ ኢሳይያስ 53፤ ያዕቆብ 1፤ 1ኛ ጴጥሮስ 1፤ ፊልጵስዩስ 3፤ ሮሜ 8።

«እነሆ፥ ወደፊት እሄዳለሁ፥ እርሱም የለም፤
ወደ ኋላም እሄዳለሁ፥ እኔም አላስተውለውም፤
ወደሚሠራበት ወደ ግራ ብሄድ አልመለከተውም፤
በቀኜም ይሰወራል፥ አላየውምም።» (ኢዮብ 23፡8-9)

ምዕራፍ 27

እግዚአብሔር ለምን ጣልቃ አይገባም?

ባለፉት ጥቂት ምዕራፎች ውስጥ ስለቀረቡት አሳቦች ወዳጄ ሪቻርድ ምን እንደሚያስብ አውቃለሁ። እንዲያውም፥ ከእርሱ ጋር ሰፊ ውይይት ስላደረግን ምን እንደሚያስብም ሳይቀር አውቃለሁ። እንደምታስታውሰው ሪቻርድ በመጽሐፈ ኢዮብ ላይ መጽሐፍ ስለጻፈ ታሪኩን ለእርሱ መከለስ አላስፈለገኝም። ይልቁንም፥ እግዚአብሔር ለምን ለኢዮብ ምላሽ እንዳልሰጠ በመገመት ከታሪኩ ፍጻሜ ላይ አተኮርሁ። ስለ እእግዚአብሔር አመለካከት ለመረዳት ባለመቻሉና እምነት ለእግዚአብሔር ምን ያህል ዋጋ እንዳለው እገልጽለት ጀመር።

ሪቻርድ በጥንቃቄ አዳመጠኝና አሳቤን ሳጠቃልል፥ ራሱን በመነቅነቅ አዎንታዊ ምላሽ ሰጠኝ። «ያ መልካም ነው፥ ፊሊፕ። ትክክልም ልትሆን ትችላለህ። አንተ በምትለው አሳብ ላይ ችግር የለብኝም። ነገር ግን በእኔና በኢዮብ ታሪክ ውስጥ አንድ ትልቅ ልዩነት አለ። ለመከራዎቹ ሁሉ፥ ኢዮብ በመጨረሻው ከእግዚአብሔር ዘንድ ማብራሪያ ተሰጥቶታል። ከነፋሱ ውስጥ እውነተኛውን ድምፅ የሰማ ይመስላል። ለእኔ ግን እግዚአብሔር በዝምታው ገፍቶአል። ለዚህም ይመስለኛል ኢዮብ ለማመን ሲመርጥ፥ እኔ ላለማመን የመረጥሁት።»

ውይይታችን እየገፋ ሲሄድ፥ ሪቻርድ የሁለት ዓለማትን አሳብ እንደማይቀበል ግልጽ ሆነልኝ። ዛፎች፥ ሕንጻዎች፥ መኪኖችና ሰዎች በሚገኙበት ዓለም ውስጥ እየኖረ ሌላ የማይታይ ዓለም በመኖሩ አሳብ ሊስማማ አልቻለም። «ማረጋገጫ እፈልጋለሁ። ወደ እኔ ዓለም ካልገባ የእግዚአብሔርንስ መኖር እንዴት አውቃለሁ» ሲል ጥርጣሬውን ገለጸ።

ውይይቱ እኔም እራሴ ተጠራጣሪ ወደነበርሁበት ዘመን ወሰደኝ። ሪቻርድ በሚያስገርም ሁኔታ እግዚአብሔርን በቅርበት ስለማውቅ በሚናገሩ አማኞች ተከብቦ በሚገኝበት ክርስቲያናዊ ኮሌጅ ውስጥ

እምነቱን አጥቷል። እኔም ብሆን ይህንኑ በሚመስል የመጽሐፍ ቅዱስ ኮሌጅ ውስጥ ነበር እምነት እጅግ አስቸጋሪ ሆኖ ያገኘሁት።

የተጠራጣሪው አመለካከት

እኔም የሪቻርድን ዓይነት የማሰናከያ ዓለት ተጋርጦብኝ ነበር። በኮሌጅ ግቢ ውስጥ አማኞች «መንፈሳዊ» የሚሏቸው ነገሮች ለእኔ ፍጹም ተራ ሆኑብኝ። የማይታየው ዓለም ከሚታየው ጋር የሚገናኝ ከሆነ፥ የልዕለ–ተፈጥሮአዊው ህልውና ምልክቶች ምን ሊሆኑ ኖሯል።

ጸሎትን ለአብነት ውሰድ፤ ሁሉም ነገር የጸሎት መልስ እንዲመስል ክርስቲያኖች የክስተቶችን መልክ የሚያዛቡ ይመስላል። አጎታቸው ለትምህርት ቤት ክፍያ ሃምሳ ዶላር ቢልኩላቸው፥ በደስታ ተፍለቅልቀው የምስጋና ፕሮግራም ያዘጋጃሉ። እግዚአብሔር ከሰማይ ሆኖ እንደሚሰማቸው ለማረጋገጥ እነዚህን «የጸሎት መልሶች» ይቀበላሉ። እኔ ግን ሁልጊዜም ሌላ ማብራሪያ አገኝ ነበር። ምናልባትም የዘመዳቸው ገንዘብ መላክና ጸሎቱ እንዲሁ የግጥምጥሞሽ ጉዳይ ሊሆን ይችላል። እኔ ምንም ሳልጸልይ አልፎ አልፎ ስጦታዎችን የሚልክልኝ አጎት ነበረኝ። ምላሽ ሳያገኙ የሚቀሩ የእነዚህ ተማሪዎች ሌሎች ጉዳዮችስ? እናም ጸሎት ለግድግዳዎች ከመናገር ያላለፈና አንዳንድ ጊዜ ራስን የማርኪያ ትንቢት መስሎ ተሰማኝ።

እንደ ሙከራ፥ በግቢው ውስጥ «መንፈሳዊ» ባሕርያትን እኮርጅ ጀመር። በጸሎት ስብሰባዎች ላይ ተግቼ እጸልይ፥ ስለ መለወጤ የውሸት ምስክርነቶች እሰጥና መንፈሳዊ ቃላት እጠቀም ጀመር። ይህ ደግሞ ጥርጣሬን አጠናከረልኝ። የታዘዘውን ፎርሙላ በመጠቀም ተጠራጣሪ የነበርሁት ሰው ፍጹም ቅዱስ ሆኜ ተገኘሁ። አብዛኛው በሚጠራጠር ሰው ሊከናወን ከቻለ ክርስቲያናዊ ልምምድ እውነት ሊሆን ይችላል?

ይህንን ሙከራ ያደረግሁት የሃይማኖትን ሥነ–ልቦና ስላነበብሁ ነበር። እንደ ዊሊያም ጀምስ ዓይነት ደራሲያን የጻፉዋቸው መጻሕፍት (ለምሳሌ ያህል "The Varieties of Religious Experience") ሃይማኖት ለሕይወት ውጥረቶች ውስብስብ ሥነ–ልቦናዊ ምላሽ እንደሆነ አድርጌ እንድወስድ ገፋፍተውኝ ነበር። ሚስተር ጀምስ እውነተኛው ክርስቲያን ከአዲስ መዋቅር የተሠራ አዲስ ፍጥረት እንደሆነ ገልጸዋል። እኚህ ሰው፥ «የተለወጡት ሰዎች እንደ ምድብ ከተፈጥሮአዊ ሰዎች አይለያዩም፥ እንዲያውም አንዳንድ ዶክትሪናዊ ሥነ–መለኮት የማያውቅ ማንም ሰው የሁለቱን ቡድኖች የዕለት ተዕለት «አደጋዎቹን» በመቆጣጠር ባሕርያቸው መለኮታዊው ከሰብአዊው የሚለይበትን ያህል ለውጥ እንደሚያሳዩ ሊያስረዳ

አይችልም፤ ሲሉ ደምድመዋል። ራሴም ከዙሪያዬ በነበሩት አማኞች ሕይወት አንጸባራቂ ለውጥ ለማየት አልቻልሁም ነበር።

ወደ በኋላ ከምጠቃቅሳቸው ምክንያቶች የተነሣ በተጠራጣሪነቱ አልገፋሁም። ነገር ግን አሁን እንኳ ከሁለት አሥርተ ዓመታት የበለጸገና ጠቃሚ እምነት በኋላ ለሪቻርድ ዓይነቱ ጥርጣሬ ብርቱ ጉልበት እንደሌለኝ እቀበላለሁ። መንፈሳዊ ልምምድ የራስን አሳብ የመመርመሩን ጉዳይ በቀላሉ አይቀበለውም፤ ኃይለኛ ብርሃን ከበራበት ይተናል። ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት ያደረግሁባቸውን ጊዜያት ብመረምር፥ ለተፈጸመው ነገር ይበልጥ ተፈጥሮአዊ ማብራሪያ ለማግኘት እችላለሁ። በተፈጥሮአዊውና በመንፈሳዊው ዓለም መካከል የከረረ ልዩነት አይገኝም፤ ሁለቱን የሚለይ ገደል አልተሠራም።

በምጸልይበት ጊዜ «ተፈጥሮአዊ» ሰው መሆኔ አያበቃም፤ እንቅልፍ ይጫጫነኛል፤ አእምሮዬ ይባዝናል፤ ከእግዚአብሔር ጋር እየተነጋገርሁ እያለሁ ከሌሎች ሰው ጋር በምነጋገርበት ጊዜ እንደሚሆነው ስጋቶችና አለመግባባቶች ይከሰታሉ። «በመንፈሳዊ» ጉዳዮች ላይ በምጽፍበት ጊዜ፥ በመለኮታዊ ኃይላት ወደ ሰማይ አላሻቅብም፤ እርሳሶች መቅረጽ፥ ቃላትን መሰረዝ፥ መዝገበ ቃላት ማገላበጥ፥ ጥሩ ያልሆኑትን በርካታ አጀማመሮች ቀዶ መጣል ግዴታዬ ይሆናል። «የእግዚአብሔርን ፈቃድ የማወቅ» አጋጣሚዎች በሕይወቴ በሙሴ ወይም በጌዴዎን ሕይወት ውስጥ እንደማያቸው ምሳሌዎች ቀጥተኞች ሆነው አያውቁም። ከነፍስ ውስጥ የሚያስገመግም ድምፅ ሰምቼ አላውቅም። ብፈልግ አሁን ሪቻርድ ያደረገውን ላደርግ እችል ነበር። ይኸውም መንፈሳዊ ባሕርይን ከአንዳንድ ሥነ-ልቦናዊ ንድፈ -አሳቦች ጋር አጣምሮ ማብራራት መሆኑ ነው።

እንግዲህ በማይታየው ዓለም የማምነው ለምንድን ነው? በዚህ ውስጥ የሲ. ኤስ. ሉዊስ ጽሑፎች ከፍተኛ እገዛ አበርክተውልኛል። በብዙዎች የሲ. ኤስ. ሉዊስ መጻሕፍት ውስጥ የሁለቱ ዓለማት ጭብጥ እንደ ክር ይያያዛል። ይህም "Transposition"[2] በሚል ርእስ አንድ ወጥ የወግ ንድፈ-አሳብ ሆኖ ከመውጣቱ በፊት ለወዳጆቻቸው በጻፉዋቸው ደብዳቤዎችና የልብ ወለድ መጽሐፎቻቸው ውስጥ የተገለጸ አሳብ ነው። ሉዊስ ችግሩ «ተፈጥሯዊና መንፈሳዊ በተባሉት ነገሮች መካከል የሚገኝ ግልጽ ቀጣይነት» እንደሆነ ገልጸዋል። «ይህም የተፈጥሮአዊ ሕይወታችን መሠረት የሆኑት አሮጌ ነገሮች ልዕለ-ተፈጥሮአዊ ሕይወት ዳግም መገለጽ ነው። «በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የምንመለከተው አሳብ በአብዛኛው ከዚሁ ላይ የሚሰነዘር ነው።

ከጨረሩ አቅጣጫ መመልከት

ሉዊስ የወግ ጽሑፋቸውን የጀመሩት አስገራሚውን በልሳን የመናገር ክስተት በመጥቀስ ነበር። መንፈስ ቅዱስ በዕለተ በዓለ ኀምሳ የመውረዱ ሊካድ የማይችል ክስተት በሰዎች ሌላ ቋንቋ የመናገር ሁኔታ ራሱን መግለጹ ምንኛ እንግዳ ነገር ነው? በወቅቱ ከስፍራው ሆነው ሁኔታውን ለሚመለከቱ ሰዎች የሰካራሞች ትዕይንት ይመስል ነበር። ዛሬ ለብዙ «ሳይንሳዊ» አጥኝዎች በልሳን የመናገሩ ሁኔታ የነርቭ መዛባት ተደርጎ ይተረጎማል። የድምፅ አፈጣጠር እንቅስቃሴ ያህል ተፈጥሮአዊ ተግባራት የእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስን ልዕለ-ተፈጥሮአዊ አካል በሰዎች ማደር እንዴት ሊገለጽ ይችላል?

ሉዊስ በዕቃ ቤት ውስጥ የብርሃን ጨረር የመጠቀምን ምሳሌ ጠቅሰዋል። መጀመሪያ ወደ ክፍሉ ሲገቡ፥ ጨረርና ከአየር ላይ በሚንሳፈፉ አዪራዎች የተሞላ የብርሃን ክምችት ተመለከቱ። ነገር ግን ወደ ጨረሩ ጠጋ ብለው በጨረሩ አቅጣጫ ሲመለከቱ፥ በጣም የተለየ አመለካከት አዳበሩ። ወዲያው ጨረሩን ሳይሆን፥ ከክፍሉ መስኮት በኩል መስመር ሠርተው ከዛፍ ቅርንጫፎች ላይና ከዚያም ባሻገር ከፀሐይ 93 ሚሊዮች ርቀት የሚንቀሳቀሱትን አረንጓዴ ቅጠሎች ተመለከቱ። ጨረሩን መመልከትና በጨረሩ በኩል መመልከት ሁለት የተለያዩ ነገሮች ናቸው።

ክፍለ ዘመናችን ጨረሩን በመመልከቱ ቴክኒክ ተክኗል። ይህንንም ሂደት ለመግለጽ ብዙውን ጊዜ የሚጠቀሙበት ቃል «የማቃለል ብልሃት» (reductionism) የተባለው ነው። የሰውን ልጅ ባሕርይ ወደ ነርቮችና ኢንዛይሞች ዝቅ አድርገን ልናቃልል እንችላለን። ቢራቢሮዎችን ወደ «ዲኤንኤ» (DNA) ሞሌክዩሎች፥ የፀሐይን ጥልቀት ወደ ብርሃንና ኃይል ሞገዶች (Particle waves of light and energy) ልናቃልል እንችላለን። እጅግ በከረረ መልኩ የሚቃለል ጥበብ ሃይማኖትን እንደ ሥነ-ልቦናዊ ዘይቤ፥ የዓለምን ታሪክ እንደ ዝግመታዊ ለውጥ ትግል አሳብን ራሱ በጭንቅላት ውስጥ የሚገኙትን በቢሊዮን የሚቆጠሩ የኮምፒውተር በሮች እንደሚዘጋና እንደሚከፍት ነገር አድርጎ ያየዋል።

ከሁሉም አቅጣጫ ጨረሩን ለማየት የሠለጠነ ዘመናዊ ዓለም «የእምነት» ፀር ነው። በታሪክ ሁሉ፥ ሁሉም ማኅበረሰቦች የማይታየውን ልዕለ-ተፈጥሮአዊ ዓለም ህልውና እንደ ዋዛ ይመለከቱታል። እንደ የፀሐይ መውጣት፥ ግርዶሽ፥ ነጎድጓድ የመሳሰሉትን አስደናቂ ነገሮች ከልዕለ-ተፈጥሮአዊ ክስተቶች ውጭ

እንዴት ሊያብራሩት ይችላሉ? አሁን ግን ከዚያ የበለጡትን ነገሮች እንኳ ልናብራራቸው እንችላለን። እጅግ ተፈጥሮአዊ ወይም እጅግ መንፈሳዊ የሆኑትን ከስተቶች ወደሚያካትቷቸው አካላት እናቃልላለን። ሉዊስ በልሳን ስለመናገር እንዳጤኑት፥ እጅግ «ልዕለ-ተፈጥሮአዊ መንገዶች ራሳቸውን ይገልጻሉ።

ከማቃለል ንድፈ-አሳብ በመነሣት በእንዲህ ዓይነቱ ዓለም ውስጥ ስለሚኖር የሚከተሉትን ድምዳሜዎች አውጥቻለሁ።

1. *በመጀመሪያ ደረጃ የማቃለልን ጥበብ ኃይለኛ ጉልበት ልንቀበል ይገባል።* ይህ ኃይል በረከትንም መርገምንም ያመጣል። በረከቱ የመሬት መንቀጥቀጥ፥ ነጎድጓድና ማዕበልን እንድንገነዘብ በማድረግ ከአደጋው ራሳችንን እንድንጠብቅ ማድረጉ ነው። ጨረሩን በመመልከት፥ ወደ ጨረቃ ደርሶ መልስ መብረርን ተምረናል፤ በመኖሪያ ቤታችን ሆነን በቴሌቪዥን የኦርኬስትራን ድምፅ ወደ ጆሮአችን እንድንስብ ረድቶናል። የሰውን ልጅ ባሕርይ ጨረር በመመልከት፥ ኬሚካላዊ ይዘቶችን ልንለይና በመድኃኒቶች አማካኝነት ሰዎችን ከከፋ ሞንቀትና ከአእምሮ መቃወስ እንታደጋለን።

ይሁንና፥ የማቃለል ጥበብ ርግማንንም አስከትሏል። በውስጡ ሳይሆን ቀጥታ ጨረሩን በመመልከት፥ ሕይወትን ከመሠረቷት ንጥረ ነገሮች ወደማይዘል አቅጣጫ እናቃልላታለን። ከእንግዲህ የፀሐይን ወይም የጨረቃን አወጣጥ እንደ «ጥንታውያኑ» አያት-ቅድማያቶቻችን ወይም እንደ አሥራ ስድስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን ባለ ቅኔዎች አይተን አምልኮት-ቀረሽ አድናቆት ልንቸር አንችልም። ባሕርይንም ወደ ሆርሞኖችና ኬሚስትሪ ካቃለልን፥ የሰብአዊነትን ምሥጢር፥ ነፃ ፈቃድና ፍቅር እናጣለን። ለዓመታት ሁሉ የጥበብ ሰዎችንና አፍቃሪዎችን የቀሰቀሰው የስሜታዊ ፍቅር አምሳል ከመቅጽበት ወደ ሆርሞናዊ የማመንጨት ተግባር ይሸጋገራል።

የማቃለል ጥበብን ምንነት-የአይታ መንገድ-ካልተረዳን፥ የሚያሳድርብን ተጽዕኖ ቀላል አይሆንም። ይህ እውነተኛ ወይም ውሸተኛ ጽንሰ-አሳብ አይደለም። ይህ ስለ ጠቅላላው ሳይሆን የአንድ ነገር አካላት መረጃ የሚሰጠን የአይታ አንጻር ነው።

ለምሳሌ ያህል፥ መንፈሳዊ ተግባራት ከዝቅተኛውና ከከፍተኛው ደረጃ ሊታዩ ይችላሉ። አንዱ ሌላውን አይተካውም፤ (ጨረሩን መመልከት በጨረሩ አቅጣጫ ከመመልከት እንደሚለይ ሁሉ) እያንዳንዳቸው አንዱን ባሕርይ በተለያየ መልኩ ይመለከቱታል። ከዝቅተኛው አመለካከት ሲታይ፥ ጸሎት አንድ ሰው ከራሱ ጋር እንደሚነጋገር ያሳያል (በልሳን መናገርም እንዲሁ)። ከፍተኛው

አመለካከት የሰው ጸሎት በሚታይና በማይታይ ዓለም መካከል እንደ ድልድይ እያገለገለ ልዕለ-ተፈጥሮአዊ እውነታ በመካሄድ ላይ መሆኑን ይገምታል።

እንደ ጉጉ ተመልካች ሆኜ ወደ ቢልግርሃም የወንጌል ስብሰባ ልሄድና ከዚያ ሁሉ እጅግ በርካታ እድምተኛም ውስጥ አንዲት ሴት መርጬ ለቢሊ ግርሃም መልእክት አዎንታዊ ምላሽ እንድትሰጥ ያደረጓትን ማኅበረሰባዊና ሥነ-ልቦናዊ ንድፈ-አሳቦች ልተነትን እችላለሁ። ጋብቻዋ እየፈራረሰ ነበር፤ መረጋጋት ጠምቷት ነበር፤ የአማኝ አያቷን ጥንካሬ ታስታውሳለች፤ መዝሙሩ ወደ ልጅነት የቤተ ክርስቲያን ትውስታ ወሰዳት። ይሁንና፥ እነዚህ «ተፈጥሮአዊ» ምክንያቶች ልዕለ-ተፈጥሮአዊውን አያገልሉትም። በተቃራኒው። እግዚአብሔር ያንን ሰው ወደ ራሱ ለመመለስ የመረጣቸው መንገዶች ሊሆኑ ይችላሉ። ምናልባትም የተፈጥሮአዊውና የመንፈሳዊ መጣጣም ያ ፈጣሪ ያቀደው ሊሆን ይችላል። ያ ቢያንስ የእምነት «ከፍተኛው» አመለካከት ነው። ሁለቱም አንድን ክስተት የመመልከቻ ሁለት መንገዶች በመሆናቸው፤ አንደኛው ደረጃ ሌላኛውን አያስወግደውም።

2. *አንግዳ በሆነ መልኩ፥ ዝቅተኛው አይታ ከከፍተኛው የሚልቅ መሰሎት ሊታይ ይችላል።* ሲ. ኤስ. ሉዊስ በልጅነታቸው ከጥንታዊ ቴፕ የሚመጣውን የማይለይ ዜማ በማድመጥ መጀመሪያ የኦርኬስትራ ሙዚቃ ማድነቃቸውን ያስታውሳሉ። ዜማውን እንጂ ከዚህ ያለፈ ነገር ለመስማት አይችሉም ነበር። በኋላ ለሕዝቡ ወደሚቀርቡበት ኮንሰርቶች ሲሄዱ ግራ ተጋቡ። የተለያዩ ድምፅ ከሚያሰሙ የሙዚቃ መሣሪያዎች እጅግ በርካታ ድምፆች ይጎርፋሉ። «እውነተኛውን ነገር» ናፈቁ፤ ይህም ላልሠለጠነው ጆሮአቸው የጥንቱ ቴፕ የሚያሰማው ጫጫታ ነበር። በዚያን ጊዜ ለሉዊስ መተኪያው ከእውነታው የሚልቅ ይመስል ነበር።

በተመሳሳይ ሁኔታ ቴሌቪዥን ሲመለከት ላደገ ሰው በትንኞች፥ ትንፋሽ በማሳጠርና በሚያበሳጭ የአየር ለውጥ የተሞላው እውነተኛ ተራራ የመውጣት ጉዞ የ «ናሽናል ጆኦግራፊክ» ልዩ ዘገባ ከሚያቀርበው ዝግጅት በላይ ያነሰ መስሎ ሊታይ ይችላል።

ከዚህ በቀረበ ገጽታው፥ ዝቅተኛው አመለካከት በግብረገባዊ ጉዳዮችም ላይ የበለጠ መስሎ ሊታይ ይችላል። የስሜታዊ ፍቅር አምሳል ከፍ ያሉ ሙዚቃዎችን፥ ልቦለዶችና ኦፔራዎችን አነቃንቋል። ነገር ግን እንደ ሑፍ ሄፍነር ዓይነት የማቃለል ጥበብ አራማጆች ወሲብ ከፍቅርና ከመቀራረብ ውጭ ሲሆን የላቀ ስኬታማነት እንደሚኖረው

ይሟገታሉ። ዓለማውያን ደግሞ የሃይማኖትን ድጋፍ ወደ ጎን በመተው፥ ያለ ከፍተኛው ኑባሬው በዚህ ዓለም የመኖርን አሳብ አጉልተው ያቀርባሉ።

3. *የከፍተኛው ዓለም እውነታ በዝቅተኛው ዓለም ግንዛቤዎች ከግልጋሎት ላይ ይውላል።* መዝሙር ከአንድ የሙዚቃ ቅኝት ወደ ሌላው ሊሸጋገር ይችላል። ወይም ለ 10 የኦርኬስትራ መሣሪያዎች የተጻፈው ሙዚቃ ለፒያኖ ሊዘጋጅ ይችላል። በመሠረቱ በሂደት ውስጥ አንድ ነገር እንደሚጠፋ የታወቀ ነው። የፒያኖ ቁልፎችን የሚነካኩ አሥር ጣቶች የኦርኬስትራውን ጠቅላላ ድምፆች ሊያስተጋቡ አይችሉም። ይሁንና፥ በእነዚያ ቁልፎች ድምፅ የመስጠት ዓቅም ላይ የተወሰነው የመሣሪያ ተጫዋች በተቻለ መጠን የሙዚቃውን ይዘት ማስተላለፍ አለበት።

ሲ.ኤስ. ሉዊስ ሳሙኤል ፔፒስ ከመጠን በላይ ስላስደሰተው የሙዚቃ ኮንስተር ከማስታወሻ ደብተሩ ላይ ያሰፈረውን ጽሑፍ ጠቅሰዋል። ፔፒስ የሙዚቃ መሣሪያዎቹ ድምፅ እጅግ ጣፋጭ በመሆኑ አስደሳች ስሜት እንዳሳደረበት ገልጾአል፤ «ስሜቱ ነፍሱን ስላፈናት በፊት ከባለቤቱ ጋር ፍቅር ይዞኝ እንደታመምሁ እንደዚያው ሆንሁ።» ሉዊስ የየትኛውንም ስሜታዊ ምላሽ ሥነ-ሕይወታዊ አሠራር ለመገንዘብ እንድንጥር ይመክሩናል። የውበት፥ የኩራት፥ ወይም የፍቅር ስሜት በሚያድርብን ጊዜ በሰውነታችን ውስጥ ምን ይከሰታል? ለፔፒስ በአንድ ጊዜ አስደሳች ስሜት አሳድሮበታል፤ ይህ ግን ከሕመም ስሜት የተለየ አልነበረም። በሕመም ጊዜ የሚደርሱበት እንደ የሆድ ቁርጠት፥ መዋዠቅ፥ የጅማት መወጣጠር የመሳሰሉት አካላዊ ምላሾች ገጥመውታል።

ከዝቅተኛው የእይታ ደረጃ አንጻር፥ ለደስታና ፍርሃት የሚኖሩን አካላዊ ምላሾቻችን ከሞላ ጎደል ተመሳሳይ ናቸው። በእያንዳንዱ ጊዜ «አድሬናል ዕጢ» ተመሳሳይ ሆርሞን ያመነጫል፤ የምግብ ማድቀቂያ መዋቅር «ኒውሮንስ» (neurons) ተመሳሳይ ኬሚካሎችን ያስወግዳሉ፤ ነገር ግን ጭንቅላት አንዱን መልእክት እንደ ደስታ፥ አንዱን ደግሞ እንደ ፍርሃት ይተረጉማል። የፒያኖ ተጫዋቹ ሙሉውን የኦርኬስትራ ድምፅ ለመግለጽ የተወሰኑት የፒያኖ ቁልፎች እንዳሉት ሁሉ፥ በዝቅተኛ ደረጃው የሰው አካልም የተወሰነ ቃል ብቻ ይኖረዋል።

እዚህ ላይ ነው እንግዲህ የማቃለል ጥበብ ጥበብ ጎድሎት የምንመለከተው፤ የሰውን ስሜቶች (እንደ ኒውሮንስና ሆርሞንስ ወደመሳሰሉ) መሠረታዊ ይዘታቸው በማቃለል «ጨረሩን» ብቻ ብትመለከት፥ አመክኒዮህን ተጠቅመህ ደስታና ፍርሃት አንዱ እንደሆኑ

ልትናገር ትችላለህ፤ ይህም ከሞላ ጎደል ተቃራኒዎች በሚሆኑበት ጊዜ ማለት ነው። የሰው ልጅ አካል የደስታን ስሜት እንዲያስተላልፉ የተወሰነ ሥራ የተሰጣቸው የነርቭ ሴሎች የሉትም። ተፈጥሮ ያን ያህል ለጋሽ አይደለችም። የደስታ ገጠመኞቻችን ሁሉ የሚሰጡት የሕመምን፥ የዳሰሳን፥ የሙቀትንና የቅዝቃዜን ስሜቶች ከሚያስተላልፉ «የብርድ» የነርቭ ሴሎች ነው።

የሕይወት ዘይቤ

የሰው ጭንቅላት ከሞላ ጎደል ፍጹም የሆነ የማሽጋገር ሞዴልነትን ያቀርባል። ምንም እንኳ ጭንቅላት በሰውነት ውስጥ «ከፍተኛውን» እይታ የሚወክል ቢሆንም፥ እንደ እርሱ ምስኪን ወይም ብቸኛ የሆነ የአካል ክፍል የለም። በትልቅ የአጥንት ሣጥን ውስጥ ተጎብሮ መረጃ ለማግኘት በዝቅተኞቹ የአካል ክፍሎች ላይ ይደገፋል። አእምሮ ምንም ነገር አይቶ ወይም ቀምሶ ወይም ዳስሶ አያውቅም። መልእክቶች ሁሉ እዚያ የሚደርሱት በመገናኛ መስመር አማካኝነት ነው፤ ብዙዎቹ የስሜት ልምምዶቻችን እንደ ነጠብጣብ ወይም ቀጥታ መስመር ወደ መሳሰሉ ኤሌክትሪክ መንገዶች ይቀነሣሉ (-.--..-...--)። አእምሮ አንድን ነገር ለመተርጎም የሚችለው ከተለያዩ የአካል ክፍሎች በእነዚህ የመገናኛ መስመሮች የሚመጡለትን መልእክት ከተቀበለ በኋላ ነው።

ይህን ክፍል በምጽፍበት ጊዜ፥ የቤቶቨንን ግሩም ሙዚቃ እየሰማሁ ነኝ። ያ ሙዚቃ በጊዜና በቴክኖሎጂ የተሸጋገረ የተከታታይ መልእክቶች ጥርቅም ብቻ ነው። የጆመረውም ቤቶቨን በአእምሮው «እንዳዳመጠው» ሙዚቃው አሳብ ነበር (የሙዚቃው ቀማሪ በወቅቱ ደንቆሮ በመሆኑ አሳቡን በሙዚቃ መሣሪያዎች ሊሞክር አይችልም ነበር። እናም ሙሉ ለሙሉ የተመራው በራሱ የአእምሮ ትውስታ ነበር። ከመጠን ያለፈ የአእምሮ ብቃት!) ከዚያ በኋላ ቤቶቨን የሙዚቃ ኖታዎች የሚባሉትን ምልክቶች በመጠቀም ሙዚቃውን ከወረቀት ላይ አሰፈረው።

አንድ መቶ ዓመት ያህል የጊዜ ቅጠሎች ከረገፉ በኋላ፥ አንድ ኦርኬስትራ እነዚያን ምልክቶች በማንበብ ተረጎማቸው፤ ከዚያም ቤቶቨን በአእምሮው «የሰማውን» በመገመት ውብ ዜማ አድርጎ አቀነባበረው። የቀረጻ መሐንዲሶች የዚያን ኦርኬስትራ ድምፅ ወደ ቴፕ ሲያስተላልፉ፥ ስቱዲዮው ያንን ምልክት ወደ ሜካኒካል ቅርጽ ይቀይረዋል። በመጨረሻም፥ አነስተኛ ማዕበል እየሠራ ከድምፅ መቅረጫዬ ውስጥ ይዘልቃል።

አሁን ቴፑ እነዚያን ማዕበሎች «እያነበበ» ሲሆን፥ በማጉያዎቹ አማካኝነት የምቱን ለውጥ (vibrations) በእነዚያ ማጉያዎች አማካኝነት

የተፈጠሩት ሞሌኩላዊ ርግብግብታዎች (Molecular) ከጆሮ
ሌሎች ተከታታይ ሜካኒካዊ ተግባራትን ያንቀሳቅሳሉ፤
አጥንቶች የጆሮዬን ታምቡር በመነካካት ርግብግብታዎቹን
ፈሳሽ (viscous fluid) አማካኝነት 25, 000 የድምፅ መቀ
ወደሚጠባበቁበት ክፍል ያስተላልፋሉ። አንድ ጊዜ ከተነ
ተገቢዎቹ ሴሎች ኤሌክትሪካል መልእክታቸውን ያስ
በመጨረሻም፥ እነዚያ የነጠብጣቦችና የቀጥተኛ መስመሮች
የሆኑት መልእክቶች ወደ አእምሮዬ ይደርሳሉ። አእምሮዬ
ሙዚቃ እንደሆነ ወደምረዳበት ድምፅ ይለውጡታል። ያ
የሙዚቃ ሥራ ቆም ብዬ ሳዳምጥ ስሜት ያፍነከንከኛል።
በዝቅተኞቹ የሰውነት ክፍሎች ትብብር የደረሰኝ ነው።

ሽግግር የሕይወት ዘይቤ ነው። እውቀት ሁሉ ወደ እኛ
ወደ ታች ወደ ምልክትነት በሚወርድበት የመለወጥ ሂደት
ወደ ላይ ለትርጉም ፍለጋ በሚኬድ አሠራር ነው። አሁን ስ
ሙዚቃ ሦስት አንቀጾች ጽፌአለሁ። እነዚህ ከአእምሮ
ፈልቀው ወደ ቃላት የለወጥሁዋቸውና ከኮምፒዩ
የተየብሁዋቸው ናቸው። ኮምፒዩተሩም በማግኔታዊ ዲስክ ው
ወደ «ባይኔሪ» ኮድ ይለውጠውና «ሞደም» የተባለው
«ባይኔሪ» ኮዱን ወደ «ዲጂታል» ድምፅ ይቀይረዋል። ከዚያ
በቴሌፎን አማካኝነት ለአሳታሚው ድርጅት ይደርሳል።
አንቀጾች «ሞደም» በሚያስተላልፍበት ጊዜ ለመስማት
ከጫጫታ በቀር ትርጉሙ አይገባኝም። ይሁንና፥ በዚያ ጫጫ
የራሴ አሳቦች ቃላት ይገኛሉ።

ዲጂታል ድምፆችን የሚቀበለው የአሳታሚው ኮምፒዩተር
ወደ ማግኔቲክ ኮዶች ይለውጠዋል። አሳታሚው እነዚያ
በኮምፒዩተሩ መስተዋት ላይ ወደሚታዩ ቃላት ይለውጣቸዋል
ለንባብ ያበቃቸዋል። ለለመደው ዓይንህ፥ ከወረቀት ላይ
እነዚህ ቀለሞች ፊደላትና ቃላትን ይሠራሉ፤ እነዚህም ፊደላ
ወደ ዓይን ሴሎችህ ይተላለፉና በኤሌክትሪካል መስመሮች
ወደ አእምሮህ ይሸጋገራሉ፤ አእምሮህ ደግሞ አንድ ዓይነት
ይሰጣቸዋል።

በዚህች ዓለም ውስጥ ማንኛውም ግንኙነት፥ እውቀት፥
ልምምድ ሁሉ በሽግግር ሂደት ላይ ይደገፋል፤ ይኸውም ትርጉ
ታች» ወደ ኮዶች የሚጓዝና በኋላ ተመልሶ የሚሰባሰብ መ
የታችኞቹ ኮዶች የመጀመሪያውን ትርጉም ይዘው እን
በማመን፥ በተለምዶው በዚሁ ሂደት ላይ እንደገፋለን። የም

ቃላትና የኮምፒዩተር ሞደሙ ሳይቀር ስለ ቤቶቨን የጻፍሁዋቸውን የመጀመሪያ አሳቦች እንደሚያደርሱልኝ አምናለሁ። በአንዲት ትንሽ ወረቀት ላይ የተሠራውን የድንጋያማ ተራሮች ፎቶግራፍ እመለከትና ስፍራውን እንደ ጎበኘሁ ሁሉ አእምሮአዊ ዕረፍት ይሰማኛል። የሽቶን ናሙና ለማሽተት የመጽሔት ላይ ማስታወቂያ እመለከታለሁ። በዚህም ጊዜ ያንን ሽቶ የምትጠቀመው የባለቤቴ ምስል ይከሰትልኛል። ዝቅተኛው የከፍተኛውን አንድ ነገር ይሸከማል።

የመንፈስ ሽግግር

እንግዲህ በመንፈስ ዓለም ውስጥ ተመሳሳይ አጽናፈ-አቀፋዊ መመሪያ በመሥራት ላይ መሆኑን መረዳቱ ሊያስገርመን ይገባ ይሆን?

ከዚህ መጽሐፍ መጀመሪያ ላይ የተነሡትንና ከዚህ ምዕራፍ መጀመሪያ ላይ እንደገና የቀረቡትን የሪቻርድን ጥያቄዎች አስታውስ። እግዚአብሔር ጣልቃ ገብቶ ራሱን በግልጽ የማያሳየው ለምንድን ነው? እንሰማው ዘንድ ለምን ድምፁን ከፍ አድርጎ አይናገርም? ተአምራቱን እንናፍቃለን። ለዚያውም ንጹሕና ያልተነካ ልዕለ-ተፈጥሮአዊ ክስተት!

«ምንም ያልታከለበት ንጹሕ» የሚለው ሐረግ በዚህ ጉዳይ እምብርት የሆነውን አመለካከት ስለሚያስወግድ ሆን ብዬ የመረጥሁት ነው። እኛ የዘመኑ ሰዎች ተፈጥሮአዊውን ከልዕለ-ተፈጥሮአዊ ለመለየት እንሻለን። ልንዳስሰው፥ ልንመለከተው፥ ልናሽተውና ልንሰማው የምንችለው ተፈጥሮአዊ ዓለም ስለ ራሱ መረጃ የሚሰጥ ይመስለናል፤ ልዕለ-ተፈጥሮአዊው ዓለም ግን ሌላ ጉዳይ እንደሆነ እናስባለን። ስለዚህኛው ዓለም ምንም የተረጋገጠ ነገር የማይታይ ይመስለናል፤ ከራሱ ላይ ቆዳ የለውም፤ ይህ ደግሞ ያሳስበናል። ማረጋገጫ እንሻለን። በደመቀ፥ ምልክትን በሚተውና የጆሮን ታምቡር በሚያርገበግብ መልኩ ልዕለ-ተፈጥሮአዊው ወደ ተፈጥሮአዊው ዓለም እንዲገባ እንፈልጋለን።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተገለጠው እግዚአብሔር ፍላጎታችንን የሚጋራ አይመስለንም። እኛ ተፈጥሮአዊውን ከልዕለ-ተፈጥሮአዊው፥ የሚታየውን ከማይታየው ለመለየት ስንሞክር፥ እግዚአብሔር ግን ሁለቱንም ወደ አንድነት ለማምጣት ይሻል። ዓላማው «የታችኛውን» ዓለም ማዳን፥ የወደቀው ፍጥረት የሚገኝበትን ተፈጥሮአዊ ስፍራ መንፈስና ቁስ አካል በአንድነት ወደሚኖሩበት ወደ ቀደመው ደረጃው መመለስ ነው።

ክርስትናን ተቀብለን ከማይታየው ዓለም ጋር መገናኘት ስንጀምር፥ በምሥጢራዊ መንገድ ወደ ላይ አልተጓዝንም። ከተፈጥሮአዊው ዓለም

የሚያወጡን ለሰማይ የሚስማሙ አካላት አልተጎናጸፍንም። (ከኖስቲኮችና ማኒኪያንስ ጀምሮ፤ ቤተ ክርስቲያን እንዲህ ዓይነቱን አመለካከት እንደ ኑፋቄ ቆጥራዋለች)። ይልቁንም ቁሳዊ አካላችን ከመንፈሳዊ እውነታ ጋር ዳግም ይገናኝና የማይታየው ዓለም ወደሚታየው ዓለም ራሱን የሚያሸጋግርበትን ኮድ መስማት እንጀምራለን። የእኛ ተግባር ከማቃለል ጥበብ እንደሚቃረን መገንዘብ ይቻላል። ዓለም ዳግም «የምትቀደስባቸውን» መንገዶች እንሻለን፤ በተፈጥሮ ውስጥ የምስጋና ሞተር፥ በዳቦና ወይኑ ውስጥ የቅዱስ ቁርባን ጸጋ፥ በሰዎች ፍቅር ውስጥ የፍጹሙን ፍቅር ጥላ ለመመልከት እንፈልጋለን።

ለዚህ ለከፍተኛው ስፍራ ያሉን ቃላት ውስን ናቸው። ለሌላው ሰው እንደምንናገር አድርገን ለእግዚአብሔር እንናገራለን፤ ከዚህ በላይ ተራና «ተፈጥሮአዊ» የሆነ ምን ሊኖር ይችላል? መጸለይ፥ ወንጌሉን መመስከር፥ ማሰላሰል፥ መጾም፥ ለተጠማ አንድ ጽዋ ውኃ ማጠጣት፥ የታሰሩትን መጠየቅ የመሳሰሉት የዕለት ተዕለት ተግባራት የ «ከፍተኛው» ትርጉም እንዳላቸው ተነግሮናል። በተቻለ መጠን እነዚህ ነገሮች የማይታየውን ዓለም ይገልጻሉ።

ዝቅ ካለው የማቃለል ጥበብ አቅጣጫ ሲታዩ መንፈሳዊ ተግባራት ሁሉ ተፈጥሮአዊ «ማብራሪያዎች» አሏቸው። ጸሎት በባዶ ሜዳ ማጉተምተም ነው፤ የኃጢአተኛው በንስሐ መመለስ የስሜታዊነት ተግባር፥ ዕለተ በዓል ጎምሳ የስካር ቀን። ተጠራጣሪ ሰው ያኛውን ዓለም ለመግለጽ የሚጠቀመው ይህንኑ ብቻ ከሆነ፥ ተፈጥሮአዊ ነገሮች የጎሰቆሉ መሆናቸውን ሊናገር ይችላል።

ይሁንና፥ እምነት ከጨረሩ አቅጣጫ በመመልከት ተፈጥሮአዊ እንቅስቃሴዎች የልዕለ–ተፈጥሮአዊው የተቀደሱ ተሸካሚዎች እንደሆኑ ይገነዘባል። ከዚያ እይታ አንጻር፥ ተፈጥሮአዊው ዓለም ጎስቋላ አይደለም፤ በተአምራት የበለጸገ እንጂ። እንዲሁም የእግዚአብሔር መገኘት እንደኛ ባለው «ተፈጥሮአዊ» አካል ውስጥ ሲያድር፥ የተፈጥሮአዊው ዓለም ተአምር «በላቀ ተአምር» ከጡዘቱ ላይ ደረሰ፤ ቃሉ ወደ ሥጋነት ተሻገረ።

ክርስቶስ ሁለቱን ዓለማት በአንድ አካል ውስጥ አንድ አደረገ፤ ከሄድን ገነት ጀምሮ ታይቶ በማይታወቅ ሁኔታ መንፈስንና ቁስ አካልን አዋሃደ። የሥነ–መለኮት ምሁር የሆኑት ጀርገን ሞልትማን በአጽንኦት ሊጤን በሚገባው ዓረፍተ ነገር ውስጥ ሁኔታውን እንዲህ ሲሉ ገልጸውታል፤ «የእግዚአብሔር ራሱን በሰዎች መግለጽ የተግባራቱ ሁሉ ፍጻሜ ነው።»[5] ሐዋርያው ጳውሎስም እንዲህ ሲል

ያስቀምጠዋል፤ «እርሱም የአካሉ ማለት የቤተ ክርስቲያን ራስ ነው . . . እግዚአብሔር ሙላቱ ሁሉ በእርሱ እንዲኖር፥ በእርሱም በኩል በመስቀሉ ደም ሰላም አድርጎ በምድር ወይም በሰማያት ያሉትን ሁሉ ለራሱ እንዲያስታርቅ ፈቅዶአልና።»

ቃሉ ሥጋ ሲሆን፥ በአካሉ ማለትም በቤተ ክርስቲያን መልክ መኖሩን ተወው። የእኛ በጎነት በቀጥተኛ መልኩ የእግዚአብሔር በጎነት ሆነ (ከእነዚህ ከታናናሾች ለአንዱ ያደረጋችሁት ለእኔ እንዳደረጋችሁት ነው)። መከራችን በጳውሎስ አገላለጽ፥ «የመከራው ተካፋይነት» ይሆናል። የእኛ ተግባር የእርሱ ተግባር ይሆናል («እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል»)። በእኛ ላይ የሚደርስ ሁሉ በእርሱ ላይ ይደርሳል። («ሳውል፥ ሳውል፥ ስለ ምን ታሳድደኛለህ?»)። ሁለቱ ዓለማት ማለትም የሚታየውና የማይታየው በክርስቶስ አንድ ሆነዋል፤ ጳውሎስ ደጋግሞ እንደገለጸው፥ እኛ «በክርስቶስ» ነን። የእግዚአብሔር ራሱን በሰዎች አማካኝነት መግለጹ የሥራው ሁሉ ፍጻሜ፥ የፍጥረት ሁሉ ዓላማ ነው።

ከታች ሆነን፥ ተአምር በሚያስደንቅ ኃይል ወደ ተፈጥሮአዊው ዓለም የሚገባ ወረራ እንደሆነ እናስባለን። እንዲህ ዓይነቱንም ምልክት ለማየት እንጓጓለን። ነገር ግን ከላይ ከእግዚአብሔር እይታ አንጻር፥ እውነተኛው ተአምር የሽግግር ተአምር ነው። ይኸውም የሰው ልጅ አካላት በመንፈስ ቅዱስ የተሞሉ ዕቃዎች መሆናቸው፥ ተራው የሰው ልጅ የበጎነትና የልግስና ተግባራት ከእግዚአብሔር የምድር ላይ ተሠግዎ የማያንሱ መሆናቸው ነው።

ምሳሌውን ለመፈጸም ከጳውሎስ ቃላት ርቆ መሄድ አያስፈልገኝም። ክርስቶስ ዛሬ በዓለም ያለውን ሚና ለማሳየት የተጠቀመበት ማብራሪያ ስለ ሽግግር ለመግለጽ የተጠቀምሁት ዓይነት ነው። በጳውሎስ አገላለጽ፥ ኢየሱስ ክርስቶስ አሁን የአካሉ ራስ ሆኖ ይሠራል። የሰው ራስ (አእምሮ) ፈቃዱን እንዴት እንደሚፈጽም እናውቃለን። ይኸውም እጆች፥ ዓይኖችና አፍ ይረዱ ዘንድ ትእዛዛትን ወደ ታች በኮድ በማስተላለፍ ነው። ጤነኛ ሰውነት የአእምሮን ትእዛዝ የሚቀበል ነው። ክርስቶስ ፈቃዱን የሚፈጽመው የአካሉ ክፍሎች በሆነው በእኛ አማካኝነት ነው።

እግዚአብሔር ዝም ይላል? ያንን ጥያቄ በሌላ ጥያቄ ብመልሰው ይቀለኛል፤ ቤተ ክርስቲያን ዝም ትላለች? እኛ በዚህች ዓለም የእርሱ አፍ፥ ድምፅ ነን። እንዲህ ያለው ግዙፍ የሽግግር ዕቅድ የእግዚአብሔር መልእክት አንዳንድ ጊዜ ሊደነጋገር ወይም ውል-አልባ ሊሆን እንደሚችል ያረጋግጣል። እግዚአብሔር አንዳንድ ጊዜ ዝም ያለ

እንዲመስል ዋስትና ይሰጣል። ነገር ግን ራሱን በሰዎች በኩል መግለጹ የእግዚአብሔር ዓላማ ነበር፤ በዚያ ብርሃን ሲታይ፥ ዕለተ በዓለ ኀምሳ ግሩም ዘይቤ ይሆናል። ይኸውም በምድር ላይ የእግዚአብሔር ድምፅ ሊረዱት በማይችሉት መንገድ በሰው ልጆች አንደበት መነገሩ ነው።

ተስፋው

ሲያትል በተባለው የአሜሪካ ግዛት ውስጥ ካሮሊን ማርቲን የምትባል ንቁና ተጫዋች ጓደኛ አለችኝ። ይሁንና፥ ካሮሊን፥ የጡንቻ ችግር አለባት። እናም እንደ ለሃጭ፥ ሥርዓት አልባ የእጆቿ እንቅስቃሴዎች፥ ያልተያያዘ ንግግር፥ ራስን ማወዛወዝ የመሳሰሉት ውጫዊ ሁኔታዎቿ የሚመለከቷት ሰዎች የአእምሮ ዝግመት እንዳለባት እንዲያስቡ አድርገዋል። ለነገሩ ሙሉ ለሙሉ የሚሠራው አካሏ ቢኖር አእምሮዋ ብቻ ነው። የሚቸግራት ሰውነቷን መቆጣጠሩ ብቻ ነው።

መንግሥት ሌላ ቦታ ሊያገኝላት ባለመቻሉ፥ ካሮሊን ለአሥራ አምስት ዓመታት ለአእምሮ ዘገምተኞች በተዘጋጀው ቤት ኖራለች። የቅርብ ጓደኞቿ ልብሶቹን ሁሉ የሚቦጫጭቀውና የድርጅቱን አትክልቶች ሁሉ የሚበላው ሌራ፥ ሦስት ዓረፍተ ነገሮች ብቻ የሚያውቅና ያገኘውን ሰው ሁሉ «እማማ» ብሎ የሚጠራው አርሊን ናቸው። ካሮሊን ከዚያ ቤት ኮብልላ በውጭው ዓለም ተስማሚ ስፍራ ለማግኘት ቆረጠች።

በመጨረሻም እንዳሰበችው ከዚያ ወጥታ የራሷን ቤት መሠረተች። አዲሱን ሕይወት ስትጀምር እጅግ ቀላሉ ተግባር ከፍተኛ ሆነባት። ሻይ ከሻይ ጀበና ወደ ብርጭቆ ራሷን ሳታቃጥል ለመቅዳት የሦስት ወራት ትምህርት አስፈለጋት። ካሮሊን ግን ይህንን ጨምሮ ሌሎችንም ትግሎች ለመወጣት ቻለች። የሁለተኛ ደረጃ ትምህርቷን ጨርሳ ወደ ኮሌጅ ገባች።

በኮሌጁ ውስጥ የሚገኘው ሰው ሁሉ ካሮሊንን የሚያውቃት እንደ አካል ጉዳተኛ ነበር። ከተንቀሳቃሽ ወንበር (Wheelchair) ላይ ስትቀመጥ «ካኖን ኮሚዩኒኬተር» በተባለው መሣሪያ ላይ በዝግታ ስትተይብ፥ ጎብጣ ስትሄድ ያዩዋታል። ከእርሷ ጋር የመነጋገር ድፍረት የሚኖራቸው ጥቂቶቹ ናቸው፤ ወጥነት የሌላቸውን ድምፆችዋን መከተል ይቸግራቸዋል። ካሮሊን ግን በትምህርቷ ተግታ የሁለት ዓመቱን «የአሶሺዬት ኦፍ አርትስ» ፕሮግራም በሰባት ዓመታት አጠናቀቀች። በመቀጠል፥ መጽሐፍ ቅዱስ ለማጥናት በሉተራን ኮሌጅ

ውስጥ ተመዘገበች። እዚያ ሁለት ዓመታት ከቆየች በኋላ፥ በጸሎት ስብሰባ ላይ ለተማሪዎቹ ስብከት እንድታቀርብ ተጠየቀች።

ካሮሊን ብዙ ሰዓታት ፈጅታ መልእክቷን አዘጋጀች። በአማካይ አንድ ገጽ ለመጻፍ አርባ አምስት ደቂቃ በሚወስድ ፍጥነቷ የመጨረሻውን ጽሑፍ ሠርታ አጠናቀቀች። ከዚያም ጓደኛዋ ጆሲ ለእድምተኞቹ እንድታነብላት ጠየቀች። ጆሲ ጠንካራና ግልጽ የድምፅ አወጣጥ ነበራት።

በጸሎት ስብሰባው ዕለት፥ ካሮሊን ከተንቀሳቃሽ ወንበሯ ላይ ከመድረኩ በስተግራ ተቀመጠች። አንዳንድ ጊዜ እጆቿ ከቁጥጥር ውጭ ሆነው ይንቀጠቀጣሉ፤ ጭንቅላቷ ትከሻዋን ለመንካት እስኪቃረብ ድረስ ወደ አንድ አቅጣጫ ያዘነብላል፤ ለሃጭዋም እንዲሁ ይወርዳል። ጆሲ ከአጠገቧ ቆማ ካሮሊን የጻፈችውን በሳልና ሞገስን የተላበሰ ጽሑፍ ታነባለች። የመልእክቱ አሳብ ያተኮረው፥ «ነገር ግን የኃይሉ ታላቅነት ከእግዚአብሔር እንጂ ከእኛ እንዳይሆን ይህ መዝገብ በሸክላ ዕቃ ውስጥ አለን» በሚለው የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ ዙሪያ ነበር።

ለመጀመሪያ ጊዜ አንዳንድ ተማሪዎች ካሮሊን እንደ እነርሱው ጤነኛ ሰው መሆኗን ተመለከቱ። ከዚያ በፊት ብሩሁ ጭንቅላቷ «ከማይታዘዝ» ሰውነት ውስጥ በመኖሩ፥ ለመናገር አለመቻሏ ጉብዝናዋን ሲጋርደው ኖሯል። ነገር ግን እርሷ ከመድረኩ ላይ ተቀምጣ የጻፈችው መልእክት ሲነበብ በመስማታቸው፥ ተማሪዎቹ ከተንቀሳቃሽ ወንበር ላይ ካለው ሰውነቷ አልፈው ጠቅላላ ማንነቷን በምናባቸው ለመመልከት ችለዋል።

ካሮሊን በሚቆራረጥ ድምፅዋ ስለዚያን ዕለቱ ሁኔታ የነገረችኝ ሲሆን፥ ላስታውስ የምችለው ግማሹን ያህል ብቻ ነው። ይሁንና፥ እርሷ የገለጸችልኝ ትእይንት ለእኔ የሽግግር ምሳሌ ሆነልኝ፤ ይኸውም ከማይታዘዝ ሰውነትና የድምፅ ማውጫ አካላት ውስጥ የተቆለፈው ንጹሕ ጭንቅላት ነው። ክርስቶስ እንደ ራስ በነበረው ሚና የተሸከመውን ውርደት የአካሉ ክፍሎች ለሆንነው ለእኛ የሰጠውን ክብር ስረዳ፥ የክርስቶስን ራስነት የሚያስረዳው የአዲስ ኪዳን ምሳሌ አዲስ ትርጉም ሰጠኝ።

ቤተ ክርስቲያን የሆንነው እኛ ወደ ላቀ ደረጃ የተወሰድን የሽግግር ምሳሌዎች ነን። የሚያሳዝነው ለእግዚአብሔር ፍቅርና ክብር የማይነቀፍ ማረጋገጫ ልንሰጥ አንችልም። አንዳንድ ጊዜ እንደ ካሮሊን ሰውነት፥ መልእክቱን እንደ ማስተላለፍ እናደበዝዘዋለን። ነገር ግን ቤተ ክርስቲያን ከጠቅላላው የሰው ልጅ ሙከራ በስቲያ የምትገኘው ለዚሁ ነው፤ የሰው ልጆችም የሚኖሩት ለዚህ ነው፤ ይኸውም ፍጥረታት ሁሉ

ከእግዚአብሔር ውጭ የእግዚአብሔርን አምሳል እንዲያዩ ነው። ይህም ከአደጋውና ከውርደቱ ባሻገር ሊከናወን እንደሚገባ አስቦአል።

«ይህ የወረደው ሁሉን ይሞላ ዘንድ ከሰማያት ሁሉ በላይ የወጣው ደግሞ ያው ነው። እርሱም አንዳንዶቹ ሐዋርያት፥ ሌሎቹም ነቢያት፥ ሌሎቹም ወንጌልን ሰባኪዎች፥ ሌሎችም እረኞችና አስተማሪዎች እንዲሆኑ ሰጠ፤ ሁላችን የእግዚአብሔርን ልጅ በማመንና በማወቅ ወደሚገኝ አንድነት፥ ሙሉ ሰውም ወደ መሆን የክርስቶስም ሙላቱ ወደሚሆን ወደ ሙላቱ ልክ እስክንደርስ ድረስ፥ ቅዱሳን አገልግሎትን ለመሥራትና ለክርስቶስ አካል ሕንጻ ፍጹማን ይሆኑ ዘንድ።»

«. . . ሕፃናት መሆን ወደፊት አይገባንም፥ ነገር ግን እውነትን በፍቅር እየያዝን በነገር ሁሉ ወደ እርሱ ራስ ወደሚሆን ወደ ክርስቶስ እንደግ፤ ከእርሱም የተነሣ አካሉ ሁሉ እያንዳንዱ ክፍል በልክ እንደሚሠራ፥ በተሰጠለት በጅማት ሁሉ እየተጋጠመና እየተያያዘ፥ ራሱን በፍቅር ለማነጽ አካሉን ያሳድጋል።»

[1] William James, *The Varieties of Religious Experience*, 233.

[2]C.S. Lewis, *The Weight of Glory*, 18, 19.

[3]C.S. Lewis, *God in the Dock*, 212.

[4]C.S. Lewis, *Christian Reflections*, 37.

[5]Jurgen Moltman, *God in Creation*, 244.

የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች፡- ቆላስይስ 1፤ ማቴዎስ 25፤ ፊልጵስዩስ 3፤ ማቴዎስ 10፤ የሐዋርያት ሥራ 9፤ 2ኛ ቆሮንቶስ 4፤ ኤፌሶን 4።

«ፊትህን ከእኔ የሰወርህ፥

እንደ ጠላትህም የቆጠርኸኝ ስለ ምን ነው?

የረገፈውን ቅጠል ታስጨንቃለህን?

ወይስ የደረቀውን ዕብቅ ታሳድዳለህን?»

ኢዮብ 13፡24–25

ምዕራፍ 28

እግዚአብሔር ስውር ነውን?

የኢዮብን አስጨናቂ ሁኔታ ሙሉ ለሙሉ ለመረዳት ስል የኢዮብን ቃላት ከሌሎች ንግግሮች ሁሉ ለይቼ አወጣሁ። ስለተጎሳቆለው ጤንነቱ፥ ስለ ልጆቹና የወደፊት ሕይወቱ ሲያጉረመርም ለመመልከት ጠብቄ ነበር። የሚገርመው ግን ኢዮብ ስለ እነዚህ ነገሮች ብዙም የሚለው አልነበረውም። ይልቁንም በእግዚአብሔር መሰወር ንጥል ጭብጥ ላይ ሲያተኩር ተመለከትሁ። ኢዮብን ከሁሉም በላይ የጎዳው ነገር ቢኖር ሰሚ ሳይኖር የሥቃይ ጩኸት ማሰተጋባቱ ነበር። በርካታ የሚሠቃዩ ሰዎች እነዚህኑ ተመሳሳይ ስሜቶች ሲያንጸባርቁ ተመልክቻለሁ። ምናልባትም ባለቤታቸው በካንሰር በሽታ ከሞቱ በኋላ የሚከተለውን አሳብ የጻፉት የሲ.ኤስ. ሉዊስ ሁኔታ ከሁሉም የጠለቀ ሳይሆን አይቀርም።

> «በዚህ መሀል እግዚአብሔር የት ነው? ይህ ከጠለቀ የሥጋት ስሜቶች አንዱ ነው። ከመጠን በላይ ተደስተህ እርሱን ሳትፈለግ ስትቀር. . . እጆቹን ዘርግቶ የሚቀበልህ መስሎ ይሰማሃል። ችግርህ በጠለቀና ሌሎች ርዳታዎች ሁሉ በጨለሙ ጊዜ ወደ እርሱ ስትሄድ ምን ታገኝ ይሆን? ከፊትህ በሩ ይጠረቀማል፤ ከውስጥ በሩ ሲቀረቀር፥ አጥብቆ ሲቀረቀር ትሰማለህ። ከዚያ ወዲያ ዝምታ። ከዚያ ስፍራ ሮጠህ ልትሸሽ ትችላለህ። ብዙ በጠበቅህ ጊዜ ዝምታው ይበልጥ እየጎላ ይሄዳል።»[1]

ከሁሉም በላይ ኢዮብ በእግዚአብሔር ፊት ጉዳዩን ለማስረዳት ይሻ ነበር። የወዳጆቹን ቅድስና ውሸ ቁንጫን እንደሚያባርር አባረረ። እርሱ የፈለገው እውነተኛውን ነገር ነበር። ሁሉን ከሚችል አምላክ ጋር የግል ቀጠሮ ሊይዝ ወደደ። ከሆነው ሁሉ ባሻገር፥ ኢዮብ በእግዚአብሔር ጨካኝነትና ኢ–ፍትሐዊነት ለማመን አይችልም ነበር። ምናልባት አንድ ስፍራ ላይ ቢገናኙ የእግዚአብሔርን አሳብ ለመስማት እንደሚችል ገመተ። ነገር ግን እግዚአብሔርን የትም ሊያገኘው

አልቻለም። ኢዮብ የጓደኞቹን የግብዝነት ጨዋታና ከዚያም በኋላ የሚያስፈራ ባዶ ድምፅ ሰምቷል። በሩ ከፊቱ ላይ ተጠረቀመ።

የእምነት እውነታ

«ጣፋጭ የሆንኸው አምላክ ሆይ፥ ከልቤ ላይህ እሻለሁ፤ ከአንተ ጋር ልሆን እወዳለሁ. . .»

– ጆርጅ ሃሪሰን (መዝሙር)

«እግዚአብሔር ሕያው እንደሆነ አውቃለሁ፤ ዛሬ ጠዋት ከእርሱ ጋር ተነጋግሬአለሁ!»

– ከመኪና ላይ የተለጠፈ ጽሑፍ

«እግዚአብሔር ይወድሃል፤ ለሕይወትህ ግሩም ዕቅድ አለው።»

– የወንጌል ስርጭት ጽሑፍ

«አብሮኝ ይጓዛል፤ ያነጋግረኛል፤ የእርሱ እንደሆንሁ ይነግረኛል።»

– ክርስቲያናዊ መዝሙር

የሰዎች ለእግዚአብሔር እውነተኛ መገኘት ናፍቆት ከሞላ ጎደል በየትኛውም ስፍራ ሊከሰት ይችላል። ይሁንና፥ እግዚአብሔር የሌለ የሚመስሉትን ጊዜያት ከግንዛቤ ውስጥ እስካላስገባን ድረስ ስለ እግዚአብሔር የቅርብ መገኘት አጠቃላይ መርህ ልናስቀምጥ አንችልም። ሲ.ኤስ.ሉዊስ ከዚህ ችግር ጋር ተጋፍጠዋል፤ ኢዮብና ሪቻርድም እንዲሁ። በሆነ ነጥብ ላይ እያንዳንዱ ሰው የእግዚአብሔርን ስውርነት መጋፈጥ አለበት።

አንዳንድ ጊዜ የእግዚአብሔርን መገኘት አጥብቀን እየፈለግን ሳለ ያለ ምንም ማስጠንቀቂያ የደመና ግርዶሽ ሊከበን ይችላል። የደቡብ አፍሪካው አገልጋይ ሬቨሬንድ አለን ቦሳክ ፖለቲካ ተናግረሃል ተብለው ወኅኒ ወርደው ነበር። በዚያም ለብቻቸው በአንድ ክፍል ውስጥ ለሦስት ሳምንታት ታስረው፥ እግዚአብሔር ነፃ ያወጣቸው ዘንድ ሁልጊዜ ተንበርከው ይጸልዩ ነበር። በኋላ ለማኅበረ ምእመናቸው ሲተርኩ፥ «ይህ በሕይወቴ እጅግ አስጨናቂ ጊዜ እንደነበር ልነግራችሁ እፈልጋለሁ። ለጸሎት ስንበረከክ፥ ቃላት አይመጡልኝም፥ እንባም አልነበረኝም።»[2] ብለዋል። የእኅህ ሰው ገጠመኝ በደቡብ አፍሪካ የብዙዎቹ ጥቁሮች ዕጣ-ፈንታ ነበር፤ ይጸልያሉ፤ ያለቅሳሉ፤ ይጠብቃሉ፤ ነገር ግን ከእግዚአብሔር ዘንድ ምላሽ አያገኙም።

አንዳንዶች እግዚአብሔር እንደማይሰወር ሊናገሩ ይችላሉ። አንድ መኪና ላይ የተለጠፈ ሃይማኖታዊ ጽሑፍ፥ «ከእግዚአብሔር የራቅህ መስሎ ከተሰማህ ማን ፈቀቅ እንዳለ ገምት» ይላል። ነገር ግን በዚህ መፈክር ውስጥ የሚገኘው የሰውን ሕሊና የመውቀስ ጥረት እውነትነት

ላይኖረው ይችላል። መጽሐፈ ኢዮብ እግዚአብሔር ራሱ ፈቀቅ ያለበትን ጊዜ ይተርካል። ምንም እንኳ ኢዮብ እግዚአብሔርን ባይበድልና ሁልጊዜም ለርዳታ ቢጮኽም፥ እግዚአብሔር ግን ተደብቆ ሊቆይ መርጧል። ከእግዚአብሔር ስውርነት ጋር መጋፈጡ የእምነት ጉዞ የተለመደ አካል መሆኑን ብትጠራጠር፥ ከሥነ-መለኮት ቤተ መጻሕፍት ውስጥ (ከእግዚአብሔር ጋር ጎብረት ሲያደርጉ የሚኖሩትን ወንዶችና ሴቶች ታሪክ አንብብ። በከበደ ፈተናና «የነፍስ ጽልመት» ውስጥ መኖሩን ያልገለጸ አንድ ሰው ታገኝ እንደሆነ ሞክር።)

መከራ ለሚቀበሉትና ከአጠገባቸው ለሚቆሙት ሰዎች መጽሐፈ ኢዮብ አንድ ጠቃሚ ትምህርት ያስተላልፋል። የሚግ ውድሳን፥ የአለን ቦሳክና የኢዮብ ጥርጣሬዎችና ማጉረምረሞች የደካማ እምነት ምልክቶች ሳይሆኑ ዋጋ ያላቸው ምላሾች ናቸው። እንዲያውም ላቅ ያለ ዋጋ ያላቸው ምላሾች በመሆናቸው፥ እግዚአብሔር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንዲካተቱ አድርጓል። የእግዚአብሔር ተቃዋሚዎች የሆኑትን ሰዎች ሙግቶች ከመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ለማግኘት የሚጠብቅ ሰው አይኖርም። (ከእነዚህ የተቃውሞ ሥራዎች መካከል "Letters from the Earth" የሚለው የማርክ ትዌን እና "Why I Am Not a Christian" የተሰኘው የበርትራንድ ራስል መጻሕፍት ይገኙባቸዋል።) ይሁንና፥ ከሞላ ጎደል እነዚህ አሳቦች ሁሉ በመጽሐፈ ኢዮብ ውስጥም ባይሆን በመዝሙራትና በነቢያት ጽሑፎች ውስጥ ይታያሉ። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ቅይማታችን የሚጠበቅ ይመስላል፤ እግዚአብሔር ቀደም ብሎ በእርሱ ላይ የምንጠቀምበትን መሣሪያ ያዘጋጀ ይመስላል፤ እርሱ ራሱ የዘላቂ እምነትን ዋጋ የተረዳው ይመስላል።

ደግሞም ከኢየሱስ የተነሣ ይረዳናል። በጌቴሰማኔና በጎልጎታ እግዚአብሔር ራሱ በማይገለጽ መንገድ የእግዚአብሔርን ስውርነት ለመጋፈጥ ተገዷል። ማርቲን ሉተር አጽናፈ-አቀፋዊውን ትግል ያጠቃለሉት «እግዚአብሔር ከእግዚአብሔር ጋር ሲታገል» በሚል ነበር። በዚያች የጨለማ ሌሊት፥ እግዚአብሔር ራሱ በእግዚአብሔር መተው የሚያስከትለውን ስሜት ጥልቅ ግንዛቤ፥ አግኝቷል።

የኢዮብ ወዳጆች እግዚአብሔር እንዳልተሰወረ ተናግረዋል። ቀደም ሲል እግዚአብሔር እንዴት ራሱን ለእግዚአብሔር እንደገለጸ ለማሳየት እንደ ሕልሞች፥ ራእዮች፥ የቀድሞ በረከቶች የተፈጥሮን ውበቶች ዓይነት አስታዋሾች አቀረቡለት። «በብርሃን ውስጥ የተማርኸውን ወደ ጨለማ ስትገባ አትዘንጋ» ሲሉ ገሰጹት። ከኢዮብ በኋላ የምንኖረው እኛ ደግሞ ከዚያ የበለጠ ብርሃን አለን፤ ይኸውም የተፈጸመ ትንቢት ዘገባና የኢየሱስ ሕይወት ማጣቀሻዎችን መሆኑ ነው። ይሁንና፥

አንዳንድ ጊዜ ሁሉም ግንዛቤዎች ወይም «ማረጋገጫዎች» መንገድ ይለቃሉ። ምንም ያህል አስደሳች ዜና ቢኖረውም፥ ባዶ ትውስታ ሥቃይን ወይም ብቸኝነትን የመግደል ዓቅም አይኖረውም። ምናልባትም ለጊዜው ሁሉም የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶችና የማነቃቂያ መፈክሮች የመርዳት ዓቅም ላይኖራቸው ይችላል።

ሦስት ምላሾች

እግዚአብሔር ሊደበቅብኝ የምሰጠውን ተለምዶአዊ ምላሽ ደህና አድርጌ አውቀዋለሁ፤ እኔም እርሱን በመተው እበቀለዋለሁ። በእጁ ፊቱን በመጋረድ ከአዋቂዎች ሊደበቅ እንደሚችል የሚያስበውን ሕፃን ልጅ በሚመስል ሁኔታ፥ እግዚአብሔርን ከሕይወቴ በር ውጭ ላስወጣው እጥራለሁ። ራሱን ካልገለጸልኝ ለምን ስለ እርሱ እጨነቃለሁ።

መጽሐፈ ኢዮብ እንዲህ ላለው ከእግዚአብሔር ጋር ለሚደረግ ቅይማት ሁለት ሌሎች ምላሾችን ይሰጠናል። የመጀመሪያው ምላሽ የታየው እጅግ መሠረታዊ በሆነው የእምነታቸው መመሪያ ላይ በሰነዘረው ጥቃት ኃፍረት በተሰማቸው የኢዮብ ጓደኞች ነበር። የኢዮብ የጠለቀ ቅይማት ከእነርሱ ሥነ-መለኮታዊ ግንዛቤ ጋር አልተዛመደም ነበር። አንድ ራሱን ጻድቅ በሚያደርግና ጻድቅ እንደሆነ በሚያውቁት አምላክ መካከል ግልጽ ልዩነት ተመለከቱ። የኢዮብ ከእግዚአብሔር ጋር ለመነጋገር መሻት ራሱ ገረማቸው። እናም ስሜቱን እንዲቆጣጠር ነገሩት። እግዚአብሔር ፍትሕ-አልባ እንዳልሆነ በርግጠኝነት የሚያውቁ መሆናቸውን በመግለጽ እንዲህ ዓይነቱን አሳብ እንዲያስወግድ መከሩት። የሚናገራቸው የመራርነት ቃላት ሊያሳፍሩት እንደሚገባ ገለጹለት።

ሁለተኛው ምላሽ የኢዮብ ነበር። ከጓደኞቼ የማያከትም አመክኒዩ በተቃራኒ፥ ኢዮብ የቁጣ ዶፍ ነበር ያወረደው። «ስለ ምን ከማኅፀን አወጣኸኝ? ዓይን ሳያየኝ ምን ነው በሞትሁ» ሲል ለእግዚአብሔር ተናገረ። ኢዮብ የታሰረች ወፍ እንደምታደርገው መፍጨርጨር ከንቱ የሆነውን የተቃውሞ ትግል ያፋፍም ጀመር። አንዳንድ ጥሩ የመከራከሪያ አሳቦች የነበሩት ሊሆን፥ የጓደኞቹ አመክኒዩ ትክክል እንደሚመስልም ተቀብሏል። ከራሱ ጋር እየተጋጨ በጭንቀት እስከ መዋጥ ደርሶአል። ይህ በጽድቁ የታወቀው ሰውዬ በእግዚአብሔር ላይ ያጉረመርም ጀመር፤ «ወደ ማልመለስበት ስፍራ፥ ወደ ጨለማና ወደ ሞት ጥላ ምድር፥ እንደ ጨለማም ወደ ጨለመች፥ ሥርዓትም ወደ ሌለባት ወደ ሞት ጥላ፥ ብርሃንዋም እንደ ጨለማ ወደ ሆነ ምድር ሳልሄድ፥ ጥቂት እጽናና ዘንድ ተወኝ፥ ልቀቀኝም።»

ከእነዚህ ሁለት ምላሾች የትኛው ተቀባይነት አገኘ? ሁለቱም ወገኖች እርማት የሚያስፈልጋቸው ቢሆንም፥ ከእነዚያ ሁሉ ማለቂያ የሌላቸው ንግግሮች በኋላ እግዚአብሔር ቅዱሳን ጓደኞቹ በንስሐ ወደ ኢዮብ እንዲመጡና እርሱ እንዲጸልይላቸው ያዛል።

በመጽሐፈ ኢዮብ ውስጥ የምንመለከተው አንድ ጠንካራ መልእክት ቢኖር ለእግዚአብሔር የትኛውንም ዓይነት ነገር ልትናገር እንደምትችል ነው፤ ኃዘንህን፥ ቁጣህን፥ ጥርጣሬህን፥ መራርነትህን፥ መከዳትህን፥ ቅይማትህን ሁሉ በእርሱ ላይ ብትወረውር፥ ሁሉንም እንደ ሰፍነግ የመምጠጥ ብቃት አለው። መንፈሳዊ ጀግኖች ብዙውን ጊዜ ከእግዚአብሔር ጋር ሊደራደሩ አንመለከትም። በእግዚአብሔር ላይ ከመናገሩ ይልቅ እንደ ያዕቆብ እያነከሱ ሊሄዱ ይመርጣሉ። በዚህ ረገድ፥ መጽሐፍ ቅዱስ የአሁኑን ዘመን-የሥነ-ልቦና መርህ ቀደም ብሎ ያስቀምጣል፤ ይህም ስሜቶችህን ልትክድ ወይም እንዲጠፋ ልታደርግ ስለማትችል፥ ልትገልጻቸው ትችላለህ የሚል ነው። እግዚአብሔር ከአንድ በቀር የሰውን ልጅ ምላሾች ሁሉ ሊያስተናግድ ይችላል። እኔ በልማድ አደርግ የነበረውን ዓይነት እርሱን የማግለል ወይም እንደሌለ ቆጥሮ የመተውን ጥረት አይቀበልም። በኢዮብ ሕይወት ውስጥ ከቶውንም ይኼ ምላሽ አልነበረም።

ትልቁ ምስል

ከመጽሐፈ ኢዮብ የምንጨብጠው ትምህርት ስሜቶቻችንን የመግለጽ ነጻነት ብቻ አይደለም። በማይታየው ዓለም ውስጥ «ከመጋረጃ በስተጀርባ» የሚካሄደው ትእይንት ከእግዚአብሔር ስውርነት ጋር የሚደረገው ተጋፍጦ የተሳሳተ መረዳት ሊያገኝ እንደሚችል ያሳያል። ይህ እግዚአብሔርን እንደ ጠላትና ስውርነቱን ደግሞ ለሰው ልጅ እንዳለማሰብ አድርጎ ወደ መረዳቱ አቅጣጫ ሊነዳ ይችላል።

ኢዮብ የደመደመው በዚህ መልኩ ነው፤ «በቁጣው ቀደደኝ፥ እርሱም ጠላኝ።» ትእይንቱን የምንመለከተው እኛ ኢዮብ እንደተሳሳተ እናውቃለን። ቀድሞ ነገር እግዚአብሔር በራሱ አነሣሽነት የኢዮብን ችግሮች እንዳላስከተለ ቅድመ-ታሪኩ በተዘዋዋሪ መንገድ ያሳየናል። ምንም እንኳ እግዚአብሔር ፈቃድ የሰጠ ቢሆንም፥ የውርርዱ ታሪክ ለኢዮብ መከራ ጠንሳሽ የሚያደርገው ሰይጣንን እንጂ እግዚአብሔርን አይደለም። በእግዚአብሔር ከመተው በራቀ ሁኔታ፥ ኢዮብ ቀጥተኛና በአጉሊ መነጽር እንደሚደረግ ምርመራ እየታየ ነበር። ኢዮብ በፍርድ ችሎት ቀርቦ ከእግዚአብሔር ጋር ለመደራደር በሚጠይቅበት በዚያ ሰዓት ለአጽናፈ-ዓለሙ በሚበጅ ችሎት ውስጥ የተሳታፊነት ሚና እየተጫወተ ነበር። ይህም በእግዚአብሔር ላይ ጣቱን እንደሚጠቁም

ዐቃቤ ሕግ ሳይሆን፥ የእምነትን ፈተና እንደሚመሰክር ዋንኛ ዋቢ ሆኖ ተቀምጦ ነበር።

ከዚህ ተነሥተን ግን የራሳችንም መከራዎች እንደ ኢዮብ ሁሉ በእግዚአብሔር የተወሰኑትን አንዳንድ የአጽናፈ-ዓለም ጉዳዮች ለማቃለል ሲባል የሚመጡ ናቸው ልንል አንችልም። በተስማሚው መንገድ ግን የራሳችንን ውስን የእይታ ብቃት እውነትን ሊያምታታ እንደሚችል እንገነዘባለን። ሥቃይ እይታን ይቀንሳል። እጅግ ግላዊነት የበዛበት ስሜት፥ ስለ ራሳችን ብቻ እንድናስብ ያስገድደናል።

ከመጽሐፈ ኢዮብ ከምንገምተው የላቀ ነገር በሌላው ስፍራ እየተካሄደ እንዳለ ልንማር እንችላለን። በኢዮብ ላይ የእግዚአብሔር ርቀት ስሜት ተጭኖአል፤ ነገር ግን ከመጋረጃው በስተጀርባ የሚካሄደውን ትእይንት መመልከቱ እግዚአብሔር እንደዚህ የቀረበበት ጊዜ እንደሌለ ያሳያል። በተፈጥሮአዊው ዓለም የሰው ልጆች ከ 30 በመቶ በላይ የብርሃን ቀለሞችን ዳርቻ (light spectrum) ሊመለከቱ አይችሉም። (እንደ ንብ ዓይነቶቹ ነፍሳት ግን ለእኛ የማይታዩትን የአልትራቫዮለት የብርሃን ሞገዶች ለማየት ይችላሉ።) የልዕለ-ተፈጥሮአዊ ዓለም እይታችን ደግሞ ከዚያ ያነሰ በመሆኑ፥ አልፎ አልፎ የዚያን የማይታይ ዓለም ጨረፍታ ከማየት የተሻለ ተግባር ልንከውን አንችልም።

በሌላው ታዋቂ የመጽሐፍ ቅዱስ ገጸ-ባሕርይ ሕይወት የተከሰተው ገጠመኝ ይህንኑ ተመሳሳይ ነጥብ በተለየ መንገድ ያሳየናል። ነቢዩ ዳንኤል ከኢዮብ ጋር ሲነጻጸር፥ የእግዚአብሔርን ስውርነት እጅግ ትሑት በሆነ መንገድ ያስተናግድ ነበር። ዳንኤል በየዕለቱ የሚያቀርባቸው ጸሎቶች ባለመመለሳቸው ግራ ተጋባ፤ እግዚአብሔር ባለማቋረጥ የሚያቀርባቸውን ጥያቄዎች ለምን ችላ እንደሚል ገረመው። ለሃያ አንድ ቀናት ዳንኤል ተግቶ ሊጸልይ ገባ። ከጮማና ወይን ተለይቶ ሰውነቱንም ላይነከባከብ ቆረጠ። በዚህ ጊዜ ሁሉ ወደ እግዚአብሔር ቢጮኽም ምላሽ አላገኘም።

አንድ ቀን ዳንኤል ከጠበቀው የላቀ ምላሽ አገኘ። እንደ መብራት የሚያበሩ ዓይኖችና እንደ መብረቅ የሚያንጸባርቅ ፊት ያለው አንድ ልዕለ-ተፈጥሮአዊ ኑባሬ ከወንዝ ዳር ከች አለለት። ከዳንኤል ጋር የነበሩ ሰዎች ሁሉ በፍርሃት ርደው ከመሬት ላይ ተዘረሩ። ዳንኤልም ስለ ራሱ፥ «ኃይልም አልቀረልኝም፥ ደም ግባቴም ወደ ማሽቀሽቀ ተለወጠብኝ» ብሏል። በብርሃናት ከተንቆጠቆጠው ህላዌ ጋር በሚነጋገርበት ጊዜ፥ መተንፈስ ተሳነው።

ጎብኚው ለረዥም ጊዜ የዘገየበትን ምክንያት ገለጸለት። የዳንኤልን የመጀመሪያ ጸሎት ከሰማበት ጊዜ አንሥቶ መልስ ለመስጠት

ተዘጋጅቶ ሳለ «የፋርስ መንግሥት አለቃ» እንደ ተቋቋመው አስረዳው። በመጨረሻም ከሦስት ሳምንታት ቆይታ በኋላ፥ ከዋንኞቹ መላእክት አንዱ የሆነው ሚካኤል ተቃውሞውን ጥሶ እንዲያልፍ ሊረዳው ቻለ።

ከመጽሐፈ ኢዮብ ጋር ያለውን ተመሳሳይነት ከመጥቀስ ውጭ፥ አጽናፈ-ዓለሙ በውጊያ ላይ የተሰማራበትን ይህንን አስደናቂ ትእይንት ለመፍታት አልጥርም። ምንም እንኳ አብዛኛው እንቅስቃሴ የተካሄደው ከእይታው በራቀ ሁኔታ ቢሆንም፥ ዳንኤልም እንደ ኢዮብ በመልካምና ክፉ መካከል በሚደረገው አጽናፈ-አቀፋዊ ጦርነት ውስጥ ወሳኝ ሚና ተጫውቷል። ለእርሱ ጸሎት ከንቱ፥ እግዚአብሔርም ግድየለሽ ሊመስለው ይችላል። ነገር ግን «ከመጋረጃው በስተያ» ያለውን ትእይንት መመልከቱ የዚህን ተገላቢጦሽ ያሳያል። እንደ ኢዮብ ሁሉ፥ የዳንኤል ውስን አመለካከት እውነታን አዛብቷል።

በመጽሐፈ ኢዮብ ከሚታየው ውርርድ ባሻገር፥ ድጋፍ ስላስፈለገው የትንቢተ ዳንኤሉ መልአክ ጉዳይ ምን ልንል እንችላለን? ነገሩ ይኸው ነው፤ አጽናፈ-ዓለሙን ሁሉ እንደ መድረክ ጀርባ ያዘለው ትልቁ ምስል ልንመለከት የማንችለውን በርካታ ትእይንት ያካተተ ነው። በመከራ ጊዜ ጸንተን በእግዚአብሔር ላይ ብንደገፍ ወይም ዝም ብለን ብንጸልይ፥ አሁንም አብዝተን ብንጸልይ፥ ከምናልመው በበለጠ ሁኔታ የዚያ ትእይንት ተካፋዮች ልንሆን እንችላለን። ይህንን ለማመን እምነት ያስፈልጋል፤ ፍጹም እንዳልተተውን ለመረዳት እምነት ያስፈልጋል።

ኢዮብ በመጨረሻው ድምፁን በዐውሎ ነፋስ ውስጥ ሲሰማ ያንን እምነት አገኘ። እግዚአብሔር ኢዮብ ሊረዳ የማይችላቸውን እንደ የፀሐይ እንቅስቃሴ፥ ከዋክብት፥ ማዕበሎች፥ የዱር አራዊት የመሳሰሉ ተፈጥሮአዊ ክስተቶችን ያከታትል ጀመር። *«የምትኖርበትን የሚታይ ዓለም ልትረዳ ካልቻልህ፥ የማይታየውን ዓለም እንዴት ለመረዳት ትደፍራለህ!»* በመጨረሻው ትልቁን ምስል በመረዳቱ፥ ኢዮብ በአፈርና በአመድ ላይ ሆኖ ተጸጸተ፤ ንስሐ ገባ።

«እግዚአብሔር ከተደበቀበት ሆኖ ጎሮሮውን በማጽዳት ራሱን እንደሚያጋልጥ ሰው ነው።»

– ሚይስተር ኤክሃርት

[1]C.S.Lewis, *AGrief Observed*, 9.

[2]Allen Boesak *"If You Believe,"*Reformed Journal, (November1985), 11.

የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች፡– ኢዮብ 10፥ 6፤ ዳንኤል 10።

«እኔ ግን የሚቤዠኝ ሕያው እንደ ሆነ፥
በመጨረሻም ዘመን በምድር ላይ እንዲቆም፥
ይህ ቁርቤቴም ከጠፋ በኋላ፥
በዚያን ጊዜ ከሥጋዬ ተለይቼ እግዚአብሔርን
እንዳይ አውቃለሁ፤
እኔ ራሴ አየዋለሁ፥
ዓይኖቼም ይመለከቱታል፥
ከእኔም ሌላ አይደለም።
ልቤ በመናፈቅ ዝሎአል።»

– ኢዮብ 19፡25–27

ምዕራፍ 29

ኢዮብ ለምን ደስተኛ ሆኖ ሞተ?

ኃዘን፥ ዋይታና የመረረ ሙግት ከተመዘገበበት የውርርድ ውጣ ውረድ በኋላ፥ የኢዮብ ታሪክ የልጅ–ልጅ–ልጅ ልጆችን በሰላም በሚያጫውትበት አስደሳች መልኩ ይጠናቀቃል። መጽሐፉ ለኢዮብ የተመለሱለትን በረከቶች በጥንቃቄ ይዘረዝራል፤ 14,000 በጎች፥ 6000 ግመሎች፥ 1000 አህዮች እና 10 አዳዲስ ልጆች።

ይኸው የመጽሐፈ ኢዮብ አስደሳች ፍጻሜ የኖቤል ሽልማት አሸናፊ የሆነውን ደራሲ ኤል ዊስልን ጨምሮ አንዳንድ አንባቢዎችን ያሳስባል። ለዚህ ደራሲ፥ ኢዮብ የእግዚአብሔርን ኢ–ፍትሐዊነት በመቃወም የጀግንነት ሚና ሲጫወት ነበር። ይሁንና፥ በዊስል ግንዛቤ ኢዮብ ይሸነፋል። ኢዮብ እግዚአብሔርን መርዳት አልነበረበትም። የትኛውም ያህል የብልጽግና ስጦታ ኢዮብ የተቀበለውን መከራ ሊያካክስ አይችልም። የሞቱትን አሥር ልጆቹስ ኃዘን ይፍቅለታል ብሎ ለአፍታም አንኳ የሚያምን ሰው አይኖርም።

ይሁንና፥ እስኪ ኢዮብ ስለ ራሱ ይናገር። እግዚአብሔር ከዐውሎ ነፋሱ ውስጥ ሆኖ ግርማ ሞገስን በተላበሰ ድምፅ ከተናገረው በኋላ ኢዮብ እንዲህ ብሏል፦

«እኔ የማላስተውለውን፥ የማላውቀውንም ድንቅ ነገር ተናግሬአለሁ. . .
መስማትንስ በጆሮዬ ሰምቼ ነበር፤ አሁን ግን ዓይኔ አየችህ፤

ስለዚህ ራሴን እንቃለሁ፤ በአፈርና በአመድ ላይ ተቀምጬ እጸጸታለሁ።»

የእግዚአብሔር «ምላሽ– አልባነት» ኢዮብን ሙሉ ለሙሉ እንዳረካው እንመለከታለን።

በሌላ በኩል፥ አንዳንድ አንባቢያን አስደሳቹን ፍጻሜ ከእግዚአብሔር ጋር ለሚደረገው ቅይማት እንደ የመጨረሻው ምላሽ አድርገው ይወስዳሉ። «ተመልከቱ፥ እግዚአብሔር ሕዝቡን ከአስቸጋሪ ሁኔታ ያድናቸዋል» ሲሉ ይናገራሉ። «እግዚአብሔር የኢዮብን ጤንነትና ሀብት መልሶለታል፤ እኛም እንደ ኢዮብ በእግዚአብሔር ብንታመን ይህንኑ ያደርግልናል።» ይሁንና፥ እነዚህኞቹ አንባቢዎች አንድ ጠቃሚ ጉዳይ ዘልለው አልፈዋል፤ ይህም ካጣቸው ነገሮች የትኞቹም ከመመለሳቸው በፊት ኢዮብ እንደተጸጸተ የሚያሳዩትን ቃላት መናገሩ ነው። ገና በፍርስራሹ ውስጥ ተራቁቶና ቆሳስሉ እያለ ነበር እግዚአብሔርን የሚያመሰግነው። የተለወጠው አንድ ነገር ብቻ ነበር፤ እግዚአብሔር የትልቁን ምስል ጨረፍታ ለኢዮብ አሳይቶታል።

እግዚአብሔር ከኢዮብ ላይ ያስከተለውን ዓይነት የላቀ ውጤት ለማግኘት ሊናገር የሚችለው ነገር የነበረ አይመስለኝም። የተናገራቸው ቃላት የመገኘቱን ያህል አስፈላጊነት አልነበራቸውም። እግዚአብሔር በሚያስደምም ሁኔታ የኢዮብን ጥያቄ መልሶአል፤ ጥያቄውም፥ «እግዚአብሔር አለ ወይ?» የሚል ነበር። ኢዮብ አንድ ጊዜ የማይታየውን ዓለም መኖር ከተመለከተ በኋላ አሳሳቢ ጥያቄዎቹ ሁሉ ደብዝዘው ተሰወሩ።

በእግዚአብሔር አመለካከት በአደጋ ላይ ከወደቁት የአጽናፈ–ዓለም ጉዳዮች አንጻር፥ የኢዮብ መጽናናት ከፍተኛ ስፍራ የሚሰጠው አልነበረም። እውነተኛው ጦርነት ያከተመው ኢዮብ በእግዚአብሔር ላይ ተስፋ ላለመቁረጥ በመወሰን ሰይጣንን ለሽንፈት በዳረገበት ወቅት ነው። ከዚያ ከባድ ድል በኋላ፥ እግዚአብሔር በኢዮብ ላይ መልካም ስጦታዎችን ለማዝነብ ተጣደፈ። ሥቃይ ነው? እኔ በቀላሉ ላስተካክለው እችላለሁ። ተጨማሪ ልጆች? ግመሎችና በሬዎች? ችግር የለም! ደስተኛ፥ የበለጸገና የተትረፈረፈ ሕይወት እንድትኖር እፈልጋለሁ! ይሁንና፥ ኢዮብ፥ ከደስተኛነት የላቀ ነገር ከአደጋ ላይ ወድቆ እንደነበር ልትገነዘብ ይገባል።

የሁለት ዓለማት

መጽሐፈ ኢዮብ ከመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ሁሉ እጅግ ታማኝ አድርጎ የሚመለከተው ወዳጄ ሪቻርድ አሁንም ለድምዳሜው ሌላ ምላሽ አለው። በእርሱ ግንዛቤ፥ መጽሐፈ ኢዮብ ከሌሎች ሰዎች

ሕይወት ጋር የሚዛመድ ነገር የለውም። «ለኢዮብ እግዚአብሔር በአካል ተገልጾለታል። እናም ስለ እርሱ ደስ ይለኛል። እኔም በእነዚህ ሁሉ ዓመታት ስጠይቅ የኖርሁት ይህንኑ ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ሳይገበኘኝ፥ ኢዮብ እንዴት ሊረዳኝ ይችላል?

ሪቻርድ ያተኮረው አስፈላጊ በሆነ የእምነት መለያ መስመር ላይ እንደሆነ አምናለሁ። በአንድ መልኩ፥ የምድር ላይ ሕይወታችን እግዚአብሔር በነፍስ ማዕበል ሳይገለጽለት በፊት ኢዮብ ያሳለፈውን ይመስላል። እኛም ራሳችን የምንኖረው ኃያልና አፍቃሪ ስለሆነው አምላክ መኖር በሚጎተቱ ፍንጮችና ጭምጭምታዎች ውስጥ ነው። እኛም ያለምንም እርግጠኝነት ልናምን ይገባል።

ሪቻርድ እግዚአብሔር ራሱን «ይገልጽ ዘንድ» በመለመን ከቤቱ ወለል ላይ ወድቆ ሲጸልይ ቆይቷል፤ ይህም ለኢዮብ እንዳደረገው እግዚአብሔር ወደሚታየው ዓለም ውስጥ ጣልቃ እንዲገባ በመጠየቅ ነበር። ይህንኑ በማድረግ በእምነቱ ቁማር ተጫወተ። በቁማር ጨዋታው ግን ተሸናፊ ሆነ። እውነቱን ለመናገር፥ እግዚአብሔር በዚህ ዓይነት ሁኔታ ራሱን የማረጋገጥ «ግዴታ» የሚሰማው መሆኑን እጠራጠራለሁ። ብዙ ጊዜ በብሉይ ኪዳን ይህንን አድርጓል፤ በመጨረሻም በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ተገልጾአል። ከዚህ በላይ ከእግዚአብሔር ዘንድ የምንጠይቃቸው መገለጾች ምንድን ናቸው?

ይህንን የምለው በከፍተኛ ጥንቃቄ ነው። ዳሩ ግን ለተአምራት፥ ለሥጋዊ ፈውስ ሳይቀር ከመጠን በላይ መጓጓቱ አንዳንድ ጊዜ የእምነትን መኖር ሳይሆን አለመኖር እንደሚያመለክት አስባለሁ። እነዚህ እንደ ሪቻርድ ዓይነቶቹ ጸሎቶች ለእግዚአብሔር ቅድመ-ሁኔታዎችን ያስቀምጣሉ። ለአንድ ችግር ተአምራዊ መፍትሔ በምንፈልግበት ጊዜ፥ ለእርሱ የሚኖረን ታማኝነት በሚታየው ዓለም ውስጥ ራሱን ይደግፋል?*

ከእግዚአብሔር ዘንድ የግድ የሚታይ ማረጋገጫ የምንፈልግ ከሆነ፥ ለዘለቄታዊ ቅይማት መንገድ እየጠረግን ሊሆን ይችላል። እውነተኛ እምነት እኛ ፈቃዱን እንድናደርግ የሚያነሣሣንን ያህል እግዚአብሔር

---

*ከምሕረቱ የተነሣ፥ እግዚአብሔር ድብልቅ ዓላማ ያለባቸውን ጸሎቶች ሊመልስ ይችላል፤ «ጌታ ሆይ፥ ከዚህ ብቻ ካወጣኸኝ. . .» ተብለው የሚቀርቡለትን የምሽግ ውስጥ ዓይነት ጸሎቶች ሊሰማ ይችላል። ነገር ግን ይህንን መወሰኑ የእርሱ እንጂ የእኛ ድርሻ አይደለም።

የእኛን ፈቃድ እንዲያደርግ ለማስገደድ አይጥርም። የታላቅ እምነት ሞዴሎች የሆኑትን ሰዎች ለማግኘት መጽሐፍ ቅዱሴን በማስስበት ወቅት፥ ኢዮብ ከእግዚአብሔር ጋር ያደረገውን ዓይነት አስደናቂ ገጠመኝ ያሳለፉ ግለሰቦች ምን ያህል ጥቂቶች እንደሆኑ በመመልከት ተደንቄአለሁ። ሌሎች ሰዎች ለእግዚአብሔር ስውርነት ምላሽ የሰጡት ራሱን እንዲገልጽ በመጠየቅ ሳይሆን፥ እርሱ ተደብቆ እያለ ወደፊት በመቀጠልና በእምነታቸው በመጽናት ነበር። ዕብራውያን ምዕራፍ 11 የእምነት ጀግኖች፥ «የተሰጣቸውን የተስፋ ቃል አላገኙምና፥ ዳሩ ግን ከሩቅ ሆነው አዩትና ተሳለሙት» ይላል።

እኛ የሰው ልጆች በተለምዶ የሚታየውን ዓለም እንደ «እውነተኛው» ዓለም፥ የማይታየውን ደግሞ «እውነተኛ እንዳልሆነ» ዓለም አድርገን እንወስዳለን፤ መጽሐፍ ቅዱስ የሚያስቀምጥልን ግን በተገላቢጦሽ ነው። በእምነት አማካኝነት፥ የማይታየው ዓለም እውነተኛውን ዓለም ቅርጽ ይይዝና በሚታየው ዓለም ውስጥ እንዴት መኖር እንዳለብን መመዘኛውን ያቀርብልናል። ኢየሱስ ክርስቶስ ስለማይታየው ዓለም ወይም «መንግሥተ ሰማይ» ሲናገር፥ ለማይታየው አምላክ እንጂ ለሰዎች እንዳንኖር ገልጾአል።

አንድ ጊዜ ሐዋርያው ጳውሎስ ከእግዚአብሔር ጋር የመቀያየምን ጥያቄ በቀጥታ ገልጾአል። ለቆሮንቶስ ሰዎች ሲጽፍ፥ ምንም እንኳ ተከታታይ መከራ ቢደርስበትም እንዳልታከተ ገልጾላቸዋል፤ «ነገር ግን የውጭው ሰውነታችን ቢጠፋ እንኳ የውስጡ ሰውነታችን ዕለት ዕለት ይታደሳል። የማይታየውን እንጂ የሚታየውን ባንመለከት ቀላል የሆነ የጊዜው መከራችን የክብርን የዘላለም ብዛት ከሁሉ መጠን ይልቅ ያደርግልናልና፥ የሚታየው የጊዜው ነውና፥ የማይታየው ግን የዘላለም ነው።»

የወደፊት ቅምሻ

ጳውሎስ መከራዎችን የታገሠ ሲሆን፥ የሞተውም በሰማዕትነት ነው። ሽልማቱ ገና ወደፊት ይጠብቀዋል። ኢዮብ መከራ ተቀብሎ ሲያበቃ በዚህ ምድር ሽልማት አግኝቷል። እኛ ከእግዚአብሔር ልንጠብቅ የምንችለው ነገር ምንድን ነው? ምናልባትም የኢዮብን ታሪክ አጨራረስ ልንመለከት የሚገባን ለእኛ በዚህ ምድር እንደሚሰጠን በረከት ምሳሌ ሳይሆን፥ ወደፊት የሚመጣውን ነገር ምልክት አድርገን ነው። በዚህ መልኩ ከታየ፥ መጽሐፈ ኢዮብ እንደ ጣፋጮ፥ አርኪ ተምሳሌት፥ ለሁላችንም የወደፊቱን ሕይወት ጣዕም የሚያቀርብ የአንድ ሰው የቅይማት መፍትሔ ይሆናል።

በአንድ መልኩ፥ ኤል ዊስል ትክክል ነው፤ ኢዮብ በስተ እርጅናው ያገኛቸው በረከቶች ቀደም ሲል ያጣውን አያካክሉለትም። ዕድሜ ጠግቦ በደስታ የሞተው ኢዮብ እንኳ ያለፈው ኃዘንና ሥቃይን በሕይወት ለነበሩት ትቶ ነው። እናም ከሁሉም የሚከፋው ስሕተት እግዚአብሔር ለዚህች ፍትሕ-አልባና አሳዛኝ ዓለም አንዳንድ አነስተኛ ለውጦችን በማድረግ እንደሚረካ አድርጎ ማሰቡ ይሆናል።

አንድንድ ሰዎች እምነታቸውን ለተአምራት ሲሉ ከአደጋ ላይ ይጥላሉ፥ ተአምራት ከእግዚአብሔር ጋር የሚደረጉትን ቅይማቶች ሁሉ እንደ ጎርፍ ውኃ ጠራርጎ የሚወስድ ይመስል። ይህ አይሆንም። የዚህን መጽሐፍ ገጾች ከሪቻርድ፥ ሜግ ዉድሰን፥ ዳግላስና ኢዮብ ይልቅ በአካላዊ ፈውስ መቀያየም አያስወግደውም ነበር። አሁንም በዚህች ምድር አንድ ችግር አለ። ሁላችንም መሞታችን አይቀሬ ነው፤ ሞት ለከሀዲውም ለቅዱሱም የማይቀር ነው።

ተአምራት የወደፊቱን ሕይወት እንደሚያመለክቱ ምልክቶች ናቸው። ከዚህ ለበለጠና ዘላለማዊ ለሆነ ነገር የሚቀሰቅሱን ናቸው። የኢዮብ የበስተ እርጅናው ደስተኛነት ከሞት በኋላ የሚደሰትበት ነገር ናሙና ብቻ ነው። ከመጽሐፈ ኢዮብና ከወንጌላት በስተ መጨረሻ የቀረቡት የምሥራቾች በዮሐንስ ራእይ መጨረሻ ላይ የተገለጸው የምሥራች ቅድመ-ምልከታዎች ናቸው። እግዚአብሔር የሚፈልገውን ዓለም ከማየት ልንታቀብ አይገባም።

የመጽሐፈ ኢዮብ ምዕራፍ 42 የተሰፋ ቃል የሚያመለክተው እግዚአብሔር የዘመናችን መለያ የሆነውን ትክክለኛነት የራቀው ነገር ወደ ትክክለኛነት እንደሚለውጥ ነው። ለምሳሌ ያህል፥ የኢዮብ ልጆች ወይም የሜግ ዉድሰን ልጆች ሞትን የመሳሰሉ አንዳንድ ኃዘኖች በዚህ ዓለም ፈውስ ሊገኝላቸው አይችልም። የትኞቹም የማጽናኛ ቃላት በሜግ ዉድሰን ልብ ውስጥ ያጎነቆለውን ኃዘን ሊቀንሱ አይችሉም፤ ያ ኃዘን የተወሰነ ቅርጽ ስላለው -የልጆቿ የፔጊና የጆይ ቅርጽ። በዘመን መጨረሻ ግን ያም ኃዘን ይወገዳል። ሜግ ልጆቿን ዳግም ተሠርተው ታገኛቸዋለች። ፔጊና ጆይ በአሁኑ ጊዜ የደስታ አየር እየተነፈሱ አዲሱን ዓለም በማሰስ ላይ መሆናቸውን ባላምን ኖሮ፥ ምንም ነገር ላምን አልችልም ነበር፤ የክርስትና እምነቴንም ገና ድሮ በተውሁት ነበር። «በዚህች ሕይወት ብቻ ክርስቶስን ተስፋ ያደረግን ከሆነ፥ ከሰው ሁሉ ይልቅ ምስኪኖች ነን።»

መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ክብር አሸንፎ ሰማይንና ምድርን ወደ ቀደመው የፍጹምነት ደረጃቸው በመመለስ ብቃቱ ላይ

ይወስነዋል። ያ የወደፊት መንግሥት እስኪመጣ ድረስ፥ እግዚአብሔር ኃይል እንደሌለው ወይም አፍቃሪነት እንደሚጎድለው ሊነገር ይችላል።* እስካሁን ነቢያት ስለ ሰላምና ፍትሕ የተናገሩት አልተፈጸሙም። ሰይፎች ወደ ማረሻነት እየተለወጡ አይደለም። በአዲስ አስቀያሚ የኤድስ ጥቃትና ካንሰር እየታገዘ ሞት ሰዎችን ሲውጥ እንጂ ሲዋጥ አንመለከትም። ክፉው እንጂ መልካም ድል ሲነሣ አንታዘብም። መጽሐፍ ቅዱስ ግን ከሰፊው የታሪክ እውነታ ባሻገር የእግዚአብሔር አገዛዝ ምድርን ወደሚሞላበት ወደ ዘላለሙ መንግሥት እንድንመለከት ያበረታታናል።

ከእግዚአብሔር ጋር በሚኖረው ቅይማት በሚደረግ በየትኛውም ውይይት፥ መንግሥተ ሰማይ የመጨረሻው ቃል ነው–ከሁሉም በላይ እጅግ አስፈላጊ የሆነ ቃል። የእግዚአብሔርን ድብቅነት በመጨረሻው የሚፈታው መንግሥተ ሰማይ ብቻ ነው። ለመጀመሪያ ጊዜ፥ ሰዎች እግዚአብሔርን ፊት ለፊት ያዩታል። በሥቃዩ መሐል ኢዮብ፥ «ከሥጋዬ ተለይቼ እግዚአብሔርን እንዳይ አውቃለሁ፤ እኔ ራሴ አየዋለሁ» ሲል ተናግሯል። ያ ትንቢት ለኢዮብ ብቻ ሳይሆን ለሁላችንም እውነት የሚሆንበት ቀን ይመጣል።

ናፍቆት

አንዳንድ ሰዎች እንዲህ ዓይነቱን የወደፊት ሁኔታ እንኳ በምናባቸው ለማየት ይቸገራሉ። ቻርልስ ዊሊያምስ እንዳሉት፥ «አንድን መልካም ነገር ከሆነ ስፍራ ላይ እንከን ሳናወጣለት እንዳንቀር የምድር ላይ ተሞክሮአችን ችግር ይፈጥርብናል።»[2] ሙሉ ለሙሉ የማንረዳውን የወደፊት ሕይወት አሻግሮ ከመመልከት ይልቅ፥ የአሁኖቹን ያልተፈጸሙ ሕልሞች –ቅይማቶች ማየቱን እንመርጣለን።

ለአንድ ስደተኛ፥ መንግሥተ ሰማይ ሰላም ያለበትን፥ ቤተሰብ ደግሞ የተሰባሰበበትን፥ እንደ ምግብና ንጹሕ ውኃ የሚገኙበትን፥ የአዲስ አገር ሕልም ይወክላል። (ብዙዎቹ ነቢያት ለስደተኞች {መጻተኞች} ስለተናገሩ፥ እንዲህ ዓይነቶቹን ምድራዊ ምሳሌዎች ለምን እንደተጠቀሙ ልንረዳ እንችላለን።)

ሁላችንም በተወሰነ ደረጃ እንዲህ ዓይነት ናፍቆቶች አሉን። ይህ ዓለም በብክለት፥ በጦርነት፥ በወንጀልና በስግብግብነት የተሞላ

---

* በአንድ ወቅት ስፔናዊው የተመሰጠ ብሂል አራማጅ ኡናሙኖ ከአንድ ገበሬ ጋር ሲነጋገር፥ ምናልባትም አምላክ እንዳለና መንግሥተ ሰማይ እንደሌለ ገልጾ ነበር። ገበሬውም ጥቂት ካሰበ በኋላ፥ «ታዲያ ይኼ አምላክ ምን ይሠራል?» ሲል መልሶለታል።

ቢሆንም፥ በሁላችንም ውስጥ ዓለም ምን ዓይነት ልትሆን እንደምትችልና እኛም እንዴት ልንሆን እንደምንችል የሚያስታውስ ነገር አለ። እንዲህ ዓይነቱን ናፍቆት ዓለምን በንጹሕ ገጽታ ለመኖር የሚታገሉ ወገኖች ባሉበት የአካባቢያዊነት እንቅስቃሴ ውስጥ ልትመለከት ትችላለህ። ዓለም ከጦርነት ነፃ እንድትሆን በሚጣርበት የሰላም እንቅስቃሴ፥ የፈራረሰውን ጓደኝነትና ፍቅር ለመጠገን በሚሞከርበት የሥነ-ልቦና ተግባራት ሁሉ ውስጥ ናፍቆቱ በጉልሕ ይስተዋላል። በምድር ላይ የምናገኘው ውበትና ደስታ ሁሉ «ያላጋጠመንን መልካም የአበባ ሽታ፥ ያልሰማነውን የገደል ማሚቶ፥ ካልነበኘነው አገር የሚተላለፈውን ዜና»[3] ይወክላል።

ነቢያት እንዲህ ዓይነት ግንዛቤዎች ባዶ ቅዠቶች ሳይሆኑ፥ ወደፊት የሚፈጸመው ነገር ቀዳሚ ማሚቶዎች እንደሆኑ ይናገራሉ። ስለዚያው የወደፊት ዓለም የተሰጠን ዝርዝር መግለጫ በጣም ውስን ነው። ይሁንና፥ እግዚአብሔር የራሱን ታማኝነት የሚያረጋግጥበት የተስፋ ቃል ነው። ወደ አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር ስንገባ፥ የምንናፍቀውን ሁሉ እናገኛለን። ከመጥፎ ዜናዎች ሁሉ አስደናቂ የምሥራቾች ይወጣሉ፤ ምንም አንከን የሌለበት መልካም ነገር ሰማይና ምድር ደግሞ እግዚአብሔር ባቀደላቸው መንገድ ይንቀሳቀሳሉ። ከሁሉም በኋላ አስደሳች ፍጻሜ ይከሰታል።

ለዚህ የምሥራች የምኞት ዓለም ደራሲ የሆነው ጄ. አር. አር. ቶኪን አዲስ ዓለም ፈጥሯል። ከሦስት ተከታታይ ሥራዎቹ መካከል "The Lord of the Rings" (የቀለበቶች ጌታ) የተባለው ይህንኑ ትእይንት ደህና አድርጎ ይገልጸዋል።

> «አሳዛኙ ነገር ሁሉ ላይሆን ነው ማለት ነው? ዓለም ምን ሆነች?» (ሲል ይጠይቃል ሳም)።
>
> «ታላቅ ጥላ ተነሥቷል» ይልና ጋንዳልፍ ይስቃል። አሁንም ይስቃል። ድምፁ እንደ ሙዚቃ ነበር ወይም ደግሞ በደረቅ ምድር ላይ እንደሚፈስ ውኃ። እያዳመጠ ሳለ ሳቅን ሰምቶ እንደማያውቅ ታሰበው፤ ለማይቆጠሩ ቀናት የሳቅ ድምፅ ሰምቶ አያውቅም። የሚያውቃቸውን ደስታዎች ሁሉ እንደሚያስተጋባ ማሚቶ ያህል ከጆሮዎቹ ላይ ወደቀ። እርሱ ራሱ ግን በእንባ ታጠበ። የዝናቡ ወቅት በፀደይ ነፋስ ተተክቶ ፀሐዩቱ ፍንትው ብላ እንደምትታይ ሁሉ፥ እንባው ቆመ፤ ሳቁ ተከማቸ፤ እየሳቀ ከአልጋው ላይ ተወርውሮ ተነሣ።
>
> «ምን ይሰማኛል?» ሲል ጮኸ። «ምን ብዬ እንደምገልጸው አላውቅም። የሚሰማኝ–የሚሰማኝ» እጆቹን ከአየሩ ላይ አወዛወዛቸው፤ «ከበጋ በኋላ እንዳለ ፀደይ፥ ከቅጠሎቹ ላይ

ፈሰስ እንዳለች ፀሐይ፥ እንደ መለከቶች፥ በገናዎችና እንደ ሰማሁዋቸው መዝሙሮች ሁሉ ይሰማኛል።

በሥቃይ፥ ወይም በፈራረሰ ኑሮ፥ ወይም በኢኮኖሚያዊ ኪሳራ፥ ወይም በፍርሃት ለሚናጡ ሰዎች ሁሉ፥ ለሁላችንም፥ በምድር ላይ ካሳለፍነው የላቀ ጤንነት፥ ሙላት፥ ደስታና ሰላም የሞላበት ነው። ይህንን የማናምን ከሆነ፥ ሐዋርያው ጳውሎስ እንዳለው እምነት ብሎ ነገር ባይኖረን ይሻላል፤ ያለዚያ ተስፋ፥ ተስፋ የለም።

መጽሐፍ ቅዱስ የሰውን ልጅ ቅይጣት አያሳንሰውም (በመጽሐፈ ኢዮብ ለመከራውና ለተሐድሶው የተሰጠውን የምዕራፎች ክፍፍል አስታውሶ ለአንድ ምዕራፍ ተሐድሶ አርባ አንድ ምዕራፍ ሥቃይ)። ነገር ግን አንድ ቁልፍ ቃል ያህላል፤ ጊዜያዊ። አሁን የሚሰማን ሁልጊዜም አብሮን አይኖርም። ቅይጣታችን ራሱ የአንድ የተሻለ ነገር ምልክት፥ ረሃብ፥ ሕመም ነው። በመጨረሻም፥ እምነት ቤትን የመናፈቅ ዓይነት ነገር ነው፤ ከቶውንም ያልጎበኘነውና ዳሩ ግን ከመናፈቅ ያልታቀብነው ቤት

«የአሰሳችን ሁሉ ፍጻሜ የሚሆነው
ከተነሣንበት ደርሰን
በታውን ለመጀመሪያ ጊዜ ስናውቀው ነው።»

ቲ. ኤስ. ኤልዮት

«አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር አየሁ፥ ፊተኛው ሰማይና ፊተኛዪቱ ምድር አልፈዋልና፥ ባሕርም ወደፊት የለም። ቅድስቲቱም ከተማ አዲሲቱ ኢየሩሳሌም ለባልዋ እንደ ተሸለመች ሙሽራ ተዘጋጅታ ከሰማይ ከእግዚአብሔር ዘንድ ስትወርድ አየሁ። ታላቅም ድምፅ ከሰማይ. . . እነሆ፥ የእግዚአብሔር ድንኳን በሰዎች መካከል ነው ከእነርሱም ጋር ያድራል፥ እነርሱም ሕዝብ ይሆናሉ፥ እግዚአብሔርም እርሱ ራሱ ከእነርሱ ጋር ሆኖ አምላካቸው ይሆናል፤ እንባዎችንም ሁሉ ከዓይኖቻቸው ያብሳል፥ ሞትም ከእንግዲህ ወዲህ አይሆንም፥ የቀደመው ሥርዓት አልፎአልና ብሎ ሲናገር ሰማሁ።»

[1]Elie Wiesel, *Messengers of God* , 233.

[2]Charles Williams, *The Image of the City*, 136.

[3]C.S. Lewis, *The Weight of Glory*, 5.

[4] J.R.R. Tolkien, *The Return of the King*, 238.

የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች፦ ኢዮብ 42፤ ዕብራውያን 10፤ 2ኛ ቆሮንቶስ 4፤ 1ኛ ቆሮንቶስ 15፤ ኢዮብ 19፤ ራእይ 21።

ምዕራፍ 30

ውርርድ – ሁለት ምሳሌዎች

«ሰዎች ከሚያፍዋጩ ዛፎች ውስጥ ከሚወዱዋቸው ጋር የሚሆኑበት፥ የሚፈልጉትን የሚያገኙበት፥ ቅዝቃዜ በሰፈነበት ጥላ ውስጥ የሚጽናኑበት ሰማያዊ ገነት አለ ወይስ . . . የሁሉም ሰዎች ሕይወት የፈራረሰ፥ ግራ የተጋባ፥ ሥቃይ የነገሠበት፥ ፍቅር የራቀው፥ በጩኸት፥ በአእምሮ ድህነት፥ በሞትና በአበሳ የታጀበ ነው?»

– ፎርድ ማዶክስ ፎርድ፡– “The Good Soldier”

ኢጣሊያዊው ደራሲ አምብርቶ ኤኮ በአሥራ ሦስት ዓመቱ ከአባቱ ጋር ወደ እግር ኳስ መጫወቻ ስፍራ ስለሄደበት ቀን የሚለው አለው። አምበርቶ ስፖርት አያስደስተውም ነበርና ከስቴዲየሙ ውስጥ ተቀምጦ ጨዋታውን ሲመለከት አእምሮው ይዋዥቅ ጀመር። «ከሜዳው ላይ የሚካሄደውን ጣዕም የሌለው እንቅስቃሴ በተፋታ ስሜት ስመለከት ሳለሁ፥ የቀትር ፀሐይ ከዓይኖቼ ፊት ትርጉም የሌለው አጽናፈ–አቀፍዊ ከስተት እየተካሄደ እንዳለ ተሰማኝ. . . ለመጀመሪያ ጊዜ የእግዚአብሔርን መኖር በመጠራጠር ዓለም ዋጋ የሌላት የልብ ወለድ ድርሰት እንደሆነች ወሰንሁ።» [1]

ታዳጊው ወጣት ኤኮ ከስቴዲየሙ ላይ ተቀምጦ የእግዚአብሔርን ዓይነት እይታ በምናቡ ተመለከተ። ይሁንና፥ ከዚያው የወጣቱ እይታ አንጻር የሰው ልጆች ሁሉ እንቅስቃሴዎች ከቆዳ የተሠራችውን ኳስ ከሣር ላይ እያሳደዱ እንደሚሽቀዳደሙት ስፖርተኞች ሁሉ ትርጉም – አልባ መስሎ ታየው። እናም ኤኮ «ከላይ» ሆኖ በዚህች ምድር ላይ እየተካሄደ ያለውን ሁሉ የሚመለከት አካል እንደሌለ ተሰማው። ቢኖርም እንኳ አምበርቶ ኤኮ ለእግር ኳስ ግድ እንደሌለው ሁሉ የዚህ ዓለም ጉዳይ እንደማያሳስበው ተገነዘበ።

የኤኮ የስቴዲየሙ ምሳሌ የእምነትን እጅግ መሠረታዊ ጥያቄ ያስነሣል፤ ይህም ሌሎች ጥያቄዎች ሁሉ የሚደገፉበት ነው፤ ይህም «የዓለምን እንቅስቃሴ የሚመለከት አካል አለ ወይ?» የሚለው ነው። «በአጽናፈ–ዓለሙ ግድ የለሽነት» ተከብበን ትርጉም በሌለው ትርምስ ውስጥ እየተዋከብን ነው ወይስ ለሰው ልጆች ለሚገደው አካል ትእይንት እየከወንን? ኢዮብ ከኃይለኛው የዐውሎ ነፋስ ውስጥ መገለጥ ለዚህ ጥያቄ የራሱን ምላሽ አግኝቷል። እኛስ? ከዚህ የበለጠ ጥያቄ

የለም፤ ይህንን መጽሐፍ ከጠነሰሰው ውይይት አምስት ዓመታት ካለፉ በኋላ፥ ስለዚሁ ጥያቄ ከተጠራጠረው ወዳጄ ከሪቻርድ ጋር ስንነጋገር ራሴን አገኘሁት።

መጀመሪያ ከሪቻርድ ጋር ስገናኝ፥ ወደ መለያየትና ፍች በሚወስድ የመጀመሪያ ደረጃ ላይ ሆኖ ከፍቅረኛው–ከእግዚአብሔር ጋር ያኮረፈ ይመስል ነበር። ከዓይኖቹ ውስጥ የቁጣ ነበልባሎች ይጫወታሉ። ነገር ግን ከአምስት ዓመታት በኋላ ሳገኘው፥ የጊዜው ርዝማኔ እንዳረገበው ተመለከትሁ። ምንም እንኳ በንግግራችን ውስጥ የቁጣ ስሜቱ ከማቆጥቆጥ ባይታቀብም፥ ከኃዘን ወይም ከትዝታ ጋር ሲደባለቅ አየሁ። እግዚአብሔርን ሙሉ ለሙሉ ከአእምሮው ሊያወጣ ያልቻለ ሲሆን፥ የእግዚአብሔር አለመገኘት የመናፍስትን ዓይነት ስሜት አሳደረበት። ስለ እምነት ባላነሣም፥ አሁንም ጉዳቱና መከዳቱ ያልለቀቀው ሪቻርድ ወደዚያው ይመለስ ነበር።

አንድ ጊዜ ግራ በተጋባ ሁኔታ በአርምሞ ተመለከተኝ። «አልገባኝም፥ ፊሊፕ» ሲል መናገር ጀመረ። «በአብዛኛው የምናነባቸው መጻሕፍትና የምንናገራቸው እሴቶች ተመሳሳዮች ናቸው። የእኔን ጥርጣሬና ቅይማት የምትረዳ ይመስላሉ። ይሁንና፥ አንተ ለማመን ቻልህ፥ እኔ ግን አልቻልሁም። ልዩነት ምንድን ነው? እምነትህን ከየት አገኘኸው?»

አእምሮዬ ምላሽ ሊሆኑ ወደሚችሉ አሳቦች ቃበዘ። ስለ እግዚአብሔር መኖር መረጃ ሊሆኑ የሚችሉትን አሳቦች ለመዘርዘር እችል ነበር፤ የፍጥረት ንድፍ፥ የኢየሱስ ከርስቶስ ታሪክ፥ የትንሣኤው ምሳሌዎች፥ የክርስቲያን ቅዱሳን ምሳሌዎች ሀልዎተ–እግዚአብሔርን ሊያጠናክሩልኝ ይችሉ ነበር። ነገር ግን ሪቻርድ እነዚህን ጉዳዮች የእኔን ያህል ያውቃል። ዳሩ ግን አያምንም። በተጨማሪም፥ እኔ እምነቴን ከእነርሱ አላገኘሁም። እምነቴን ያገኘሁት በየካቲት ወር አንድ ማታ ከመጽሐፍ ቅዱስ ኮሌጅ ውስጥ ነበር። እናም ስለዚያ ምሽት ለሪቻርድ አጫውት ጀመር።

የእምነት ማታ

ለእኔ የመጽሐፍ ቅዱስ ኮሌጅ የጥርጣሬ መፈልፈያ ስፍራ እንደሆነ ቀደም ሲል ገልጫለሁ። እዚያ የቆየሁት የተኮረጀ «መንፈሳዊ» ባሕርያትን በመማር ነበር፤ እንዲያውም፥ አንድ ተማሪ ጥሩ ውጤት ለማምጣት ይህንኑ ለማድረግ የሚገደድበትም ሁኔታ አለ። ለምሳሌ ያህል፥ «ክርስቲያናዊ አገልግሎት» የሚባል አስደሳች ያልሆነ ነገር አለ። ኮሌጁ እያንዳንዱ ተማሪ የመንገድ ላይ የወንጌል ስርጭት፥ አስረኞችን መጠየቅ፥ ወይም የቤት ጉብኝት በመሳሰሉት አገልግሎቶች

ላይ በመደበኛነት እንዲሳተፉ ይጠይቃል። እኔ ግን «የዩኒቨርሲቲ ሥራ» ለማከናወን ተስማማሁ።

ዘወትር ቅዳሜ ማታ በሳውዝ ካሮላይና ዩኒቨርሲቲ ውስጥ የሚገኘውን የተማሪዎች ማዕከል እየጎበኘሁ ቴሌቪዥን እመለከት ነበር። «ምስክርነት» የመስጠት ግዴታ ነበረብኝ። በሚቀጥለው ሳምንት ስለ ግል እምነት ያነጋገርኋቸውን ሰዎች አስመልክቼ ዘገባ የማቅረብ ኃላፊነት ነበረብኝ። የፈጠራ ታሪኮቼ እውነተኛ መስለው ሳይታዩ አልቀሩም፤ የተጠራጠራቸው አልነበረም።

በተጨማሪም በዩኒቨርስቲው ሥራ ላይ ከተሰማሩ ሌሎች አራት ተማሪዎች ጋር ሳምንታዊ የጸሎት ስብሰባ ማካሄድ ነበረብኝ። እነዚያ የጸሎት ስብሰባዎች የተወሰነ አካሄድ ነበራቸው፤ ጆ ይጸልያል፤ ክሬይግ፥ ክሪስና ሌላኛው ጆ አራቱም ለአሥር ሰከንዶች ያህል በትሕትና ዝም ብለው ጸሎቱን ይሰማሉ። እኔ ጸልዩ አላውቅም ነበር፤ ከአጭር ጊዜ ዝምታ በኋላ ዓይኖቻችንን ገልጠን ወደ መኝታ ክፍላችን እንመለሳለን።

ነገር ግን በየካቲት ወር ውስጥ አንድ ማታ በመጸለዩ ራሴን ጨምሮ ሁሉም ተደነቁ። ምክንያቱን አላውቅም። ለመጸለይም ዕቅድ አልነበረኝም። ነገር ግን ጆ፥ ክሬይግ፥ ክሪስና ሌላኛው ጆ ከጨረሱ በኋላ፥ ድምፄን ከፍ አድርጌ ስጸልይ ተገኘሁ። «እግዚአብሔር ሆይ፥» ብዬ መጸለይ ስጀምር የውጥረቱ መጠን በክፍሉ ውስጥ ሲጨምር ይሰማኛል።

እንደማስታውሰው ጸሎቴ ይህን ይመስል ነበር፤ «እግዚአብሔር ሆይ፥ ወደ ሲያል ለሚሄዱት አሥር ሺህ የሳውዝ ካሮላይና ዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች ግድ ይለን ዘንድ እዚህ ተሰባስበናል። ሲያል ካለ ሁላቸውም ወደዚያው ቢሄዱ እኔን እንደሚያሳስበኝ አንተ ታውቃለህ። እኔም እንኳ ወደዚያው ብሄድ ግድ የለኝም።»

በክፍሉ ውስጥ ለሚገኙ ወጣቶች እነዚህ ቃላት ያስከተሉትን ድምፅተ ለመረዳት የመጽሐፍ ቅዱስ ኮሌጅ ተማሪ መሆንን ይጠይቃል። ሁኔታው የጥንቆላ ወይም ልጅ የመሠዋት ተግባር እያከናወንሁ ያህል ቢሆንም፥ ማንም ሊያስቆመኝ አልሞከረም፤ እናም ቀጠልሁ።

በሆነ ምክንያት ስለ ደጉ ሳምራዊ እናገር ጀመር። እኛ የመጽሐፍ ቅዱስ ኮሌጅ ተማሪዎች ደጉ ሳምራዊ በደም ተጨማልቆ ከመንገድ ዳር ለወደቀው አይሁዳዊ ያሳየውን ዓይነት ርኅራኄ ለዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች

ልናሳይ ይገባ ነበር። እኔ ግን እንዲህ ዓይነት ስሜት እንደሌለኝ ነገርኋቸው። ለተማሪዎቹ ምንም ስሜት አልነበረኝም።

ከዚያ እንዲህ ሆነ። ለተሰጠን የርኅራኄ ተግባር ምን ያህል ግድ እንደሌለኝ እየተናገርሁ ሳለሁ በጸሎቴ መሀል፥ ያ ታሪክ በአዲስ ብርሃን ይታየኝ ጀመር። እየተናገርሁ ሳለሁ ትእይንቱን በምናቤ እየሣልሁ ነበር፤ አንድ ባላገር የለበሰ ሳምራዊ ደም በደም ሆኖ ወደተኛው ሰውዬ ሊያዘነብል አየሁ። ወዲያውኑ ግን በአእምሮዬ ውስጣዊ መስተዋት እነዚያ ሁለት ምስሎች ተለወጡብኝ። ደጉ ሳምራዊ የኢየሱስ ክርስቶስን መልክ ያዘ። የመንገዱ ላይ ወረበሎች ሰለባ የሆነው አሳዛኝ አይሁዳዊም ሌላ ምስል ያዘ፤ የራሴ ሆኖ ያገኘሁት ምስል።

ኢየሱስ ክርስቶስ ቁስሎቼን ለማበስና የሚፈሰውን ደም ለማስቆም ርጥብ ጨርቅ ይዞ የሚመጣበት ሁኔታ ከዓይኖቼ ላይ ተንጸባረቀ። የቆሰልሁት የወሮበሎች ሰለባ ሆኜ ጎንበስ ስል፥ ዓይኖቼን ስከፍትና አፌን ሳሞጠሙጥ ተመለከትሁ። ከዚያም በዝግታ እንደሚታይ ፊልም ከፊቱ ላይ ስተፋ አየሁ። ያንን ሁሉ አየሁ። በራእዮች፥ ወይም በመጽሐፍ ቅዱስ ምሳሌዎች፥ ወይም በኢየሱስ ክርስቶስ ያላመንኩት እኔ። ነገሩ አስደነገጠኝ። ወዲያውኑ ጸሎቴን አቆምሁና ከከፍሉ ወጥቼ ሄድሁ።

በዚያን ማታ ስለሆነው ሁሉ ሳስብ ቆየሁ። ነገሩ ራእይ አልነበረም፤ የሥነ-ምግባር ብልሽት የታከለበት የቀን ቅዠት ይመስላል። አሁንም ቢሆን ልረሳው አልችልም። ምን ትርጉም ነበረው? እውነት ነበር? የማውቀው ነገር ቢኖር የአእምሮ እውቀቴ መናዱን ብቻ ነው። በዚያ ግቢ ውስጥ የእግዚአብሔር መኖር ሊታወቅ እንደማይችል በመናገሬ እታወቅ ነበር። ከዚያን ጊዜ በኋላ ግን ሁኔታው አልቀጠለም። አዲስ የግንዛቤ ነጻብራቅ አገኘሁ። ምናልባትም በራሴ ርግጠኛነት በመደገፌና አስቂኝ ጥርጣሬ አንግቤ በመኖሬ ከሁሉም የባሰሁ ምስኪን ነበርሁ።

በዚያን ሌሊት ለእጮኛዬ የሚከተለውን አጭር ማስታወሻ ጻፍሁላት፤ «ስለ ጉዳዩ ለመነጋገር ጥቂት ቀናት የሚያስፈልጉኝ ቢመስሉኝም፥ በሕይወቴ ለመጀመሪያ ጊዜ እውነተኛ ሃይማኖታዊ ገጠመኝ ያገኘሁ ይመስለኛል።»

ሁለት ውርርዶች

ሪቻርድ ይህንኑ ታሪክ ሳጫውተው ከልቡ ተከታተለኝ። ሁሉም ነገር ከዚያን ጊዜ ጀምሮ በሕይወቴ ውስጥ እንደተለወጠ ገለጽሁለት። ከዚያ ጊዜ በፊት ቀሪ ዘመኔን ስለ ክርስትና እምነት ስጽፍ የምኖር

መሆኔን የነገረኝ ሰው ቢኖር፥ «ዕብድ ነህ» እለው ነበር። ነገር ግን ከዚያን ዕለቱ የየካቲት ማታ ጀምሮ በአንድ ወቅት «ትርጉም–የሌለው የሃይማኖት ጣጣ» አድርጌ የናቅሁትን ሕይወት ቀስ በቀስ እያዘገምሁ አለሁ። በማይታየው ዓለም እንዳምን ዓይኖቼን የከፈቱትን የእምነት ዓይኖች አግኝቻለሁ።

የሪቻርድ ምላሽ ትሕትና የተላበሰ ቢሆንም፥ ለጥያቄው ምላሽ አላገኘም። በሕይወቴ ለተፈጸመው ክስተት አማራጭ ማብራሪያዎች ሊቀርብ እንደሚችሉ ገለጸልኝ። ለበርካታ ዓመታት የአክራሪነትን አመለካከት ስቃወም ነበርና ያለጥርጥር ያ አቋም ከልቤ ውስጥ «በእውቀት ያለማመን» ጥልቅ አሳብ ፈጥሯል። ለረዥም ጊዜያት ስላልጸለይሁ፥ ምንም ያህል እርግጠኝነት ባይኖርበትም የመጀመሪያው ጸሎቴ የደጉን ሳምራዊ «መገለጥ» በሚመስል ጎዳና የሚፈስ የስሜት ጎርፍ ማስከተሉ ሊያስገርመኝ ይገባል?

በሪቻርድ ቃላት ውስጥ ራሴን ስላገኘሁ፥ እርሱ በሚናገርበት ጊዜ ለመፈገግ ተገደድሁ። የተማሪ ጓደኞቼን የግል ምስክርነት ችላ ለማለት አሁን ሪቻርድ የተናገራቸውን ቃላት እጠቀም ነበር። ነገር ግን ከዚያው የየካቲት ማታ በኋላ ነገሮችን የምመለከተው በሌላ አቅጣጫ ነው።

ሪቻርድና እኔ አንዱን ክስተት በሁለት የተለያዩ መንገዶች እየገለጽን ነበር፤ እኔ በጨረሩ አቅጣጫ ስመለከት፥ እርሱ ጨረሩን ያየዋል። እርሱም እኔም የየራሳችን መረጃዎች አሉን። ዋናው የእኔ መረጃ ለሕይወት በነበረኝ አመለካከት ላይ መሠረታዊና ያልተጠበቀ ለውጥ መከሰቱ ነው። መለወጥ ጣዕም የሚሰጠው ከውስጥ ወደ ውጭ ማለትም ለተለወጠው ሰው ብቻ ነው። እናም ከአምስት ዓመታት በፊት ወደጀመርነው ውይይት ተመልሰን ደረስን፤ ይኸውም ሪቻርድ ከሚጠላው የእምነት ምሥጢርነት ላይ መድረሳችን ነው።

ለሪቻርድ እምነትን ፍንትው አድርጌ ባሳየሁት እያልሁ ስመኝ ራሴን አገኘሁት፤ ይህን ለማድረግ ግን ዓቅም አነሰኝ። እግዚአብሔር እስኪፈውሰው ድረስ ከኖርሁት ዕረፍት–የለሽነትና መጻተኛነት ጋር ሪቻርድ ሊታገል አየሁት። ነገር ግን በሪቻርድ ልብ ውስጥ እምነትን ለመትከል አልችልም፤ እርሱ ራሱ ማድረግ አለበት።

እውነትም ሁለት አጽናፈ–አቀፋዊ ውርርድ እየተካሄደ እንዳለ የተረዳሁት በዚህ ውይይት ወቅት ነበር። እኔ ውርርዱን ያየሁት ከእግዚአብሔር እይታ አንጻር ነበር፤

ይህም በመጽሐፈ ኢዮብ ውስጥ እንደተጠቀሰው፥ እግዚአብሔር የወደፊቱን የሰው ልጅ ዕጣ–ፈንታ በአንድ ሰው ምላሽ ላይ የሚጥልበት ነው። ያንን ውርርድ ሙሉ ለሙሉ የሚረዳ ሰው መኖሩን

እጠራጠራለሁ፤ ነገር ግን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰው ልጅ ታሪክ ወደ አንድ ጉዳይ እንደሚቃለል አስተምሯል፤ «የሰው ልጅ ሲመጣ በምድር ላይ እምነትን ያገኛ ይሆንን?»

የሰውን አመለካከት የሚያሳየው ሁለተኛው ውርርድ ራሱ ኢዮብ የተሳተፈበት ነው፤ ይህም እግዚአብሔርን ያምናል ወይስ ይክዳል? የሚለው ነው። ኢዮብ መረጃዎችን ቢያሰባስብም፥ ብዙዎቹ የእግዚአብሔርን ታማኝነት ሊያሳዩት አልቻሉም። ነገር ግን ወሰነ፤ ይህንንም ያደረገው እምነቱን በእግዚአብሔር ላይ ለመጣል እየጮኸና ራሱን እየዉጪረ ነበር።

እያንዳንዳችን እግዚአብሔር እንዳለ ወይም እንደሌለ አምነን ለመኖር መምረጥ አለብን። አምብርቶ ኤኮ ከቀትር ፀሐይ ሥር ከስቴዲየሙ ውስጥ ተቀምጦ ሳለ የእግር ኳስ ተጫዋቾችን አሽቆልቁሎ በመመልከት፥ የሕይወቱን ወሳኝ ጥያቄ አንሥቷል። ከላይ ሆኖ የሚመለከት አካል አለን? የዚያ ጥያቄ ምላሽ ሙሉ ለሙሉ የሚያርፈው ከእምነት ላይ ነው–ጻድቅ የሚኖረውም በዚሁ እምነት ብቻ ነው።

ሁለት ምሳሌዎች

ይህንን መጽሐፍ በሁለት ታሪኮች እደመድማለሁ። እነዚህን ታሪኮች እውነተኞች ሲሆኑ፥ ለእኔ በአማራጭነት የሚያገለግሉ ናቸው–የእምነትና የእምነት–አልባነት መንገዶች።

የመጀመሪያው ታሪክ ከፍሬድሪክ ቡችነር ስብከት የተወሰደ ነው፡–

«ነገሩ በተለይ የሃያኛው ክፍለ ዘመን ታሪክ ሲሆን፥ ለመናገር በጣም አስቸጋሪ ነው፤ ይህም ከቁጣና ከጭንቀት የተነሣ ጠመንጃ አንሥቶ አባቱን ስለገደለው የአሥራ ሁለት ወይም አሥራ ሦስት ዓመት ልጅ ነው። የግድያ ወንጀሉን ለምን እንደፈጸመ በባለሥልጣናት ሲጠየቅ፥ አባቱን ለመቋቋም ስላልቻለ፥ አባቱ ከዓቅም በላይ ስለጠየቀው፥ ሁልጊዜም ስለሚከታተለውና ስላስጠላው መሆኑን ገልጾአል። ልጁ እስር ቤት ከገባ በኋላ፥ ወታደሩ በዚያን ሌሊት በኮሪደሩ አካባቢ ሲያልፍ ድምፅ ሰምቶ ቆም አለ። ልጁ ክፍል ውስጥ፥ «አባቴን እፈልገዋለሁ፥ አባቴን እፈልገዋለሁ» እያለ ያለቅስ ነበር። [1]

ቡችነር ይህ ታሪክ የሁላችንንም ሕይወት እንደሚያመለክት ይናገራሉ። ዘመናዊው ማኅበረሰብ እስር ቤት እንዳለው ልጅ ነው። አባታችንን ገድለነዋል። በአሁኑ ጊዜ ለእግዚአብሔር ስፍራ የሚሰጡ ፈላስፎች ወይም ደራሲያን ወይም የፊልም ባለሙያዎች ወይም

የቴሌቪዥን ፕሮግራም አዘጋጆች ብዙዎች አይደሉም። እግዚአብሔር ዘመን ያለፈበት ፋሽን ሆኗል። ዘመናዊ ዓለም ከእግዚአብሔር ጋር ውድድር ገብቷል።ያልተመለሱ በርካታ ጥያቄዎች አሉ። ብዙውን ጊዜ አስቀይሞናል።*

ስለየትኛውም ነገር እየተጠራጠሩ መኖሩ አስቸጋሪ ነው። በሥነ-ጽሑፍ፥ (Art) በፊልምና በሁሉም ዘመናዊ ኪነ-ጥበብ ውስጥ የሚንጸባረቁ የግራ መጋባት ልቅሶዎች ይሰማሉ። ከእግዚአብሔር ጋር ለመቀያየም አማራጩ እግዚአብሔር መቀየምን ይመስላል። (በርትራንድ ራስል እንዳለው፥ «የእኔነት እምብርት ሁልጊዜም ለዘላለሙ የከፋ ሥቃይ-ይልቅ የጉጉት ሥቃይ-ዓለም ከያዘችው የላቀ ነገር መፈለግ ነው።)

አሁንም ቢሆን ያንን የአባት-አልባነት ስሜት ከወዳጄ ከሪቻርድ ዓይኖች ውስጥ አነባለሁ። በእግዚአብሔር እንደማያምን ቢናገርም፥ ደግሞ ደጋግሞ ስለ እግዚአብሔር ያነሣል-በተቃውሞ ስሜት። ከህደቱን የሚፈጽም አካል ከሌለ ይህ ሁሉ የቆሰለ የመከዳት ስሜት ከየት ይመጣል?

የፍሬድሪክ ቡችነር ምላሴ አባት -አልባነትን ያመለክታል። ሁለተኛው ደግሞ የአባትን መገኘት ያሳያል። ይህ ደግሞ የራሴ እውነተኛ ታሪክ ነው።

በአንድ የበዓል ቀን ሰባት መቶ ማይሎች ርቃ ወደምትኖረው እናቴ ሄጄ ነበር። በእናትና ልጅ ወግ ስለ ድሮ ትዝታዎች እያነሣን እናወጋ ጀመር። ከሕፃንነት እስከ ታዳጊ ወጣትነት ያሳለፍሁትን ሕይወት የሚያሳዩ ፎቶግራፎች ወጡ፤ የልጅነት የውሸት ጦርነቶች፥ ውሾችና ድመቶች፥ የማያቋርጡ የፒያኖ ልምምዶች፥ የአንደኛ፥ የሁለተኛና የኮሌጅ ትምህርት ምረቃዎች እየተመዘዙ ከፊቴ ቀረቡ። ከእነዚያ ፎቶዎች ውስጥ የእኔ ስም የተጻፈበትን የሕፃን ፎቶ አገኘሁ። ፎቶው ለየት ያለ ነበር። እንደ ማንኛውም ሕፃን አየሁት፤ ወፋፍራም

---

* «ጠዋት ችቦ ለኩሶ ባለግቋረጥ እየጮኸ ወደ ገበያ በመሄድ፥ «እግዚአብሔርን እፈልጋለሁ። እግዚአብሔርን እፈልጋለሁ» ስላለው ሰውዬ አልሰማችሁም? . . . ሰዎቹ ሳቁበት. . . ሰውዬው ከመካከላቸው ዘልሎ በመግባት አፈጠጠባቸው። «እግዚአብሔር የታል?» ሲል ጮኸ። «እኔ ልንገርህ። እኛ-እኔና አንተ-ገድለነዋል።» ሁላችንም የእርሱ ገዳዮች ነን፤ ይህንን ግን እንዴት ልናደርገው ቻልን? ባሕርን እንዴት ልንውጥ እንችላለን? አድማሱን የምንመጥበትን ሰፈነግ ማን ሰጠን? መሬት ከፀሐይዋ ስትፋታ ምን ልናደርግ ነው?» - ፍሬድሪክ ኒቼ- *"The Gay Science"*

ጉንጮች፥ ከፊል ጸጉር – አልባነት የሚታይበት ራስ፥ ከዓይኖቼ ላይ የሚያማትር እይታ ይስተዋልበታል። ነገር ግን ፎቶው ተቀዳዱል– እነዚያ የሕፃንነት ዘመን ወዳጆች የሆኑት ውሾችና ድመቶች የበጫጨቁት ይመስል። እናቴ ሌሎች እጅግ ብዙ ያልተበላሹ ፎቶዎች እያሉዋት ይኼኛውን ለምን እንደጠበቀችው ጠየቅሁዋት።

ስለ ቤተሰቤ አንድ ልታውቁት የሚገባችሁ ነገር አለ፤ የአሥር ወራት ሕፃን ሳለሁ አባቴ በፖሊዮ በሽታ ታመመ። በዚሁ በሽታ ከሦስት ወራት በኋላ ሞተ። አባቴ በሃያ አራት ዓመት ዕድሜው ሙሉ ለሙሉ ለሽባነት ስለተዳረገ፥ ጅማቶቹ እጅግ ተዳክመው ነበር። ስለሆነም ለአተነፋፈስ በሚረዳው ግዙፍ የብረት ሲሊንደር ውስጥ ይተኛ ነበር። አሜሪካኖች ዛሬ ለኤድስ ያላቸውን ዓይነት መሸበር በ 1950 ዎቹ ለፖሊዮ ያሳዩ ነበር። ባለማቋረጥ የምትጠይቀው አንድ ጎብኚው እናቴ ነበረች፤ እርሷም ከሲሊንደሩ ውስጥ ሆኖ ያያት ዘንድ ከብረት ከተሠራው ሳንባ ጋር ወደ ተያያዘው መስተዋት ቀረብ ትልለት ነበር።

እናቴ ይህንኑ ፎቶ እንደ ማስታወሻ ጠብቃ ያቆየችበትን ምክንያት አብራራችልኝ፤ ይኸውም አባቴ በታመመበት ወቅት ከብረት በተሠራው ሳንባ ላይ የተለጠፈ መሆኑ ነው። የእርሷንና የሁለት ልጆቹን ፎቶግራፎች ለማየት በመፈለጉ፥ እናቴ ከብረቶቹ ውስጥ ለማስቀመጥ ተገደደች። ለዚህ ነበር የሕፃንነት ፎቶዬ የተበላሸው።

ሕፃናት የፖሊዮ በሽተኞች ካሉበት አካባቢ እንዲቀርቡ ስለማይፈቀድላቸው፥ አባቴ ወደ ሆስፒታል ከገባ በኋላ አላየሁትም። ብገባም እንኳ በጣም ሕፃን ከመሆኔ የተነሣ የዚያን ጊዜውን ትውስታ ይዤ ልቆይ አልችልም ነበር።

እናቴ ስለተበላሸው ፎቶግራፍ ታሪክ ስታወጋኝ፥ እንግዳና ኃይለኛ ምላሽ ሰጠኋት። አግኝቼ የማላውቀው ሰው ለእኔ ያስብልኝ እንደነበር መገመቱ ግራ የሚያጋባ ይመስል ነበር።

አባቴ በመጨረሻዎቹ የሕይወቱ ዘመናት ከእንቅልፍ ውጭ ያሉትን ጊዜያት ያሳለፈው የቤተሰቡን– የቤተሰቤን–ሦስት ምስሎች እየተመለከተ ነበር። የሚያየው ሌላ ነገር አልነበረውም። ቀኑን ሙሉ ምን ያደርግ ነበር? ይጸልይልን ነበር? ምን ጥርጥር አለው። ይወደን ነበር? ምን ያጠያይቃል። ይሁንና፥ አንድ ሽባ የሆነ ሰው በተለይም ልጆቹ ከክፍሉ እንዳይደርሱ ማዕቀብ ሲጣልበት ፍቅሩን እንዴት ሊገልጽ ይችላል?

ስለዚያ ፎቶግራፍ ብዙ ጊዜ አስቤአለሁ። ይህም አባቴ ከነበረውና አሁን እኔን ካለሁበት የአሥር ዓመታት ታናሽ ሆኖ ከሞተው እንግዳ ሰው ጋር ስለሚያገናኘኝ ነው። እኔ የማላስታውሰውና የማላውቀው አንድ ሰው በተቻለው ዓቅም ሁሉ ስለ እኔ በማሰብ፥ ራሱን ለእኔ ለመስጠትና በማፍቀር ቀኑን ሙሉ ያሳልፍ ነበር። ምናልባትም በሆነ ምሥጢራዊ መንገድ አሁንም በሌላ አቅጣጫ ይህንኑ እያደረገ ይሆናል። ምናልባትም እንደ አጀማመሩ በጭካኔ የተደመደመውን ያንን ግንኙነት የማድስበት ብዙ ጊዜ ይኖረኝ ይሆናል።

ይህንን ታሪክ ያነሣሁት እናቴ የተበላሸውን ፎቶግራፍ ባላየችኝ ጊዜ ያደሩብኝ ስሜቶች በየካቲት ማታ በኮሌጅ የመኝታ ክፍል ውስጥ ለመጀመሪያ ጊዜ በአፍቃሪ አምላክ ባመንሁ ጊዜ የተሰሙኝ ዓይነት በመሆናቸው ነው። አንድ አካል እንዳለ ተረድቻለሁ። ሕይወት በዚህች ምድር ላይ ስታዘግም የሚታዘባት አካል አለ። ከዚህም በላይ የሚወደኝ አንድ አካል አለ። ነገሩ የላቀ ተስፋ አስደናቂ ስሜት፥ እጅግ አዲስና የሚያርድ በመሆኑ፥ ሕይወቴን ሁሉ ልሰጥበት የሚገባው ሆኖ ተገኘ።

1 አምበርቶ ኤኮ፥ *Travels in Hyper Reality*, 167-168.

2 ፍሬደሪክ ቡችነር፥ *The Magnificent Defeat*, 65.

የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ፦ ሉቃስ 18።

ምስጋና

እንደ ኦገስቲን፥ ቡችነር፥ ቼስተርተን፥ ኤሊዩት፥ ሉዊስ፥ ሞልትማን፥ ማክዶናልድ፥ ፓስካል፥ ሴየርስ፥ ቴልክና ዊልያምስ የመሳሰሉ ግለሰቦች በዚህ መጽሐፍ ገጾች ውስጥ በተደጋጋሚ ቀርበዋል። ደራሲው፥ «እውነቱን ለመናገር ‹መጋቢዎች› ናቸው» ሲሉ ያመሰግኗቸዋል። «ከእነርሱ የተነሣ፥ በእምነቴ ልቀጥል ችያለሁ።»

ሪቻርድ ለራሱ ታማኝ የመሆን ቆራጥነት ስለነበረው ደራሲው ሊያመሰግኑት ይሻሉ። «ብዙ ነገር ከእርሱ ተምሬአለሁ። መጠየቁንና መመራመሩን እንደማያቆም ተስፋ አደርጋለሁ» ሲሉ ወደ እግዚአብሔር የሚመጣበትን ዘመን ይናፍቃሉ።

የትርጉም ሥራውን አስመልክቶ፥ ከልቤ ወድጄ የሠራሁት መሆኑን ለመግለጽ እሻለሁ። ሌላው ቢቀር ወደ ዳር የምንገፋቸውን የውስጥ ጩኸቶች አንሥተን መወያየታችን ቀላል ጉዳይ አልነበረም። ከዚህም በላይ ፊሊፕ ያንሲ «የእግዚአብሔርን ሞት» ለዓለም በማወጅ የሚታወቀውን «ዝነኛ» ከሀዲ (athiest) ፍሬድሪክ ኒቼን ጨምሮ፥ የአያሌ ፈላስፋዎችን የአመለካከት አቅጣጫ እየጨረፉ የሳቱበትን ጉድጓድ እንድናይ አድርገውናል።

ከሪቻርድ ጋር እየጠየቅን በተጓዝን መጠን፥ የምናርፍባቸው ኪላዎች የሚተዉልን «በረከት» የመጨረሻውን ነጥብ እስከናጣጥም በተስፋ ያጓጉዙናል። ነጥቡም፥ ከደራሲው አምበርቶ ኤኮ አመለካከት በተቃራኒ፥ «እግዚአብሔር አለ! ሕይወት ከንቱ የዳንኪራ መራገጫ አይደለችም!» የሚል ነው።

ይህንን የትርጉም ሥራ በማከናውንበት ወቅት ከአጠገቤ ሆነው የበኩላቸውን አስተዋጽኦ ላበረከቱት አገልጋዮች ሁሉ የእግዚአብሔር በረከት እንዲበዛላቸው ጸሎቴ ነው። ሚሲዮናዊያኑ ሚስዝ ዳያንና ቲም ፌሎስ፥ የሥነጽሑፍ ክፍሉ ሥራ አስኪያጅ አቶ ዘነበ ገ/ሐና፥ የኮምፒዩተር ክፍል ሠራተኞች የሆኑት ወ/ሮ ዓለምፀሐይ እውነት፥ ወ/ሮ መስከረም አበበ፥ ጥሩወርቅ በቀለና ንጋቷ ደጴሳ ሊመሰገኑ ይገባል። ከሁሉም በላይ የሕይወታችንና የአገልግሎታችን ራስ የሆነው እግዚአብሔር ሥራውን ማንነቱን ለመግለጽ ይጠቀምበት ዘንድ ጸሎታችን ነው። ሰላምና ጸጋ ይብዛላችሁ።

ግርማዊ

ዋቢ መጻሕፍት (Bibliography)

Augustine, Saint, *The Confessions of Saint Augustine.* Translated by **John K. Ryan. Garden City: Doubleday, 1960.**

Brown, Colin, *Miracles and the Critical Mind.* **Grand Rapids: Eerdmans, 1984.**

Buechner, Frederick. *The Hungering Dark. New York*: **Seabury, 1981.**

_____ . *The Magnificent Defeat.* **New York: Seabury, 1979**

_____. *A Room Called Remember: Uncollected Pieces.* **New York: Harper & Row, 1984.**

_____. *Wishful Thinking: A Theological ABC.* **Harper & Row, 1973.**

Dostoyevsky, Fyodor. ***The Brothers Karamazov.*** **Garden City: Nelson Doubleday (no date).**

Eco, Umberto. *Travels in Hyper Reality: Essays.* **Edited by Helen & Kurt Wolff. Translated from the Italian by William Weaver. New York. Harcourt Brace Jovanovich, 1983.**

Eiseley, Loren. *The Star Thrower.* **Harcourt Brace Jovanovich, 1979.**

Hall, Douglas John. *God and Human Suffering.* **Minneapolis: Augsburg, 1986.**

James, William. *The Varieties of Religious Experience.* **New York: Modern Library, 1936.**

Kierkegaard, Soren. *Philosophical Fragments.* **Translated by David Swenson. Princeton: Princeton University Press ,1962.**

Lewis, C.S. *Christian Reflections.***Grand Rapids**: **Eerdmans, 1974.**

_____. *God in the Dock.* **Edited by Walter Hooper. Grand Rapids: Eerdmans, 1970.**

_____. *A Grief Observed.* **New York: Seabury, 1961.**

_____. *The Weight of Glory and Other Addresses.* **Grand Rapids: Eerdmans, 1975.**

____. *The World's Last Night and Other Essays*. **New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1959.**

MacDonald, George Life Essential: *The Hope of the Gospel*. **Edited by Rolland Hein. Wheaton, Ill.: Harold Shaw, 1978.**

MacDonald, Greville. *George MacDonald and His Wife*. **London: George Allen and Unwin, Ltd., 1924.**

Moltmann, JÜrgen. *God in Creation: A New Theology of Creation and the Spirit of God*. **New York: Harper & Row, 1985.**

Spark, Muriel. *The Only Problem*. **New York: Putnam, 1984.**

Thompson, William I. *The Time Falling Bodies Take to Light*. **New York: St. Martin's Press, 1982.**

Tolkien, J. R.R. *The Return of the King*. **New York: Ballantine, 1976.**

____. **The Tolkien Reader. New York: Ballantine Books, 1966.**

Wiesel, Elie. *Messengers of God: Biblical Portraits and Legends*. **New York: Summit Books, 1985.**

Williams, Charles. *He Came Down From Heaven*. **London: William Heinemann, Ltd., 1938.**

___.*The Image of the City*. **London: Oxford University Press, 1958.**

ጥቂት ስለ ደራሲው

ፊሊፕ ያንሲ እውቅ ደራሲና የ "Christianity Today" ኤዲተር ናቸው። "Where Is God When it Hurts?" የሚል መጽሐፍ የደረሱ ሲሆን፥ "The Student Bible, NIV," "Fearfully and Wonderfully Made" እና "In His Image" የተባሉትን መጻሕፍት ከሌሎች ደራሲያን ጋር በመተባበር ለንባብ አብቅተዋል። እነዚህ አራቱም መጻሕፍት ከወንጌላውያን ክርስቲያን አሳታሚዎች ማኅበር የወርቅ ሜዳሊያ ሽልማት ተቀብለዋል። እንደ "The Saturday Evening Post, Chicago Tribune Magazine, Christianity Today, Eternity, Moody Monthly, እና Reader's Digest" በመሳሰሉት መጽሔቶች ላይ ጽሑፎችን ያቀርባሉ።

ቅይማት

እግዚአብሔር አድሎአዊ ነውን?

እግዚአብሔር ጸሎትን አይመልስምን?

እግዚአብሔር ስውር ነውን?

ከአያንዳንዱ አማኝ ጋር ከፍተኛ ልባዊ ትስስር ባለው በዚህ የፊሊፕ ያንሲ መጽሐፍ ውስጥ እነዚህ ሦስት ጥያቄዎች በግልጽ ተዳስሰዋል። ፊሊፕ ያንሲ እነዚህን ጥያቄዎች የመመለሱን ጥረት የጀመሩት አንድ ወዳጃቸው በእግዚአብሔር ላይ የነበረውን እምነት አሽቀንጥሮ ከጣለበት ገጠመኝ ነው። በሕይወቱ ላይ ተከታትለው የደረሱት ችግሮች ይህ ሰው «እግዚአብሔር ለእኔ የሚገደው አይመለለኝም» ብሎ እንዲደመድም አደረገው። ያንሲ ለዚህ ወዳጃቸው ምላሽ ለመስጠት የጀመሩት ጥረት ከርስቲያኖች በዘመናት ሁሉ ከጠየቋቸው ጥያቄዎች ጋር ፊት ለፊት አላተማቸው። እነዚህም ጥያቄዎች፥ «እግዚአብሔር ፍቅራችንን የሚፈልግ ከሆነ አንዳንድ ጊዜ ለምን መሰናክሎችን ያመጣብናል? በጣም ሩቅ የሚመስለው ለምንድን ነው? ከእግዚአብሔር ልንጠብቅ የምንችለው ነገር ምንድን ነው?. . . » የሚሉ ናቸው።

ፊሊፕ ያንሲ ያካሄዱት ጠቃሚ ጥናት የበለጸጉ፥ ጥረት ብለው የሚታዩና መጽሐፍ ቅዱሳዊ አስተማማኝነት ያላቸውን ምላሾች አስገኝቷል። ይህ ጥናታዊ ጽሑፍ ታትሞ ሲወጣ በምዕራቡ ዓለም ከፍተኛ ተወዳጅነት ያለው የ "Christianity Today" መጽሔት የ1989 ዓ.ም የላቀ መጽሐፍ አድርገው መርጠውታል።

«ሊነጋጋ የደረሰውን እምነት ከመሠረቱ ላይ የሚያጣብቅ ምላሽ በመስጠቱ ረገድ የፊሊፕ ያንሲን ያህል ብቃት ያላቸው ደራሲያን ጥቂት ብቻ ናቸው።» ቻርልስ አር. ስዊንደል

ፊሊፕ ያንሲ ከፍተኛ ተፈላጊነት ያላቸውን መጻሕፍት የጻፉና የ "Christianity Today" መጽሔት ኤዲተር ናቸው። "Wher is God When It Hurts?" የሚል መጽሐፍ የደረሱ ሲሆን፥ "Fearfuly and Wonderfully Made" እና "In His Image" የተባሉትን መጻሕፍት ከሌሎች ደራሲያን ጋር በመተባበር ለንባብ አብቅተዋል። በተጨማሪም "The Student Bible, NIV" ተባባሪ ኤዲተር ሆነው ከመሥራታቸውም በላይ እንደ "Reader Digest" እና "The Saturday Evening Post" በመሳሰሉት መጽሔቶች ላይ ጽሑፎችን ያቀርባሉ።

Printed by SIM Press

BIBLE BASED BOOKS
SIM PUBLISHING

KAY MAT